

Módszertani útmutató

Magyar nyelv és irodalomból

IX. osztály



MINISTERUL EDUCAȚIEI
CENTRUL NAȚIONAL DE POLITICI ȘI EVALUARE ÎN EDUCAȚIE

**REPERE METODOLOGICE PENTRU APLICAREA
CURRICULUMULUI**

LA CLASA a IX-a
ÎN ANUL ȘCOLAR 2021-2022

DISCIPLINA
LIMBA ȘI LITERATURA MAGHIARĂ

București, 2021

Tartalomjegyzék:

Bevezetés	3
Diagnosztikus felmérés	5
A diagnosztikus értékelés eredményeinek feldolgozása	19
Tanmenet-javaslatok a IX. osztály számára	21
1. változat	21
2. változat	26
3. változat	30
Ajánlott módszerek, tanulási technikák	40
A kalendárisztikus terv javasolt szerkezete	41
A tematikus terv egységei	41
Az óravázlat egységei	42
Tevékenységpéldák	43
1. tevékenység. Fejlesztendő alapkompétencia: 1. Anyanyelvhasználat és tudatos nyelvi viselkedés különböző élethelyzetekben; kommunikáció szóban és írásban	43
2. tevékenység. Fejlesztendő kompetencia: 2. Szövegolvasás; az olvasói szerep, az esztétikai magatartás gyakorlása	48
3. tevékenység. Fejlesztendő kompetencia: 3. A történeti látásmód megalapozása, kulturális viszonyulások gyakorlása	55
Digitális eszközök felhasználási lehetőségei	63
Magyar nyelvű oktatási portálok	63
A tanulói interakció serkentése digitális eszközök segítségével	73
Értékelés digitális eszközökkel	97
Az internet mint kincsestár – közgyűjtemények az oktatás szolgálatában	106
A felzárkóztatás lehetőségei	110
Szummatív értékelési lehetőségek	112

1. Bevezetés



A módszertani útmutató segítséget nyújt a tanároknak abban, hogy hogyan alkalmazzák a (2009-ben kidolgozott) kilencedik osztályos tanterveket a 2021–2022-es tanévben egy olyan IX. osztályos generáció számára, mely az új tantervek szerint tanult V- VIII. osztályban.

A módszertani útmutató célja:

- az általános iskola végére megszerzett ismeretek és a középiskola IX. osztályában elvárt és szükséges tudás közötti átmenet biztosítása,
- a tanterv alkalmazásában tapasztalható eltérések csökkentése innovatív megoldások által

ami új

- Az V-VIII. osztályos tantervek szemlélete

ami
változatlan

- Érvényben marad a (régi) középiskolás tanterv
- Érvényben maradnak a kimeneti követelmények (érettségi vizsgaprogram, tételszerkezet)

A didaktikai tervezés lépései:

1. A tantervek összehasonlító elemzése:

V-VIII. osztály

http://programe.ise.ro/Portals/1/Curriculum/2017-progr/10-Lb_magh_mat_versiun_ea-magh.pdf

IX. osztály

http://programe.ise.ro/Portals/1/Curriculum/Progr_Lic/LC/MAT/Limba%20si%20literatura%20maghiara%20materna_clasele%20a%20IX-a%20-%20a%20X-a.pdf

Szemponatok, felmerülő kérdések:



- Melyek a fejlesztendő kompetenciák az V-VIII. osztályban? Létezik-e kontinuitás az általános iskolában és a középiskolában fejlesztendő kompetenciák területén? Milyen eszközökkel lehet beavatkozni a tervezés szintjén?
- Melyek azok a tartalmak, amelyekkel a diák V-VIII. osztályban találkozott? Mi az, ami beépíthető a IX. osztályos kalendarisztikus tervbe?
- Melyek azok a tartalmak, amelyeket a tanterv a IX. osztályban javasol, de az új V-VIII. osztályos tanterv alapján a diák már el kellett, hogy sajátítsa ezeket (fogalmak, művek)?
- Melyek azok a kompetenciák, amelyeket az előző generációkhoz képest magasabb szinten fejlesztett az új szemléletű tanterv? Hogyan építhetők rá ezekre a kompetenciákra a IX. osztályos tanulási egységek?
- Melyek azok a kulcsszavak, amelyek az V-VIII. osztályos tantervek szemléletét leginkább jellemzik? Hogyan tudnánk ennek a szemléletnek a kontinuitását biztosítani a tantervi előírásokat betartva?
- Miben változott az V-VIII. osztályos tanterv nyelvi szemlélete? Hogyan tudjuk ezeket a tapasztalatokat beépíteni a tanítási tevékenységekbe?

2. Az új szemléletű tanterv alkalmazásának hatékonysága, eredményei

A kompetenciafejlesztésnek, a tevékenységekbe ágyazott ismeretek felfedezésének, megértésének, tudatosításának és beépülésének szintjét elsősorban a **diagnosztikus felmérés** során tudjuk megismerni. Felhasználhatunk azonban alternatív információforrásokat is:



Az V-VIII. osztályban tanult tartalmak (fogalmak, irodalmi művek) számbavételére hasznos módszer lehet a kérdőívek alkalmazása



Különösen fontos most a szakmai párbeszéd a IX. osztályos diákok előző és jelenlegi tanárai között, az ilyen irányú beszélgetések a módszertani körök tevékenységei keretén belül, a IX. osztályokban tanító tanárok folyamatos tapasztalatcseréje, a jó gyakorlatok átadása.

2. Diagnosztikus felmérés



az előzetes tudás és a tanulási alkalmasság megállapítása abból a célból, hogy a következő folyamat irányításához a szükséges döntéseket meg lehessen hozni

Célja:

- *a diák jelzést kap arról, hogy mely területen, milyen szintű és mértékű elmaradása van a követelményhez és a tanulótársaihoz viszonyítva;*
- *a pedagógus megszervezheti az oktatási folyamatot, kijelölheti a tanuló vagy a tanulócsoport számára a tartalmi elemeket, a programokat, a módszereket és az eszközöket.*

Eredménye olyan információk együttese, amely meghatározza a tartalom, a módszerek, az eszközök, a szervezési módok és formák megválasztását.

Aktualitása:

- *az új, kompetenciaközpontú tanterv bevezetése az V-VIII. osztály számára*
- *a tanterv alkalmazása és eredményei*
- *a pandémiás helyzet, az online oktatás korlátai*

Mit
Miért
Mivel
Hogyan

Mérünk?

Az V-VIII. osztályos tanterv alapján fejlesztett alapkompentenciák:

1. Szóbeli szövegértés és szövegalkotás különböző kommunikációs helyzetekben
2. Írott szövegek értése és értelmezése
3. Írásbeli szövegalkotás
4. A nyelvi megformálásra való érzékenység és igényesség a szóbeli és írásbeli kommunikációban

A mérőeszköz tervezésében felmerülő kérdések:

Mit mérünk? Szem előtt tartva az érvényben levő IX-XII-es tantervet, melyek azok az V-VIII. osztályban fejlesztett alap- és specifikus kompetenciák, amelyekre szükség van a további fejlődéshez?

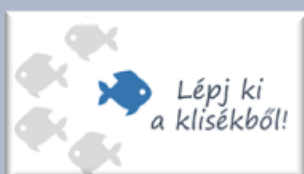
Miért mérünk? A mérés eredményeinek feldolgozása után, milyen korrekciós lehetőségeket tudunk azonosítani a tervezésben, a tartalom megválasztásában, az egyéni fejlesztésben/felzárkóztatásban?

Mivel mérünk? Melyek azok az itemtípusok, amelyek alkalmasak a kiválasztott kompetenciák mérésére?

Hogyan mérünk? Milyen értékelési rács lenne hatékonyabb a tervezett méréshez? (pontozás/kódolás/szöveges értékelés)?

Tételterv készítése (javasolt szerkezet)

Alapkompentencia	Specifikus kompetencia	Tanulási tevékenység	Itemtípus	Pontozás
				...



Igazán jó diagnosztikus értékelés az lehet, amely ötvözi a szóbeli és írásbeli feladatokat, az objektív és szubjektív itemeket, a zárthelyi dolgozat körülményeit a kreatív feladatmegoldásokkal, az egyéni kutatási lehetőségekkel, projektekkel. Érdeemes kilépni a 100 pontos feladatlapok és az elkobzott mobiltelefonok világából.

A következő itemek irányadó, gondolatébresztő céllal íródtak, szóbeli és írásbeli (fel)mérésekhez adhatnak ötleteket. Nem egységes a pontozásuk, értékelésük, a pedagógus szabadon választhat közülük, csoportosíthatja, továbbgondolhatja őket, mérőeszközeit kiegészítheti saját feladataival.



Nézd meg figyelmesen a következő filmrészletet, majd oldd meg a feladatot!

<https://www.youtube.com/watch?v=6B0WxUy4Uzc> (Molnár Ferenc: *A Pál utcai fiúk*. Részlet. Harc a Grundért)

1.

Alapkompetencia	1. Szóbeli szövegértés és szövegalkotás különböző kommunikációs helyzetekben		
Specifikus kompetencia	1.1. Változatos kommunikációs helyzetekben elhangzó szövegek globális értése a lényeges gondolatok kiemelésével (V. osztály)		
Tanulási tevékenység	Gyakorlatok a kontextus: tér, idő felismerésére, a beszédpartner azonosítására		
Itemtípus	Rövid válasz megfogalmazása		
	✓ Szóbeli feladat	✓ Írásbeli feladat	
	Objektív item	✓ Félobjektív item	Szubjektív item
A feladat leírása	A feladat a megtekintett filmrészletre vonatkozik, mely felidézheti az olvasmányélményt, de a teljes szöveg ismerete nem feltétele a válaszadásnak. A részlet alapján a diák azonosítja a szereplőket, a szembenálló csapatokat, a helyszínt és a találkozás alkalmát.		
A feladat	Mutasd be a filmben látott jelenet beszédhelyzetét!		
Javítókulcs	Lehetséges válasz: A filmben látott jelenet a grundért folytatott harcot mutatja be a két tábor, a Pál utcaiak és a Vörösingesek között. A Pál utcai fiúk vezére Boka, a vörösingeseké Áts Feri. A harc hőse Nemecsek Ernő, aki betegen megszökött otthonról, hogy részt vegyen a csatában. Utolsó erejével akadályozza meg, hogy Áts Feri kiszabadítsa a foglyul ejtett csapatát, és ezzel megfordul a csata állása.		
Pontozás	Érvényes, a szöveg megfelelő információit felhasználó, teljes válasz – 6 pont, érvényes, de a szövegre csak részben alapozó válasz – 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz (pl. a <i>beszédhelyzet</i> értelmezésének szükségessége) – 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz – 3 pont (pl. nem azonosítja pontosan a kontextust), részben érvényes, részben kifejtett válasz (pl. rávezető kérdések alapján válaszol) – 2 pont, kísérlet a válaszadásra – 1 pont.		

2.

Alapkompetencia	1. Szóbeli szövegértés és szövegalkotás különböző kommunikációs helyzetekben		
Specifikus kompetencia	1.1. Változatos kommunikációs helyzetekben elhangzó szövegek globális értése a lényeges gondolatok kiemelésével (V. osztály)		
Tanulási tevékenység	Gyakorlatok a kommunikáció céljának, a beszélő(k)nek és a beszédshándéknak (pl. tény-/véleményközlés; (információ)kérés, utasítás, indulat- és érzelmkifejezés; kérdés-válasz párok stb.), a felismerésére		
Itemtípus	Rövid válasz megfogalmazása		
	Szóbeli feladat	✓Írásbeli feladat	
	Objektív item	✓Félobjektív item	Szubjektív item
A feladat leírása	A diák a hangzó szöveg alapján azonosítja a beszédshándékot. A feladat feltételezi a fogalmak ismeretét (tényközlés, véleményközlés, információkérés, utasítás, érzelmkifejezés).		
A feladat	Hallgasd újra a filmjelenetet, anélkül, hogy a képet nézd! Írj ki a szövegből • egy tényközlő mondatot: • egy véleményközlő mondatot: • egy információkérést: • egy utasítást: • egy érzelmkifejezést:		
Javítókulcs	Helyes válasz pl.: Tényközlés: Győztünk. Véleményközlés: Ezt is neked köszönhetjük. Ha nem ugrasz neki Áts Ferinek, hát, akkor... Információkérés: Mi történt? / Fáj valami? Utasítás: Fiúk, Átsot engedjétek át!/Tisztelegj! Érzelmkifejezés: Mindent bele, Csónakos! / Hát te is csalni akarsz? Boka, ezt nem mondog komolyan. Ez egy röhej, Boka.		
Pontozás	Minden helyes válasz 1 pontot ér. Megoldás rávezető kérdések segítségével: válaszonként 0,5 pont.		

3.

Alapkompetencia	1. Szóbeli szövegértés és szövegalkotás különböző kommunikációs helyzetekben		
Specifikus kompetencia	1.2. Szóbeli megnyilatkozás megadott témájú, magánéleti, kisközösségi beszédhelyzetekben a nonverbális eszközök és a kommunikációs tényezők figyelembevételével (V. osztály)		
Tanulási tevékenység	Gyakorlatok a szókincs, regiszterek, nyelvváltozatok megválasztására, a beszédszándékok, beszédcselekvések kifejezésének verbális és nem verbális eszközei megválasztására, az udvariassági szempontok érvényesítésére a nyelvi megformálásban		
Itemtípus	Esszé típusú (hosszú) válasz megfogalmazása		
	Szóbeli feladat	✓ Írásbeli feladat	
	Objektív item	Félobjektív item	✓ Szubjektív item
A feladat leírása	A feladat feltételezi a szereplők közti viszonyok megértését, a szereplővel való azonosulást, a szereplő beszédhelyzethez való (érzelmi) viszonyulásának felismerését, érzékeltetését, a beszédszándék megjelenítését/a manipulációs szándék jelenlétét. (Az elhangzó monológok alapján a többi diák felismerheti a szereplőt.)		
A feladat	Hangosítsd ki két szembenálló szereplő gondolatait 10-15 mondatos monológok formájában a csata után!		
Javítókulcs	Értékelési szempontok: Igazodás a beszédhelyzethez, a szereplő beszédszándékához, a monológ sajátosságaihoz, nyelvi igényesség.		
Pontozás	Szöveges értékelés		

Egy kisfiú állott Áts Feri előtt, egy kisfiú, aki egy fejjel volt kisebb, mint ő. Egy vézna, szőke gyerek emelte két kezét a magasba, tiltólag. És gyerekhang kiáltotta:

– Megállj!

A Pál utcai sereg, mely már megszeppent a hirtelen fordulat miatt, egyszerre harsogó hangon kiáltott fel:

– Nemecek!

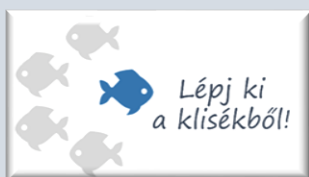
És a kis szőke, vékony csontú, beteg gyerek abban a pillanatban öltre kapta a nagy Áts Ferit, és rettenetes erőfeszítéssel, amelyhez csak a láza, a forró, lüktető láza, az önkívülete adta szegény kis testének az erőt, a meglepett vezért annak rendje és módja szerint a földhöz teremtette.

Aztán lerogyott ő is, ájultan.

(Molnár Ferenc: *A Pál utcai fiúk*. Részlet)

4.

Alapkompetencia	3. Írásbeli szövegalkotás		
Specifikus kompetencia	3.2. Reflektált szövegalkotás különböző beszédhelyzetekben 3.5. Grafikai/képi összetevők funkcionális alkalmazása		
Tanulási tevékenység	Érvelési gyakorlatok: érvek felkutatása, rendszerezése; vélemény, állásfoglalás kialakítása, továbbfejlesztése; logikus gondolatmenet kialakítása; az érvek meggyőző megformálása a helyzetnek megfelelően; érvek és ellenérvek egymás mellé állítása; érvek mérlegelése; konklúzió; kommunikációs partnerek meggyőzése: a retorikai képesség Gyakorlatok nagyepikai alkotások és azok filmes feldolgozásainak összevetésére Film és regény összehasonlítását célzó gyakorlatok: a két kifejezőmód (mozgóképfilm és nyelv) közti különbségek megvitatása		
Itemtípus	Esszé típusú (hosszú) válasz megfogalmazása		
	Szóbeli feladat	✓ Írásbeli feladat	
	Objektív item	Félobjektív item	✓ Szubjektív item
A feladat leírása	A történet két változata közötti különbségek megfigyelése. Reflexió: Miért volt szükség a történet megváltoztatására? Mi a szerepe a kétféle viselkedésnek a jellemábrázolásban? Hogyan változik meg a szereplő jellege, a társaival való viszonya? Melyik változat hitelesebb/hihetőbb? Melyikben erősebb a drámai feszültség? Melyek a regényrészlet jellemábrázolásának nyelvi eszközei? (Esetleges szempontok, rávezető kérdések) Érvek és ellenérvek megfogalmazása.		
A feladat	Hasonlítsd össze a filmbéli jelenetet a regény szövegének részletével! Melyik áll hozzád közelebb? Érvelj választásod mellett!		
Javítókulcs	Értékelési szempontok: • A különbségek megfigyelése • A kétféle cselekvés értelmezése, szerepe a jellemábrázolásban • Saját vélemény érvekkel való alátámasztása, az érvelő szöveg sajátosságaihoz való igazodás, nyelvi igényesség, helyesírás		
Pontozás	• A különbségek megfigyelése (5 pont) • A kétféle cselekvés értelmezése, szerepe a jellemábrázolásban (5 pont) • Saját vélemény érvekkel való alátámasztása (5 pont) • Az érvelő szöveg sajátosságaihoz való igazodás (5 pont) • Nyelvi igényesség, helyesírás (5 pont)		



A filmrészlet alapján lehetőség nyílik beszélgetésre, az olvasmányélmények felidézésére, az olvasáshoz való viszonyuk megfogalmazására, a megjelenített értékekről, azok időszerűségéről való véleményalkotásra, csoportban végzendő feladatokra (pl. dramatizálás, szerepjáték, szoborcsoport alkotása, a történet egy részletének megfilmesítése), kreatív feladatokra (jelmezterv, plakát, illusztráció, csoportkép) stb. Ezek a feladatok is alkalmat nyújtanak a tanárnak arra, hogy megismerje a diákjai olvasási szokásait, szóbeli kifejezőképességüket, kreativitásukat, az osztályközösségben mint csoportban elfoglalt helyüket, szerepüket, viszonyukat osztálytársaikhoz.

Hallgasd meg a következő dalt!

https://www.youtube.com/watch?v=juQJaDT2ziQ&list=RDjuQJaDT2ziQ&start_radio=1&rv=juQJaDT2ziQ&t=0

(Dés László-Gesztai Péter: Fogadalmi dal. A Vígyszínház előadása)

Részlet a dalszövegből:

Nagy a világ, az égig ér,
De van ez a föld, ami kezünkbe fér.
Kinevet a nap, sugara rá,
Rajzol egy pályát a deszkapalánk.
és a tér, és a nyár,
és a fák, az akác,
és a kert, és a ház,
és a házból a srác,
Te meg én,
Ugye szép,
Soha nem szakadunk,
Gyere mondd, hogy a Grund mi vagyunk.
Álljunk bele ha kell,
Bármi jöjjön is el
Legyen szabad a Grund.
Véssük ide ma fel,
Hogy megmarad ez a hely,
Vagy egyszer belehalunk.



5.

Alapkompetencia	2. Írott szövegek értése és értelmezése		
Specifikus kompetencia	2.4. A jelentés és a nyelvi megalkotottság értelmezése az irodalmi szövegekben		
Tanulási tevékenység	A nyelvi megalkotottság különlegességének, egyediségének felismerése és a képek/alakzatok funkcionális vizsgálatát célzó gyakorlatok		
Itemtípus	Rövid válasz megfogalmazása		
	Szóbeli feladat	✓Írásbeli feladat	
	Objektív item	✓Félobjektív item	Szubjektív item
A feladat leírása	a. A haza/otthon fogalmának szinonimáit értelmezi a diák, az értékhez való személyes kötődésre utal, megfogalmazza, hogy a grund a fiúk által válik értékke, kölcsönösen meghatározzák egymást. Az értelmezés feltételezi a grund fogalmának kitágítását, konnotációinak azonosítását. b. A feladat megoldása feltételezi a retorikai alakzat fogalmának és típusainak ismeretét, példák felismerését a szövegben		
A feladat	a. Értelmezd a dalszövegben aláhúzott képeket! b. Írj ki a szövegből 2 retorikai alakzatot, és nevezd meg őket!		
Javítókulcs	Értékelési szempontok: a. A megadott részletek érvényes értelmezése b. 2 retorikai eszköz azonosítása és megnevezése (pl. ellentét: <i>Nagy a világ, az éigig ér, De van ez a föld, ami kezünkbe fér.</i>, ismétlés: <i>és a tér, és a nyár, és a fák, az akác, és a kert, és a ház, és a házból a srác</i>)		
Pontozás	a. A megadott részletek érvényes értelmezése. Minden értelmezés 1 pontot ér. b. 2 retorikai eszköz azonosítása (1+1 pont) és megnevezése (1+1 pont)		

Olvasd el a következő szöveget, majd válaszolj a kérdésekre, oldd meg a feladatokat!

Levél Nemeček Ernőnek
Cím: Nemeček@grund.hu

Szia Ernő!

Képzeld, 100 éves lettél. Egy százéves kisleány. Még szobrot is kaptál a múlt héten a Práter utcában, amint a fiúkkal éppen golyót gurítasz abban a legendás pillanatban, amelyben teremőd – bizonyos Molnár Ferenc – megállította felettéd az égen a mulandóság napját.

Mondták már neked, hogy tulajdonképpen te vagy az első magyar sorozathős, hiszen először sorozatban jelentél meg egy újságban? Egy sorozathős, akinek olyan kicsi a lába nyoma, hogy üldözői se tudják felfogni ésszel. Hiába, a nagyság átka.

Te Ernő! Téged nem hívtak úgy, hogy Nemeček úr, sem úgy, hogy Nemeček Nemzettestvér, nem lettél sem Nemeček Bajtárs, elvtárs polgártárs, te megúsztad a XX. századot. Igaz, ehhez korábban bele kellett halnod az életbe. Milyen fura, nem? A legendák halva születnek.

Tudsz valamit a többiekről? Képzeld, a jó Boka még 1916-ban meghalt, az úgynevezett első világháborúban. Az elsőben, amelyben már gázzal öltek a frontokon, s az utolsóban, amelyben a hadifoglyokat illetett életben hagyni. Boka János cs. kir. hadnagy – élt 30 évet.

Weisz, Geréb és Wendauer meg úgy tűnt el, hogy sárga csillagot kellett a kabátjukra varrni, és felrakták őket vagonokba, olyanokba, amelyeken a te korodban csak állatokat szállítottak. Soha nem tértek vissza. Ez már abban a második világháborúban történt, az első olyanban, amelyben atombomba robbant, és az utolsóban, amelyikben még maradtak túlélők. Mondják, a nagyobbik Pásztor is ott volt, amikor odaterelték Weiszéket a szerelvényhez, csak nem vörös inget hordott, hanem feketét.

Aztán ott van a Csele. Csele elment az országból Amerikába, az unokái már nem beszélnek magyarul, Clevelandben élnek, van egy kalapüzletük. Az áll a cégtáblán: Csele and Csele.

Áts Ferit börtönbe csukták, és halálra ítélték, mert nagy forradalom tört ki Pesten egy ködös októberben, és ő a jó oldalra állt, de később kiderült, hogy az a rossz oldal. Ma megint jó. De ezt már nem érhetette meg. A körúton a Mária utcától nem messze volt egy mozgókép színház. Na, ott harcolt, pedig akkor már túl volt a hatvanon. Puskája is volt, csapata is volt, de nem tudta megvédeni a zászlóját, azt a tépett lukas zászlót. A Barabás lett az ügyvédje, de nem tudta kihozni a rács mögül. Nem olyan idők voltak. Akkoriban végleg elveszni látszott a grund. Tudod, amikor egy egész országot einstandolnak, bizony, az kemény.

Na és a Csónakos... Papuskám, az megúszt mindent. Melós lett a Weisz-Mannfrédban, aztán jöhettek-mehettek a kormányok, kommandók, szervezetek, gittegyletek, az csak nem keveredett bele semmibe. Megházasodott, lett nagy családja, aztán csak járt ki a Fradi meccsre, nagyokat fütyölt, ha nyertek, ha vesztek, megtanított minden utcakölyköt szépen káromkodni, és köpködte a szotyit, amíg volt foga megrágni. Ferencváros-Ferencváros, hééé...



Te Ernő! Most, hogy így a fiúkról beszélünk... lehet, hogy jobb is, hogy az az író 3szor megfűrösztött téged abban a regényben? Talán jobb volt eszmétől lázasan a hazáért meghülni, mint felnőni és elveszíteni benne a hitet, vagy megélni, hogy a haza elveszejt téged?

Haza, haza... – nagy Há vagy kicsi? Hogy írjam, Ernő? Ha nagybetűvel írom, manapság azt mondják, magyarkodok, ha kicsivel rám fogják, hogy áruló vagyok, és akkor az én nevemet is csupa kisbetűvel írják majd valakik. A valakik sokan vannak, s valahogy mindig megtalálják egymást. Nemrég óta van egy nagy találmány. Neked nagyon tetszene. Internetnek hívják, mindenki használhatja, hogy híreket olvasson, tanuljon vagy üzenjen vele másoknak, és, úgy van az, Ernő, hogy ma divat mindent kisbetűvel írni, neveket, címeket, és az emberek annyi ostobaságot és aljasságot képesek írni egymásnak, egymásról – persze nem az igazi nevükön – hogy tulajdonképpen mindegy is, kisbetűvel írják a nevüket vagy nem, mert csak a név kötelez, a névtelenség semmire sem kötelez. Lehet, hogy ez egy olyan kisbetűs kor, és ez a világ csak a valakiké?

Ugye, hogy nem úgy van az, Papuskám?! Ugye, hogy a HAZA nagybetű, csupa-csupa erős, hatalmas írásjegy? És a GRUND is? És az is, hogy Szabadság, Egyenlőség, Testvériség, meg, hogy Barátság, Bátorság, Becsület, Áldozat, Megbocsájtás? Ugye, mi azért így írjuk? Ugye, így? Na jól van, jól van. Te mindig meg tudsz nyugtatni ez ügyben. Látod, most is te adod a bizonyosságot, mint egy ajándékot, pedig ez a te születésnapod, rá se ránts! Tudod, halhatatlanoknál ez csak rigófütty. Boldog születésnapot, Ernő! Éljenek a Pál utcai fiúk, éljen a grund!

Tisztelettel:
Geszi Péter

6.

Alapkompetencia	2. Írott szövegek értése és értelmezése		
Specifikus kompetencia	2.6. Az irodalmi szöveg szerepének megítélése a világ- és önértésben (VIII. osztály)		
Tanulási tevékenység	Gyakorlatok a szöveg történeti meghatározottságának felismerésére		
Itemtípus	Rövid válasz megfogalmazása		
	Szóbeli feladat	✓Írásbeli feladat	
	Objektív item	✓Félobjektív item	Szubjektív item
A feladat leírása	A feladat célja a történelmi eseményekre való utalások és az utalások különféle módjainak azonosítása, információszerzés a történelmi eseményekről, internetes források azonosítása.		
A feladat	Azonosítsd a szövegben azokat a történelmi eseményeket, amelyeket megélnék a továbbgondolt történet szereplői! Ahol elbizonytalanodsz, használd az internetes keresőt!		
Javítókulcs	Lehetséges válaszok: Boka – első világháború (elesik); Weisz, Geréb és Wendauer – zsidók deportálása, II. világháború (meghalnak); a nagyobbik Pásztor – II. világháború, náci katona lesz (fekete inges); Csele – tömeges kivándorlás Amerikába; Áts Feri – 56-os forradalom (halálra ítélték); Barabás – 56-os forradalom (Áts Feri ügyvédje)		
Pontozás	Minden azonosított történelmi esemény 1 pontot ér.		

7.

Alapkompetencia	2. Írott szövegek értése és értelmezése		
Specifikus kompetencia	2.6. Az irodalmi szöveg szerepének megítélése a világ- és önértésben (VIII. osztály)		
Tanulási tevékenység	Gyakorlatok a szöveg történeti meghatározottságának felismerésére		
Itemtípus	Rövid válasz megfogalmazása		
	Szóbeli feladat	✓Írásbeli feladat	
	Objektív item	✓Félobjektív item	Szubjektív item
A feladat leírása	A feladat megoldása előtt érdemes közölni/felidézni a szöveg megírásának körülményeit (milyen alkalomra íródik, ki a szerző, a generációkon átívelő üzenet játéka, irodalmi/nem irodalmi közlés). A feladat célja a szerzői álláspont megfigyelése, az események jelenben való átértelmezési lehetőségeinek azonosítása, az írói szándék megnevezése, az irodalmi alkotás szerepének vizsgálata a jelen kérdéseinek megválaszolásában.		
A feladat	Fogalmazd meg, mi lehetett a szöveg megírásának célja!		
Javítókulcs	Lehetséges válaszok: A regény megjelenésének 100. évfordulóján a szerző az elmúlt évszázad történelmi eseményeit idézi fel, mint olyanokat, melyekből Nemecsek kimaradt. A regény szereplőit egy-egy történelmi eseménnyel összefüggésben jeleníti meg. A megszólított szereplőben olyan szellemi társat remél, akivel közös elveket vallanak, töretlenül hisznek olyan értékekben, melyek a jelenben meginogni látszanak.		
Pontozás	A beszédszándék helyes azonosítása (alkalom, megszólított választásának oka, közös értékek, a jelenben való elbizonytalanodás) 5 pontot ér.		

8.

Alapkompetencia	4. A nyelvi megformálásra való érzékenység és igényesség a szóbeli és írásbeli kommunikációban		
Specifikus kompetencia	4.1. Az események szereplőire és körülményeire utaló nyelvi kifejezések szerkezetéből fakadó jelentések tudatosítása		
Tanulási tevékenység	Az események szereplőire való utalások nyelvi eszközeinek azonosítása: deiktikus szerepű mutató névmás.		
Itemtípus	Rövid válasz megfogalmazása		
	Szóbeli feladat	✓Írásbeli feladat	
	Objektív item	✓Félobjektív item	Szubjektív item
A feladat leírása	A feladat feltételezi a <i>névmás</i> fogalmának ismeretét. A diák a kontextus alapján helyettesíti a megadott mondatok névmásait a szövegben említett szereplők nevével. Információkeresés, nyelvi-logikai kapcsolatok azonosítása.		

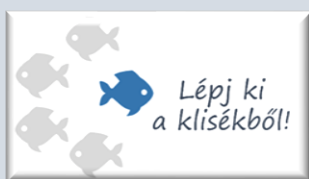
A feladat	Az alábbi mondatokban aláhúzott névmások az előzmények alapján értelmezhetők. Írd ki a szövegből azt a kifejezést/szót, amelyből kiderül a jelentésük! a. ...tulajdonképpen <u>te</u> vagy az első magyar sorozathős... b. ... <u>ő</u> a jó oldalra állt, de később kiderült, hogy az a rossz oldal. c. Papuskám, <u>az</u> megúszott mindent.
Javítókulcs	Helyes válaszok: a. Nemecsek; b. Áts Feri; c. Csónakos.
Pontozás	Pl. Minden helyesen azonosított kifejezés/szó 2 pontot ér.

9.

Alapkompetencia	4. A nyelvi megformálásra való érzékenység és igényesség a szóbeli és írásbeli kommunikációban		
Specifikus kompetencia	4.3. A szavak jelentésének, használati körének, a regiszternek a felismerése (VIII. osztály)		
Tanulási tevékenység	Különböző kommunikációs szempontoknak megfelelő szövegek alkotása. Beszédcselekvések és beszédaktusok nyelvi markerei. A társas érintkezés formulái, udvariassági repertoár, regiszterek, nyelvváltozat. Szóválasztási gyakorlatok: egyazon esemény leírása (felfedezés megismertetése) különböző nézőpontból, különböző címzett számára, különböző céllal, különböző beszédszándékot érvényesítve, különböző árnyalatokat vagy hangulatot kifejezve, különböző udvariassági fokon stb.		
Itemtípus	Rövid válasz megfogalmazása		
	Szóbeli feladat	✓ Írásbeli feladat	
	Objektív item	✓ Félobjektív item	Szubjektív item
A feladat leírása	A feladat egy, a diák számára ismert alkalmazás bemutatását (használatával kapcsolatos utasítások megfogalmazását) feltételezi egy olyan (virtuális) beszédpartner számára, aki azt nem ismeri. Figyelnie kell a beszédpartner életkorára, a történelmi korra, melyben az él, az internettel kapcsolatos ismereteinek hiányára, a beszédpartner számára érthető nyelvi regiszter megválasztására, a nyelvi illemszabályok betartására.		
A feladat	Fogalmazd 5 utasítást az internet használatáról a. a levélben megszólított Nemecseknek; b. az Amerikában élő, idős Cselének!		
Javítókulcs	Értékelési szempontok: • a beszédhelyzethez és a tartalomhoz való igazodás • megfelelő nyelvi regiszter választása (nyelvi udvariasság, a címzett számára érthető nyelvezet) • utasító mondatok megfogalmazása • megfelelő számú utasítás megfogalmazása		
Pontozás	Pl. Minden helyes utasítás 1 pontot ér.		

10.

Alapkompetencia	4. A nyelvi megformálásra való érzékenység és igényesség a szóbeli és írásbeli kommunikációban		
Specifikus kompetencia	4.2. A nyelvi eszközök és a jelentés összefüggésének értelmezése különböző típusú szövegekben (VII. osztály) 4.1. Az elemi mondat nyelvi megformálásának mint viszonyrendszernek a megértése (VI. osztály)		
Tanulási tevékenység	a. Szinonímia, szinonimasorok b. Az események nem tényszerű voltát jelző nyelvi eszközöknek (módjelek, ható igeeképző, módosítószók) és használatuknak/jelentésüknek a feltérképezése változatos gyakorlatokkal. Események, körülmények és résztvevők leképeződésének vizsgálata a mondat egységeire: az ige alakja és jelentése.		
Itemtípus	a. Rövid válasz megfogalmazása		
	Szóbeli feladat	✓ Írásbeli feladat	
	Objektív item	✓ Félszubjektív item	Szubjektív item
	b. Feleletválasztós item		
	Szóbeli feladat	✓ Írásbeli feladat	
	✓ Objektív item	Félobjektív item	Szubjektív item
A feladat leírása	A feladat első része a mondat (kifejezés) megértését méri, azt, hogy a diák ismeri-e a nem érhetette meg kifejezést. Ez feltétele a b. válasznak, amely a ható igeeképző mondatbéli jelentésének megértését méri. Ilyen típusú feladatokat a diákok nyelvvállapotának mérésére érdemes használni, különös tekintettel a romló nyelvvállapotú közösségekben élő diákokra.		
A feladat	a. Add meg a következő mondatban aláhúzott kifejezés szinonimáját! <i>De ezt már [Áts Feri] <u>nem érhetette meg</u>.</i> b. A megadott lehetőségek közül melyikkel lehetne felcserélni a következő mondatot úgy, hogy a szövegbeli jelentése ne változzon? <i>De ezt már [Áts Feri] <u>nem érhetette meg</u>.</i> a. Áts Feri képes rá, hogy ne érje meg. b. Áts Feri megengedheti magának, hogy ne érje meg. c. Áts Ferinek nem adatott meg, hogy megérje. d. Áts Feri engedélyt kapott rá, hogy ne érje meg.		
Javítókulcs	a. Helyes válasz: nem élt/meghalt. b. Helyes válasz: c.		
Pontozás	Pl. Minden helyes válasz 1 pontot ér.		



A szöveg alapján lehetőség nyílik a szerzőnek és korának viszonyáról, történelemszemléletéről folytatott beszélgetésre, az ironia szerepének és az érzelemkifejezés nyelvi eszközeinek felismerésére, a hazaszeretethez, mint értéknek a kortárs megfogalmazására / újrafogalmazására, koronkénti átalakulásának vizsgálatára, vélemény kifejtésére, érvelésre, a szövegek közti párbeszéd gesztusának felismerésére, a regényszöveg szereplői és a levélben továbbgondolt szereplők közti kapcsolat vizsgálatára stb. A kérdésekkel irányított elmélyülés a szövegben, a diákoknak, mint beszélgetőtársaknak a megnyilvánulásai kiegészítik azt a képet, amit a diagnosztikus értékelés objektív pontozásával kapunk.



Ott, ahol ennek a technikai feltételei adóttak, lehetőség nyílik alternatív értékelési formák alkalmazására, olyan projektek bemutatására, melyek megadott beszédhelyzetekből, irodalmi és nem irodalmi, verbális és multimédiás szövegekből kiindulva alkalmasak a 4 alapkompétencia mérésére.

A mérőeszköz összeállításában felhasználható bibliográfia, segédanyagok:

Bartalis Boróka, Kádár Edit, Tamás Adél: *Feladatbank anyanyelvi tanórák tervezéséhez az V-VIII. osztályban*. Ábel Kiadó, Kolozsvár, 2017

Szerk. Kádár Edit: *Feladatbank anyanyelvi tanórák tervezéséhez az V–VIII. osztályban*; 2. kötet, Ábel Kiadó, Kolozsvár, 2018

Belényi Andrea, Várad Izabella: *Szövegértés, szövegalkotás gyakorlófüzet* nyolcadikosoknak. Kreatív Kiadó, Marosvásárhely, 2021

VIII. osztályos vizsgatételek, tételmodellek és próbavizsga tételek:

<http://subiecte.edu.ro/2021/evaluarenationala/index.html>

VIII. osztályos gyakorlótételek: <https://rocnee.eu/testeantrenament/>

Értékelési módszerek és technikák az online oktatásban. Az oktatás folytatódik. Webinárium.

https://educatiaccontinua.edu.ro/articol--educa-iacontinuu-19-limbi_1607428885.html

[illegible]



Helyreigazító
beavatkozások

A IX. évfolyam (2021-2022 tanév) tanmenetének tervezésébe az alábbiak szerint lehet beavatkozni:

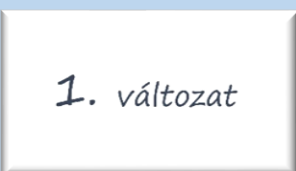
- Tisztázni kellene, hogy az érvényes 9. osztályos tanterv 3 alapkompenciával dolgozik, de az V-VIII osztályos 4 alapkompenciát követ, és azokból képezi a specifikus kompetenciákat, melyekhez tanulási tevékenységeket rendel.
- A IX. osztályban az alapkompenciákat illetően a régi tantervet a folytonosság biztosítása végett az V-VIII osztályos tanterv szerint igazítjuk, tehát nem 3, hanem 4 alapkompenciát fejlesztünk mindegyikhez specifikus kompetenciákat rendelve.
- A fejlesztendő specifikus kompetencia beépítése a IX. osztályos tanmenetbe.
- A kompetencia fejlesztésére tervezett időkeret újraosztása a fejlesztési igényeknek megfelelően.
- A differenciált oktatás lehetőségeinek jelzése a tanmenetben.
- Egyéni fejlesztési tevékenységek, felzárkóztató foglalkozások tervezése.
- Olyan tevékenységek tervezése, melyek az V-VIII. osztályban megszerzett, stabil kompetenciákra, tartalmakra, kialakított fogalmakra épülnek.
- Kompetenciaközpontú megközelítés, a kompetenciák fejlesztésében levő kontinuitás felismerése.
- A tartalmak összehangolása az V-VIII. osztályban tanultakkal.



4. Tanmenet-javaslatok a IX. osztály számára



Ebben a fejezetben három tanmenet-változatot javaslunk, melyekből kiindulva összeállítható a 2021-2022-es tanévre érvényes kalendarisztikus terv. A választást befolyásolhatja az osztály típusa (elméleti oktatás– reál/humán osztály–/vokacionális oktatás/szakoktatás), a rendelkezésre álló óraszám (3/4 óra, választott tantárgy) diagnosztikus mérés eredménye (az osztály és az egyes diákok megszerzett/fejlesztendő kompetenciái, az esetleges lemaradások jellege), a tanári szándék, tanítási tapasztalat, a tanmenet alkalmassága a fejlesztési cél elérésében, az eszközök, források elérhetősége, a választott szövegek igényessége. **Minden esetben szükség van a tanmenet-javaslatok át- és újragondolására, adaptálására az aktuális tanítási céloknak megfelelően.**



Megjegyzés: A tanmenet-javaslat a képességek, ismeretek tudatos szintre való fejlesztését a kommunikáció, az olvasás valós tapasztalatát kínáló tevékenységrendszerek és feladathelyzetek által képzelettel, az irodalmi és nem irodalmi kommunikációt a szövegen, mint a beszélt és írott kommunikáció eszközén keresztül látatja, rendezőelve a műfajiság vizsgálatát, a választott irodalmi műveket a műfaji rendszerezés keretei között tárgyalja, miközben irodalomtörténeti, kortörténeti, műfaj történeti szempontokat is figyelembe vesz.

Az órakeret: heti 3 óra – évi 102 óra (Szaklíceumok), heti 4 óra – évi 136 óra (*Differenciált tartalmak: elméleti líceumok, reál és humán szakirány) A csillaggal megjelölt művek a differenciált tartalomhoz tartoznak. A két csillaggal (**) megjelölt szövegjavaslatok, tartalmak olyan kiegészítések, tanterven kívüli ajánlások, amelyek tematikusan kapcsolódnak a tantervi tartalmakhoz, és felhasználhatóak a kompetenciafejlesztésben.

1.

Tanulási egység: **Év eleji felmérés**

Mérendő alapkompentenciák: 1. Szóbeli szövegértés és szövegalkotás különböző kommunikációs helyzetekben; 2. Írott szövegek értése és értelmezése; 3. Írásbeli szövegalkotás; 4. A nyelvi megformálásra való érzékenység és igényesség a szóbeli és írásbeli kommunikációban.

Értékelés: diagnosztikus mérőeszköz

Óraszám: 5/*6

2.

Tanulási egység: **Nyelv és kommunikáció**

Kompetenciák: 1.2. Eltérő nyelvhasználati módok felismerése adott kommunikációs helyzetekben; 1.3 Az identitástudat és a kulturális háttér összefüggéseinek felismerése; 1.4. Szövegértés. Szóbeli és írott szövegek megértése. A szövegértés mint az információszerzés alapja, 1.5 A szövegszerűség, szövegkohézió, koherencia felismerése; 1.6 Szövegtípusnak megfelelő szövegalkotás és szövegszerkesztés szóban és írásban.

Tartalmak, fogalmak: A kommunikáció általános modellje. A beszédhelyzet. Kommunikációs zavarok (zaj, félreértés). A kommunikáció típusai. Az írásbeli és szóbeli kommunikáció. Az írott és szóbeli szöveg szerkezete. Nyelvhasználat. Nyelvi és nem nyelvi elemek kapcsolata (szupraszegmentális elemek, mimika, gesztusok) Nyelvi-jelentéstani összetartó erők, szintaktikai kapcsolóelemek. A mai magyar nyelv kialakulása (a nyelvújítás szerepe a szaknyelvek kialakításában), területi és társadalmi változatai. Nyelvi rétegződés. A nyelv szerepe az identitásban (a magyar nyelv mint közösségi identitásképző; az egyes nyelvi regiszterek /pl. csoportnyelv, szaknyelv, nyelvjárás/ mint identitásképzők). Alapvető nyelvi jogok. A magyar nyelv a világ nyelvei között. A magyar és a román nyelv viszonya, kölcsönhatása (a jelenség mint kétirányú folyamat: a román köznyelvben megjelenő magyar kölcsönszavak, a román nyelvjárásokban megjelenő magyar elemek, az erdélyi magyar beszélők nyelvében megjelenő román elemek, tükörfordítások). A kétnyelvűség: az egyéni és a közösségi kétnyelvűség, a hozzátoldó (gazdagító) kétnyelvűség és a felcserélő (szegényítő) kétnyelvűség. A nyelvmegtartás és a nyelvcseré.

Óraszám: 9/*12

Választott szövegek: Nem irodalmi hangzó és írott szövegek.

3.

Tanulási egység: **Mi az irodalom?**

Kompetenciák: 2.2 Az irodalmi és nem irodalmi kommunikációs helyzet jellemzőinek felismerése, az eltérések tudatosítása, a jelentésképződés sajátosságainak felfedezése a művészi és nem művészi olvasásban; 2.3 Az irodalmi kommunikációs helyzet komponenseinek, a kommunikációt működtető eljárásoknak az azonosítása az olvasás során; az olvasói tevékenység tudatosítása (a megértés akadályai és feloldási kísérletek adott szöveg kapcsán); 2.4 Az irodalmi szövegnek mint nyelvi alkotásnak a megfigyelése; az irodalmi kódok és formák szövegszerveződésben betöltött szerepének felfedezése; kapcsolatteremtés a szöveggel.

Tartalmak, fogalmak: Irodalmi és nem irodalmi kommunikáció. Beszédhelyzet az irodalmi műben. Olvasói szerep, olvasási módok, szöveg-szerző-olvasó viszonya. Esztétikai magatartás.

Óraszám: 3/*4

4.

Tanulási egység: **Esztétikai minőségek**

Kompetenciák: 2.4 Az irodalmi szövegnek mint nyelvi alkotásnak a megfigyelése; az irodalmi kódok és formák szövegszerveződésben betöltött szerepének felfedezése; kapcsolatteremtés a szöveggel; 2.5 Az irodalmi szöveg értékszerkezetének, értékviszonyainak a felfedezése; az irodalmi/művészi érték érzékelése.

Tartalmak, fogalmak: Érték, értékosztályok: megjelenített értékek, értékrend. Hangnemek: ünnepélyes, patetikus, humoros, szatirikus, tárgyilagos. Esztétikai minőségek: fenséges, alantas, tragikus, idilli, komikus, ironikus, szatirikus; az esztétikai érték.

Differenciált tartalmak: *Az esztétikai értékminőségek vizsgálata más művészeti ágakban.

Óraszám: 3/*4

5.

Tanulási egység: **Epikai műfajok I.** A mítosz. Bibliai történetek.

Kompetenciák: 2.6 Epikus művek olvasása. Az epikus művek szerkezeti elemeinek elkülönítése, a műfaji jegyek felismerése; 2.7 Elbeszélés és tanítás elkülönítése, elbeszélő és címzett azonosítása a példázatos elbeszélésben; a manipulációs szándék felismerése; 3.1 Adott szövegtípus, irodalmi forma történeti változatai közötti különbségek felfedezése; az irodalmi és kulturális hagyomány összefüggéseinek megragadása; 3.3 Elbeszélés és tanítás viszonyának összekapcsolása a kulturális háttérrel.

Tartalmak, fogalmak: A mítosz és a bibliai példázat műfaja. A görög-római mitológia. Az archetípus fogalma.

Óraszám: 9/*12

Választott szövegek: Görög és római mitológia. Történet-típusok: teremtés, labirintus, pusztulás, átváltozás, beavatás.

6.

Tanulási egység: **Epikai műfajok II.** A novella. Mitológiai és bibliai motívumok az irodalomban *és más művészeti ágakban.

Kompetenciák: 2.6 Epikus művek olvasása. Az epikus művek szerkezeti elemeinek elkülönítése, a műfaji jegyek felismerése; 2.7 Elbeszélés és tanítás elkülönítése, elbeszélő és címzett azonosítása a példázatos elbeszélésben; a manipulációs szándék felismerése; 3.1 Adott szövegtípus, irodalmi forma történeti változatai közötti különbségek felfedezése; az irodalmi és kulturális hagyomány összefüggéseinek megragadása; 3.3 Elbeszélés és tanítás viszonyának összekapcsolása a kulturális háttérrel.

Tartalmak, fogalmak: A novella műfaji sajátosságai. Történet, történetmondás, elbeszélő, nézőpont, szereplők, novellaváltozatok. Mitológiai és bibliai motívumokra épülő novellák elemzése, értelmezése.

Differenciált tartalmak: *Mitológia a képzőművészetekben

Óraszám: 8/*12

Választott szövegek: Boccaccio novellái, **Karinthy Frigyes: *Barabás*; Kosztolányi Dezső: *A kulcs*; Örkény István egyperces novellái, Tamási Áron: *Himnusz egy számmal*; **Déry Tibor: *Philemon és Baucisz* **képzőművészet, zene, film.

7.

Tanulási egység: **Lírai műfajok I.**

Kompetenciák: 2.4 Az irodalmi szövegnek mint nyelvi alkotásnak a megfigyelése; az irodalmi kódok és formák szövegszerveződésben betöltött szerepének felfedezése; kapcsolatteremtés a szöveggel, 2.5 Az irodalmi szöveg értékszerkezetének, értékviszonyainak a felfedezése; az irodalmi/művészi érték érzékelése, 2.8 Lírai művek olvasása

Tartalmak, fogalmak: Líra, líraiság, a lírai én, vershelyzet, beszédhelyzet. Lírai műfajok: dal, epigramma.

Óraszám: 8/*12

Választott szövegek: Csokonai Vitéz Mihály dalai, Petőfi Sándor népies dalai, **József Attila dalköltészete. **Nagy László, **Kovács András Ferenc dalai. Kölcsey Ferenc: *Huszt*, Vörösmarty Mihály: *A Guttenberg-albumba*.

8.

Tanulási egység: **Lírai műfajok II.**

Kompetenciák: **2.4** Az irodalmi szövegnek mint nyelvi alkotásnak a megfigyelése; az irodalmi kódok és formák szövegszerveződésben betöltött szerepének felfedezése; kapcsolatteremtés a szöveggel; **2.5** Az irodalmi szöveg értekszerkezetének, értékviszonyainak a felfedezése; az irodalmi/művészi érték érzékelése; **2.8** Lírai művek olvasása; **2.9** A közösségi én beszédhelyzeteinek, a közösségi én megnyilatkozásformáinak az azonosítása; **3.1** Adott szövegtípus, irodalmi forma történeti változatai közötti különbségek felfedezése; az irodalmi és kulturális hagyomány összefüggéseinek megragadása; **3.4** A közösségi líra és a világkép összefüggéseinek megragadása; a közösségi én történeti változatainak a megkülönböztetése.

Tartalmak, fogalmak: Líra, líraiság, a lírai én, vershelyzet, beszédhelyzet. Lírai műfajok: elégia, óda. A közösségi líra és a világkép összefüggéseinek megragadása; a közösségi én történeti változatainak megkülönböztetése az ódában. Szóképek, alakzatok. Verstanialapfogalmak: rím, ritmus, hangsúlyos és időmértékes verselés. Kötétt műformák: szonett, ballada.

Óraszám: 14/*20

Választott szövegek: **Janus Pannonius: *Mikor a táborban megbetegedett, Búcsú Váradtól*, **Dsida Jenő: *Hulló hajszálak elégiája*, Berzsenyi Dániel: *A magyarokhoz* (I–II), Vörösmarty Mihály: *Szózat* (memoriter), *Liszt Ferenchez*; Petőfi Sándor: *Nemzeti dal* (memoriter) **Petrarca egy szonettje, **Villon egy balladája.

9.

Tanulási egység: **A magyar nyelv és kultúra.** Kezdetek, eredet.

Kompetenciák: **1.3** Az identitástudat és a kulturális háttér összefüggéseinek felismerése; **3.1.** Adott szövegtípus, irodalmi forma történeti változatai közötti különbségek felfedezése; az irodalmi és kulturális hagyomány összefüggéseinek megragadása.

Tartalmak, fogalmak: Nyelvtörténet, hiedelemvilág, az eredet kérdései (közösségi/kulturális eredet, nyelvrokonság). Ősköltészeti műfajok. Történeti és hősmondák.

Differenciált tartalmak: **A hitvilág nyomai a népköltészetben.

Óraszám: 6/*8

10.

Tanulási egység: **A középkori irodalom műfajai.** A magyar kultúra integrálódása az európai kultúrába, írásbeliség.

Kompetenciák: **2.4** Az irodalmi szövegnek mint nyelvi alkotásnak a megfigyelése; az irodalmi kódok és formák szövegszerveződésben betöltött szerepének felfedezése; kapcsolatteremtés a szöveggel; **2.5** Az irodalmi szöveg értekszerkezetének, értékviszonyainak a felfedezése; az irodalmi/művészi érték érzékelése; **2.8** Lírai művek olvasása; **2.9** A közösségi én beszédhelyzeteinek, a közösségi én megnyilatkozásformáinak az azonosítása; **3.1** Adott szövegtípus, irodalmi forma történeti változatai közötti különbségek felfedezése; az irodalmi és kulturális hagyomány összefüggéseinek megragadása; **3.2** Az író, írói életrajz, nyelvújítás

fogalmak használata, ezek jelentőségének, összefüggéseinek magyarázata egy-egy korszakra vonatkozóan; **3.3** Elbeszélés és tanítás viszonyának összekapcsolása a kulturális háttérrel

Tartalmak, fogalmak: A latin műveltség. A magyar írásbeliség kezdetei. Egyházi és világi műfajok: a himnusz, a közösségi himnusz történeti változatai (középkor, romantika); a közösségi óda történeti változatai (klasszicizmus, romantika) Példázat. Legendák. A tanítás szerepe a példázatos elbeszélésekben. ****Középkori világi költészet:** vágáns- és trubadúrköltészet.

Differenciált tartalmak: *Gesták, krónikák. *Zsoltár és zsoltárparafrázisok

Óraszám: 13/*15

Választott szövegek: Anonymus: *Gesta Hungarorum*, ****Kézai Simon:** *Gesta Hunnorum et Hungarorum*, ****A Képes Krónika** részletei. ****Halotti Beszéd és Könyörgés,** *Ómagyar Mária-siralom*, Jacopone da Todi: *Állt az anya*; Assisi Szent Ferenc: *Naphimnusz*; Kölcsey Ferenc: *Hymnus*; Kovács András Ferenc: *Kiben Máriát dicséri*; Weöres Sándor: *Mária Siralma*; *Bibliai zsoltárok, *42. zsoltár – Balassi Bálint és Szenczi Molnár Albert fordítása, *Szent Gellért legendája*, *Szent Margit legendája*, ****Carmina Burana.**

11.

Tanulási egység: **A regény**

Kompetenciák: **2.4** Az irodalmi szövegnek mint nyelvi alkotásnak a megfigyelése; az irodalmi kódok és formák szövegszerveződésben betöltött szerepének felfedezése; kapcsolatteremtés a szöveggel; **2.5** Az irodalmi szöveg értékszerkezetének, értékviszonyainak a felfedezése; az irodalmi/művészi érték érzékelése; **2.7** Elbeszélés és tanítás elkülönítése, elbeszélő és címzett azonosítása a példázatos elbeszélésben; a manipulációs szándék felismerése; **3.1** Adott szövegtípus, irodalmi forma történeti változatai közötti különbségek felfedezése; az irodalmi és kulturális hagyomány összefüggéseinek megragadása; **3.2** Az író, írói életrajz, nyelvújítás fogalmak használata, ezek jelentőségének, összefüggéseinek magyarázata egy-egy korszakra vonatkozóan; **3.3** Elbeszélés és tanítás viszonyának összekapcsolása a kulturális háttérrel.

Tartalmak, fogalmak: Történet, történetmondás, elbeszélő, nézőpont, szereplő, szereplők rendszere regényváltozatok.

Differenciált tartalmak: *A példázat és tanítás szerepe a tézisregényben.

Óraszám: 6/*8

Választott szövegek: Tamási Áron: *Ábel a rengetegben*/ Gárdonyi Géza: *Isten rabjai*, *Voltaire: *Candide*; Jókai Mór: *Egy magyar nábob*.

12.

Tanulási egység: **Szövegtípusok**

Kompetenciák: **1.1** A különböző közlési helyzetek felismerése, a közlési helyzethez igazodó nyelvhasználat és nyelvi viselkedés; **1.2** Eltérő nyelvhasználati módok felismerése adott kommunikációs helyzetekben; **1.6.** Szövegtípusnak megfelelő szövegalkotás és szövegszerkesztés szóban és írásban.

Tartalmak, fogalmak: Beszélt, írott, spontán, tervezett szövegek. Monológ és párbeszéd. Szövegtípusok és szövegfajták: leírás, elbeszélés, érvelés, vita, önéletrajz, hivatalos levél, (kis)előadás, hír, tudósítás, riport, hirdetés. A formai követelményeknek eleget tevő szövegfajták.

Óraszám: 6/*8

Választott szövegek: a tartalmaknak megfelelő nem irodalmi szövegek, szövegtípusok.

13.

Tanulási egység: **Félévi dolgozatok** Ismétlés, dolgozatírás, javítás

Óraszám: 2x3/*4

Megjegyzés: A félévi dolgozatok előkészítésének és megírásának időpontja a tanév szerkezetének függvényében változtatható.

2. változat



Megjegyzés: A tanmenet-javaslat tágabb kontextusba, az anyanyelvhasználat és tudatos nyelvi viselkedés kompetenciájának fejlesztésébe ágyazva a történeti látásmód megalapozására és a kulturális viszonyulások gyakorlására helyezi a hangsúlyt. Rendezőelve a stílustörténeti korszakok kronológiája, a választott irodalmi műveket irodalomtörténeti kontextusba ágyazva tárgyalja úgy, hogy nyomon követi az egyes műfajok történeti változatait, a vizsgált korszakon túlmutató fejlődéstörténetét is.

Az órakeret: heti 3 óra – évi 102 óra (Szaklíceumok), heti 4 óra – évi 136 óra (*Differenciált tartalmak: elméleti líceumok, reál és humán szakirány) A csillaggal megjelölt művek a differenciált tartalomhoz tartoznak. A két csillaggal (**) megjelölt szövegjavaslatok, tartalmak olyan kiegészítések, tanterven kívüli ajánlások, amelyek tematikusan kapcsolódnak a tantervi tartalmakhoz, és felhasználhatóak a kompetenciafejlesztésben.

1.

Tanulási egység: **Év eleji felmérés**

Mérendő alapkompentenciák: 1. Szóbeli szövegértés és szövegalkotás különböző kommunikációs helyzetekben; 2. Írott szövegek értése és értelmezése; 3. Írásbeli szövegalkotás; 4. A nyelvi megformálásra való érzékenység és igényesség a szóbeli és írásbeli kommunikációban.

Értékelés: diagnosztikus mérőeszköz

Óraszám: 5/*6 óra

2.

Tanulási egység: **A magyar nyelv**

Kompetenciák: 1.2. Eltérő nyelvhasználati módok felismerése adott kommunikációs helyzetekben. 1.3. Az identitástudat és a kulturális háttér összefüggéseinek felismerése.

Tartalmak, fogalmak: A magyar nyelv belső változatossága: területi változatok, közös változatok (irodalmi nyelv, magyar köznyelv) A magyar nyelv a világ nyelvei között. A nyelv szerepe az identitásban A magyar irodalmi- és köznyelv kialakulása. A magyar és a román nyelv viszonya, kölcsönhatása. A kétnyelvűség. A nyelvmegtartás és a nyelvcseré. Alapvető nyelvi jogok.

Óraszám: 8/*10 óra

Választott szövegek: Nem irodalmi hangzó és írott szövegek a tartalmaknak megfelelően.

3.

Tanulási egység: **Nyelv és szöveg.** Szóbeli és írott kifejezés. Szövegtípusok. A szövegszerűség követelményei. Szövegértés.

Kompetenciák: **1.1.** A különböző közlési helyzetek felismerése, a közlési helyzethez igazodó nyelvhasználat és nyelvi viselkedés. **1.2.** Eltérő nyelvhasználati módok felismerése adott kommunikációs helyzetekben. **1.4.** Szövegértés. Szóbeli és írott szövegek megértése. A szövegértés mint az információszerezés alapja. **1.5.** Szövegszerűség, szövegkohézió, koherencia felismerése. **1.6.** Szövegtípusnak megfelelő szövegalkotás és szövegszerkesztés szóban és írásban.

Tartalmak, fogalmak: A közlés általános modellje. Az üzenet megértését gátló tényezők. Szövegtípusok: beszélt – írott, spontán – tervezett; monológ – párbeszéd. Szövegfajták: leírás, elbeszélés, érvelés, a formai követelményeknek eleget tevő szövegfajták (önéletrajz, hivatalos levél, (kis)előadás). Tömegkommunikációs és közéleti szövegtípusok (hír, tudósítás, riport, hirdetés). Szövegszerűség. A szövegkohéziót biztosító tényezők: nyelvtani és jelentésbeli kapcsolóelemek. Információforrások, az önálló ismeretszerzés, tájékozódás technikái: (nyomtatott és digitális) könyvtárak, lexikonok, szótárak, számítógépes adatbázisok, az internet szerepe az információszerzésben; a forráshasználat etikai normái és formai kötöttségei.

Óraszám: 15/*20 óra

Választott szövegek: Nem irodalmi hangzó és írott szövegek.

4.

Tanulási egység: **Alkotó, mű, befogadó** Befogadási stratégiák

Kompetenciák: **2.1.** A szöveg felolvasása különböző hangnemekben. **2.2.** Az irodalmi és nem irodalmi kommunikációs helyzet jellemzőinek felismerése, az eltérések tudatosítása, a jelentésképződés sajátosságainak felfedezése a művészi és nem művészi olvasásban. **2.3.** Az irodalmi kommunikációs helyzet komponenseinek, a kommunikációt működtető eljárásoknak az azonosítása az olvasás során; az olvasói tevékenység tudatosítása (a megértés akadályai és feloldási kísérletek adott szöveg kapcsán). **2.4.** Az irodalmi szövegnek mint nyelvi alkotásnak a megfigyelése; az irodalmi kódok és formák szövegszerveződésben betöltött szerepének felfedezése; kapcsolatteremtés a szöveggel. **2.5.** Az irodalmi szöveg értékszerkezetének, értékviszonyainak a felfedezése; az irodalmi/művészi érték érzékelése.

Tartalmak, fogalmak: A hangoztatás jelentésteremtő szerepe. A jelentésképződés sajátosságai a művészi és nem művészi olvasásban. Olvasási módok: szó szerinti, beleélő, értelmező. A szövegek világa. A köznapi és irodalmi kommunikáció. A kommunikációs elemek és nyelvtani formák szerepének megváltozása az irodalmi beszédhelyzetben. Az irodalmi kommunikáció elemei: szerző-szöveg-olvasó. Az irodalmi kommunikációt működtető eljárások: írás és olvasás. Érték, értékosztályok: megjelenített értékek, értékrend. Hangnemek: ünnepélyes, patetikus, humoros, szatirikus, tárgyilagos. Esztétikai minőségek: fenséges, alantas, tragikus, idilli, komikus, ironikus, szatirikus; az esztétikai érték.

Óraszám: 10/*16 óra

Választott szövegek: Irodalmi és nem irodalmi szövegek a tartalmaknak megfelelően. Pl. Mikszáth Kálmán: *Szent Péter esernyője*; Tamási Áron: *Ábel a rengetegben*; Jókai Mór: *Egy magyar nábob* vagy *Fekete gyémántok*.

5.

Tanulási egység: **Mítoszok az irodalomban**

Kompetenciák: **2.4.** Az irodalmi szövegnek mint nyelvi alkotásnak a megfigyelése; az irodalmi kódok és formák szövegszerveződésben betöltött szerepének felfedezése; kapcsolatteremtés a szöveggel. **2.6.** Epikus művek olvasása. Az epikus művek szerkezeti elemeinek elkülönítése, a műfaji jegyek felismerése. **3.1.** Adott szövegtípus, irodalmi forma

történeti változatai közötti különbségek felfedezése; az irodalmi és a kulturális hagyomány összefüggéseinek a megragadása. **3.2.** Az író, írói életrajz, nyelvújítás fogalmak használata, ezek jelentőségének, összefüggéseinek magyarázata egy-egy korszakra vonatkozóan.

Tartalmak: Epika: epikum, történet, történetmondás, elbeszélő, elbeszélői nézőpont, szereplő, szereplők rendszere; epikai műfajok: mítosz. A beavatástörténet.

Óraszám: 10/*12 óra

Választott szövegek: Ősi mítoszok, mitológiai történetek: A világ teremtése. Istenek születése a görög mitológiában; Görög istenek mítoszai (pl. Zeusz, Amor és Psyché, Aphrodité); *Prométheusz-mítosz*; **Ady Endre: *A Tűz csíholója*; **Lázár Ervin: *Tűz, Tűzmúzeum*; *A labirintus mítosza*. Beavatástörténetek: Kosztolányi Dezső: *A kulcs*; **Ernest Hemingway: *Indián tábor*.

6.

Tanulási egység: **A Biblia világa**

Kompetenciák: **2.4.** Az irodalmi szövegnek mint nyelvi alkotásnak a megfigyelése; az irodalmi kódok és formák szövegszerveződésben betöltött szerepének felfedezése; kapcsolatteremtés a szöveggel. **2.7.** Elbeszélés és tanítás elkülönítése, elbeszélő és címzett azonosítása a példázatos elbeszélésben; a manipulációs szándék felismerése. **3.1.** Adott szövegtípus, irodalmi forma történeti változatai közötti különbségek felfedezése; az irodalmi és a kulturális hagyomány összefüggéseinek a megragadása. **3.3.** Elbeszélés és tanítás viszonyának összekapcsolása a kulturális háttérrel.

Tartalmak: Elbeszélés, tanítás. A tanítás szerepe a különböző példázatos elbeszélésekben. Bibliai történetek, bibliai példázatok, példázat az irodalomban.

Differenciált tartalmak: * tézisregény, példázatos elbeszélés az újkori tézisregényben.

Óraszám: 10/*14 óra

Választott szövegek: Bibliai történetek: Teremtéstörténet; A bűnbeesés története; Káin és Ábel; Bábel tornya; Vízözön; Krisztus szenvedéstörténete (passió). Bibliai történetek az irodalomban: *Halotti Beszéd és Könyörgés*; **Kosztolányi Dezső: *Káin*; **Karinthy Frigyes: *Barabbás*. Bibliai példázat: *A tékozló fiú megtérése*; *A talentumokról szóló példabeszéd*. Bibliai példázat az irodalomban: **Görgey Gábor: *A tékozló fiú novellája*; **Tolnai Ottó: *A tékozló fiú hazatérése*. *Voltaire: *Candide*.

7.

Tanulási egység: **Ókor**

Kompetenciák: **2.4.** Az irodalmi szövegnek mint nyelvi alkotásnak a megfigyelése; az irodalmi kódok és formák szövegszerveződésben betöltött szerepének felfedezése; kapcsolatteremtés a szöveggel. **2.5.** Az irodalmi szöveg értékszerkezetének, értékviszonyainak a felfedezése; az irodalmi/művészi érték érzékelése. **2.8.** Lírai művek olvasása.

Tartalmak: Verstani alapfogalmak: ritmus, hangsúlyos ritmus, ütem, időmértékes ritmus, verslábak, klasszikus időmértékes verselés, modern időmértékes verselés, rím és rímfajták, szonett. Elbeszélés, tanítás. A tanítás szerepe a különböző példázatos elbeszélésekben. Tanító mese.

Óraszám: 6/*10 óra

Választott szövegek: **Görög líra: Anakreón dalai. **Római irodalom: Horatius ódái; Phaedrus fabulái

8.

Tanulási egység: **Középkor**

Kompetenciák: 1.3. Az identitástudat és a kulturális háttér összefüggéseinek felismerése. 2.4. Az irodalmi szövegnek mint nyelvi alkotásnak a megfigyelése; az irodalmi kódok és formák szövegszerveződésben betöltött szerepének felfedezése; kapcsolatteremtés a szöveggel. 2.5. Az irodalmi szöveg értékszerkezetének, értékviszonyainak a felfedezése; az irodalmi/művészi érték érzékelése. 2.7. Elbeszélés és tanítás elkülönítése, elbeszélő és címzett azonosítása a példázatos elbeszélésben; a manipulációs szándék felismerése. 2.8. Lírai művek olvasása. 3.1. Adott szövegtípus, irodalmi forma történeti változatai közötti különbségek felfedezése; az irodalmi és a kulturális hagyomány összefüggéseinek a megragadása. 3.3. Elbeszélés és tanítás viszonyának összekapcsolása a kulturális háttérrel. 3.4. A közösségi líra és a világkép összefüggéseinek megragadása; a közösségi én történeti változatainak a megkülönböztetése.

Tartalmak: A magyar nyelv eredete: kora, az őshaza feltételezett helye, a rokon nyelvek. A magyar nyelv a Kárpát-medecében: latin betűs írás, latin nyelvi és műveltségi elemek, hatás és kölcsönhatás a szomszéd nyelvekkel. A közösségi líra változatai. Közösségi én; beszédhelyzetek. Himnuszok, a közösségi himnusz történeti változatai (középkor, romantika); közösségi óda. A közösségi én történeti változatainak a megkülönböztetése. Beszédhelyzet az irodalmi műben: a beszélőnek a tárgyhoz és a címzethez való viszonya; tény és fikció; történet, történetmondás, elbeszélő, elbeszélői nézőpont. Elbeszélés, tanítás. A tanítás szerepe a különböző példázatos elbeszélésekben. Legenda. **Lovagi irodalom, trubadúrok, vágánsszöveg. A műfajok történeti változatai közti különbségek. Az értelmezett szövegek és történelmi, művelődéstörténeti háttérük kapcsolata.

Differenciált tartalmak: *monda, gesta, karcolat

Óraszám: 15/*20 óra

Választott szövegek: A közösségi líra változatai: Jacopone da Todi: *Állt az anya* (Stabat mater); *Ómagyar Mária-síralom*; Assisi Szent Ferenc: *Naphimnusz*; Kölcsey Ferenc: *Hymnus*; Kovács András Ferenc: *Kiben Máriát dicséri*; Weöres Sándor: *Mária síralma*; Kölcsey Ferenc: *Huszt*, Vörösmarty Mihály: *A Gutenberg-albuma*; Berzsenyi Dániel: *A magyarokhoz (I–II)*, Vörösmarty Mihály: *Szózat, Liszt Ferenchez*. Legendák: *Margit-legenda* (részletek). Gárdonyi Géza: *Isten rabjai*. **Lovagi irodalom. Trubadúrok. Vágánsszöveg.

9.

Tanulási egység: **Reneszánsz**

Kompetenciák: 2.4. Az irodalmi szövegnek mint nyelvi alkotásnak a megfigyelése; az irodalmi kódok és formák szövegszerveződésben betöltött szerepének felfedezése; kapcsolatteremtés a szöveggel. 2.5. Az irodalmi szöveg értékszerkezetének, értékviszonyainak a felfedezése; az irodalmi/művészi érték érzékelése. 2.8. Lírai művek olvasása. 2.9. A közösségi én beszédhelyzeteinek, a közösségi én megnyilatkozásformáinak az azonosítása. 3.1. Adott szövegtípus, irodalmi forma történeti változatai közötti különbségek felfedezése; az irodalmi és a kulturális hagyomány összefüggéseinek a megragadása. 3.3. Elbeszélés és tanítás viszonyának összekapcsolása a kulturális háttérrel.

Tartalmak: Líra, líraiság; a lírai én, vershelyzet, beszédhelyzet; lírai műfajok: dal (népdal, népies dal), epigramma, himnusz, óda. Szóképek: metafora, megszemélyesítés, szinesztézia, allegória, metonímia, archetípus; Hasonlat; Retorikai alakzatok: az ismétlés, ellentét alakzatai.

Elbeszélés, tanítás. A tanítás szerepe a különböző példázatos elbeszélésekben. Példázatos elbeszélés a reformáció irodalmában (tanító mese).

Differenciált tartalmak: *zsoltár, zsoltárfordítások

Óraszám: 17/*20 óra

Választott szövegek: **Szonettek: Petrarca szonettjei (1-2 szonett); Shakespeare szonettjei (1-2 szonett). Novella: Giovanni Boccaccio: *A sólyom feláldozása*. **Janus Pannonius epigrammái: *Pannónia dicsérete*; *Egy dunántúli mandulafához*; *Névváltoztatásáról*. **Balassi Bálint költészete: szerelmi líra: *Júliát hasonlítja a szerelemhez*; *Kiben az kesergő Céliáról ír*; istenes versei: *Adj már csendességet*; katonaénekei: *Egy katonaének*. A reformáció irodalma: Heltai Gáspár és Pesti Gábor fabulái, **Romhányi, **Hajnóczy fabulái.

10.

Tanulási egység: **Félévi dolgozatok** Ismétlés, dolgozatírás, javítás

Óraszám: 2x3/*4

Megjegyzés: A félévi dolgozatok előkészítésének és megíratásának időpontja a tanév szerkezetének függvényében változtatható.

3. változat



Megjegyzés: Az alternatív tanmenet-javaslat az átváltozás fogalma, motívuma jelentéskörének tág kontextusába helyez minden tartalmat, sajátos összefüggést teremtve így a különböző tanulási egységek között. Ennek keretén belül műfaj- és stílustörténeti szempontokat követve különböző olvasási stratégiákra kínál lehetőségeket. Előtérbe helyezi a motívumok kiemelését, az értékelismerést.

Az órakeret: heti 3 óra – évi 102 óra (Szaklíceumok), heti 4 óra – évi 136 óra (*Differenciált tartalmak: elméleti líceumok, reál és humán szakirány) Az egy csillaggal (*) megjelölt művek a differenciált tartalomhoz tartoznak. A két csillaggal (**) megjelölt szövegjavaslatok, tartalmak olyan kiegészítések, tanterven kívüli ajánlások, amelyek tematikusan kapcsolódnak a tantervi tartalmakhoz, és felhasználhatóak a kompetenciafejlesztésben, tehetséggondozás, választott tantárgy keretei között, emelt óraszám esetén. Az óraszámok ajánlasként értelmezendők, változtathatóak attól függően, hogy mely tanulási egységek kerülnek be a kalendarisztikus tervbe.

1.

Tanulási egység: **Év eleji felmérés**

Mérendő alapkompentenciák: 1. Szóbeli szövegértés és szövegalkotás különböző kommunikációs helyzetekben; 2. Írott szövegek értése és értelmezése; 3. Írásbeli szövegalkotás; 4. A nyelvi megformálásra való érzékenység és igényesség a szóbeli és írásbeli kommunikációban.

Értékelés: diagnosztikus mérőeszköz

Óraszám: 5/*6 óra

AZ ÁTVÁLTOZÁS MOTÍVUMA

2.

Tanulási egység: **Nyelv és kommunikáció**

Kompetenciák: **1.1.** A különböző közlési helyzetek felismerése, a közlési helyzethez igazodó nyelvhasználat és nyelvi viselkedés.

Tartalmak, fogalmak: **A magyaróra mint átváltozástörténet. Kommunikáció az osztályteremben: a kommunikáció általános modellje a tanár-diák interakcióra vonatkoztatva. Nyelvhasználat és viselkedés: főbb udvariassági szabályok a tanórán. A kommunikáció típusai: egyirányú, kétirányú kommunikáció. Rituálék az osztályteremben. Nyelvi és nem nyelvi elemek kapcsolata (szupraszegmentális elemek, mimika, gesztusok) a tanórán. Kommunikációs zavarok (zaj, félreértés). Pygmalion-effektus.

Óraszám: 3/*4

Forrás:

**http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Jegyzetek_a_nyelvrol/iv_kommunikaci_az_osztlyt_erebben.html; **Lencse-Csík Orsolya, Korenyák Zsófia (szerk.): *Vége együtt.* 51 gyakorlat az újrakezdéshez.

3.

Tanulási egység: **Bevezető az irodalomóra világába**

Kompetenciák: **1.1** A különböző közlési helyzetek felismerése, a közlési helyzethez igazodó nyelvhasználat és nyelvi viselkedés.

Tartalmak, fogalmak: **Milyen tudásra van szükségünk irodalomórán? **A tudás szerveződési formái, átváltozása különböző beszédhelyzetekben. **Szakértelem, műveltség, kompetencia; denotatív, konnotatív jelentés.

Óraszám: 3/*4

Választott szöveg: **A *professzor és a révész*, hindu népmese.

Forrás: **Fisher, Robert: *Tanítsuk gyermekeinket gondolkodni történetekkel*, Műszaki Könyvkiadó, 2000, 108-109.o.; ** Pethőné Nagy Csilla: Az olvasásfolyamat – a szakaszos olvasás [https:// slideplayer.hu/slide/2056587/](https://slideplayer.hu/slide/2056587/)

4.

Tanulási egység: **A magyar kultúra integrálódása az európai kultúrába I.**

Kompetenciák: **1.2.** Eltérő nyelvhasználati módok felismerése adott kommunikációs helyzetekben; **1.3.** Az identitástudat és a kulturális háttér összefüggéseinek felismerése; **2.4.** Az irodalmi szövegnek mint nyelvi alkotásnak a megfigyelése; az irodalmi kódok és formák szövegszerveződésben betöltött szerepének felfedezése; kapcsolatteremtés a szöveggel; **3.1.** Adott szövegtípus, irodalmi forma történeti változatai közötti különbségek felfedezése; az irodalmi és kulturális hagyomány összefüggéseinek megragadása.

Tartalmak, fogalmak: Korszakok, világképek átváltozás-története. **Művelődéstörténeti korszakok, stílusirányzatok: ókor (antikvitás), középkor, reneszánsz, barokk, klasszicizmus, romantika, realizmus, naturalizmus, avantgard, szimbolizmus, impresszionizmus, újklasszicizmus, tárgyas-intellektualizmus, posztmodern. **Nemzedék, generáció, emberöltő. Stílus, korstílus, stílusirányzat; a korszakolás problémái.

Óraszám: 3/*4

Forrás: **<https://magyartanarok.files.wordpress.com/2015/06/10-tanc3a1r-7-renesz3a1nsz-barokk-klasszicizmus-romantika-modernsc3a9g-posztmodern.pdf>

5.

Tanulási egység: **Mi az irodalom?**

Kompetenciák: **1.1.** A különböző közlési helyzetek felismerése, a közlési helyzethez igazodó nyelvhasználat és nyelvi viselkedés; **2.2.** Az irodalmi és nem irodalmi kommunikációs helyzet jellemzőinek felismerése, az eltérések tudatosítása, a jelentésképződés sajátosságainak felfedezése a művészi és nem művészi olvasásban; **2.3.** Az irodalmi kommunikációs helyzet komponenseinek, a kommunikációt működtető eljárásoknak az azonosítása az olvasás során; az olvasói tevékenység tudatosítása (a megértés akadályai és feloldási kísérletek adott szöveg kapcsán); **2.4.** Az irodalmi szövegnek mint nyelvi alkotásnak a megfigyelése; az irodalmi kódok és formák szövegszerveződésben betöltött szerepének felfedezése; kapcsolatteremtés a szöveggel; **2.6.** Epikus művek olvasása. Az epikus művek szerkezeti elemeinek elkülönítése, a műfaji jegyek felismerése; **2.8.** Lírai művek olvasása.

Tartalmak, fogalmak: **Az irodalom mint átváltozásélmény. Szöveg–szerző–olvasó viszonya; esztétikai magatartás, szöveg–olvasó viszony; szöveg–szöveg viszony. Az irodalom mint nyelvi művészet. A fikció mint igazságfeltáró, valóságalkító erő. Fikcionalitás, nyelvi megalkotottság, történetiség, szövegköziség; poétikai játék. A dal történeti változatain keresztül lehet elmélyíteni, kialakítani az esztétikai látás képességét, az irodalom mint nyelvi művészet, átváltozásjáték jelenségét.

Óraszám: 6/*8

Választott szövegek: **pl₁. „Minden szöveg arra törekszik, hogy olvasójának átváltozásélményt nyújtson”. (Umberto Eco) Pilinszky János: *Átváltozás* pl.₂ **Olyan szövegek keresése az V-VIII. osztályos anyagból, amelyekben az átváltozás motívuma megjelenik: pl. mese(regény), az irodalmi/művészi és nem művészi olvasást tudatosítani. pl.₃ ***Carmina Burana*; Csokonai, **Kölcsy, Petőfi, **József Attila, **Weöres, **Kányádi, **Kovács András Ferenc dalai, **Varró: *Változatok egy gyerekdalra* stb.

6.

Tanulási egység: **A mítosz – 1.**

Kompetenciák: **1.4.** Szövegértés. Szóbeli és írott szövegek megértése. A szövegértés mint az információszerzés alapja; **2.1.** A szöveg felolvasása különböző hangnemekben; **2.2.** Az irodalmi és nem irodalmi kommunikációs helyzet jellemzőinek felismerése, az eltérések tudatosítása, a jelentésképződés sajátosságainak felfedezése a művészi és nem művészi olvasásban; **2.3.** Az irodalmi kommunikációs helyzet komponenseinek, a kommunikációt

működtető eljárásoknak az azonosítása az olvasás során; az olvasói tevékenység tudatosítása (a megértés akadályai és feloldási kísérletek adott szöveg kapcsán); **2.5.** Az irodalmi szöveg értékszerkezetének, értékviszonyainak a felfedezése; az irodalmi/művészi érték érzékelése; **2.6.** Epikus művek olvasása. Az epikus művek szerkezeti elemeinek elkülönítése, a műfaji jegyek felismerése.

Tartalmak, fogalmak: Az átváltozás motívuma az ANTIKVITÁS irodalmában, a mítoszokban. A mitikus világkép jellemzői. Az átváltozás meghatározása. Istenek átváltozásainak története: értékrendek, emberi magatartásminták a történetekben.

Óraszám: 3/*4

Választott szövegek: pl₁. 12 főisten attribútumai. A világ és az ember teremtése. Pusztulástörténetek. pl₂. történetek átváltozásról: Daphne, Pygmalion, Narkissos, Niobé, Arakhné. **Kerényi Károly: *Görög mitológia*. **Ovidius: *Átváltozások*.

Forrás: **Szimbólumtár (Balassi Kiadó):
<https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/szimbolumtar/ch02.html>

7.

Tanulási egység: **A mítosz – 2.**

Kompetenciák: **1.4.** Szövegértés. Szóbeli és írott szövegek megértése. A szövegértés mint az információszerzés alapja; **2.1.** A szöveg felolvasása különböző hangnemekben; **2.2.** Az irodalmi és nem irodalmi kommunikációs helyzet jellemzőinek felismerése, az eltérések tudatosítása, a jelentésképződés sajátosságainak felfedezése a művészi és nem művészi olvasásban; **2.3.** Az irodalmi kommunikációs helyzet komponenseinek, a kommunikációt működtető eljárásoknak az azonosítása az olvasás során; az olvasói tevékenység tudatosítása (a megértés akadályai és feloldási kísérletek adott szöveg kapcsán); **2.5.** Az irodalmi szöveg értékszerkezetének, értékviszonyainak a felfedezése; az irodalmi/művészi érték érzékelése; **2.6.** Epikus művek olvasása. Az epikus művek szerkezeti elemeinek elkülönítése, a műfaji jegyek felismerése.

Tartalmak, fogalmak: Mítoszok továbbélése, „átváltozása” a mai korban. Hogyan jelenik meg a tömegkommunikációban a görög mitológia? Tömegkommunikációs szövegtípus: hír, tudósítás, hirdetés, riport.

Óraszám: 3/*4

Választott szöveg: VÉGH ATTILA: *Narkisszosz vak tükre* (Magyar Nemzet, 2005. május 24., kedd 13:45)

8.

Tanulási egység: **A mítosz – 3.**

Kompetenciák: **1.4.** Szövegértés. Szóbeli és írott szövegek megértése. A szövegértés mint az információszerzés alapja; **2.1.** A szöveg felolvasása különböző hangnemekben; **2.2.** Az irodalmi és nem irodalmi kommunikációs helyzet jellemzőinek felismerése, az eltérések tudatosítása, a jelentésképződés sajátosságainak felfedezése a művészi és nem művészi olvasásban; **2.3.** Az irodalmi kommunikációs helyzet komponenseinek, a kommunikációt

működtető eljárásoknak az azonosítása az olvasás során; az olvasói tevékenység tudatosítása (a megértés akadályai és feloldási kísérletek adott szöveg kapcsán); **2.5.** Az irodalmi szöveg értékszerkezetének, értékviszonyainak a felfedezése; az irodalmi/művészi érték érzékelés; **2.6.** Epikus művek olvasása. Az epikus művek szerkezeti elemeinek elkülönítése, a műfaji jegyek felismerése.

Tartalmak, fogalmak: **Átváltozástörténetek a populáris irodalomban és a szépirodalomban. Szórakoztató irodalom - szépirodalom, művészi érték.

Óraszám: 6/*8

Választott szövegek: **Tamási Áron novellái; **J. K. Rowling: *Harry Potter*; **Stephenie Meyer: *Az alkonyat*; **Arany János: *Vörös Rébék*.

9.

Tanulási egység: ****Nyelv és kommunikáció**

Kompetenciák: **1.3.** Az identitástudat és a kulturális háttér összefüggéseinek felismerése.

Tartalmak, fogalmak: **„Nyelvi átváltozás”: új név keletkezése mint a mitológia szerepváltozásának kifejeződése. *Egy kis nyelvészet – névtan, saját nevünk eredete, a név szerepe az identitásban.* **Névetimológia, névmágia, állandó jelző, beszélő nevek; szövegtípus: név az önéletrajzban, hivatalos levélben, a nevek helyesírása. Ajánlott példák: **pl1. tulajdonnév köznévvé alakulása: mirrha, nárcisz; nárcizmus stb. pl2. jelentésátvitel: múzsák lakhelye ma szépirodalmi folyóirat: Helikon.

Óraszám: 3/*4

Forrás: **Slíz Mariann: *A tulajdonnév funkciója a görög mitológiában.* https://edit.elte.hu/xmlui/bitstream/handle/10831/8856/ne35_16sm.pdf?sequence=1&isAllowed=y

10.

Tanulási egység: **A mítosz – 4.**

Kompetenciák: **2.4.** Az irodalmi szövegnek mint nyelvi alkotásnak a megfigyelése; az irodalmi kódok és formák szövegszerveződésben betöltött szerepének felfedezése; kapcsolatteremtés a szöveggel, **3.1.** Adott szövegtípus, irodalmi forma történeti változatai közötti különbségek felfedezése; az irodalmi és kulturális hagyomány összefüggéseinek megragadása.

Tartalmak, fogalmak: A beavatás mint átváltozástörténet. Beavatás a mítoszokban. A beavatási szertartások legfőbb elemei: státusváltás – hármasság – tanítás – titok. Beavatás, átmeneti rítus, labirintus.

Óraszám: 3/*4

Választott szöveg: ***Démétér-mítoszok*;

Forrás: **Mircea Eliade: *Misztikus születések.* Európa K., Bp. 1999.
**<https://magyartanarok.files.wordpress.com/2015/06/9-tanc3a1r-1-beavac3a1s-novellc3a1k.pdf>

11.

Tanulási egység: **Mitikus motívumok a novellákban**

Kompetenciák: 2.5. Az irodalmi szöveg értekszerkezetének, értékviszonyainak a felfedezése; az irodalmi/művészi érték érzékelése; 2.6. Epikus művek olvasása. Az epikus művek szerkezeti elemeinek elkülönítése, a műfaji jegyek felismerése.

Tartalmak, fogalmak: **Átváltozástörténetek a novellában/ elbeszélésben. **A beavatás mint felnőttebbé érlelő élmény, tapasztalat a novellában. **A novella/elbeszélés mint problémamegoldási folyamat, állapotváltozás és átértékelődési folyamat, ellentétek rendszere. Értékrendek, emberi magatartásminták a történetekben. Novella, történet, történetmondás, elbeszélő, nézőpont, szereplők, novellaváltozatok, értékek.

Óraszám: 6/*8

Választott szövegek: Kosztolányi Dezső: *A kulcs*. **Sylvia Plath: *Beavatás*. **Sánta Ferenc: *Emberavatás*. **Tamási Áron: *Harmat és vér*. Örkény István egyperces novellái.

12.

Tanulási egység: **A regény**

Kompetenciák: 2.4. Az irodalmi szövegnek mint nyelvi alkotásnak a megfigyelése; az irodalmi kódok és formák szövegszerveződésben betöltött szerepének felfedezése; kapcsolatteremtés a szöveggel; 2.5. Az irodalmi szöveg értekszerkezetének, értékviszonyainak a felfedezése; az irodalmi/művészi érték érzékelése; 2.7. Elbeszélés és tanítás elkülönítése, elbeszélő és címzett azonosítása a példázatos elbeszélésben; a manipulációs szándék felismerése; 3.1. Adott szövegtípus, irodalmi forma történeti változatai közötti különbségek felfedezése; az irodalmi és kulturális hagyomány összefüggéseinek megragadása; 3.2. Az író, írói életrajz, nyelvújítás fogalmak használata, ezek jelentőségének, összefüggéseinek magyarázata egy-egy korszakra vonatkozóan; 3.3. Az író, írói életrajz, nyelvújítás fogalmak használata, ezek jelentőségének, összefüggéseinek magyarázata egy-egy korszakra vonatkozóan.

Tartalmak, fogalmak: **Átváltozástörténetek a regényben. Értékrendek, emberi magatartásminták a történetekben. Történet, történetmondás, elbeszélő, nézőpont, szereplő, szereplők rendszere, regényváltozatok; archetípusok: erdő, út, utazás, hegy.

Differenciált tartalmak: *tézisregény, *a példázat és tanítás szerepe a tézisregényben.

Óraszám: 6/*8

Választott szövegek: Tamási Áron: *Ábel a rengetegben*/ ***Jégtörő Mátyás*/ *Voltaire: *Candide*; Jókai Mór: *Egy magyar nábob*.

13.

Tanulási egység: **Nyelv és kommunikáció**

Kompetenciák: 1.1. A különböző közlési helyzetek felismerése, a közlési helyzethez igazodó nyelvhasználat és nyelvi viselkedés; 1.2. Eltérő nyelvhasználati módok felismerése adott kommunikációs helyzetekben; 1.3. Az identitástudat és a kulturális háttér összefüggéseinek

felismerése; **1.4.** Szövegértés. Szóbeli és írott szövegek megértése. A szövegértés mint az információszerzés alapja; **1.5.** A szövegszerűség, szövegkohézió, koherencia felismerése; **1.6.** Szövegtípusnak megfelelő szövegalkotás és szövegszerkesztés szóban és írásban.

Tartalmak, fogalmak: **Gondolataink átváltoz(tat)ása írott szöveg alkotása által. Az írott szöveg szerkezete. Nyelvi-jelentéstani összetartó erők, szintaktikai kapcsolóelemek. Szövegtípusok és szövegfajták köznap és szépirodalmi szövegekben: leírás, elbeszélés; monológ és párbeszéd. A meggyőzés művészete. Az érvelés.

Óraszám: 6/*8

Választott szövegek: **Dino Buzatti: *Megszólítások*; **Tamási Áron novellái; **Borcsa Imola: *Magnébéhat*

14.

Tanulási egység: ****A magyar hitvilág**

Kompetenciák: **2.6.** Epikus művek olvasása. Az epikus művek szerkezeti elemeinek elkülönítése, a műfaji jegyek felismerése; **2.7.** Elbeszélés és tanítás elkülönítése, elbeszélő és címzett azonosítása a példázatos elbeszélésben; a manipulációs szándék felismerése.

Tartalmak, fogalmak: **Átváltozás motívuma a magyar hitvilágban. **A boszorkány alakváltozatai a hiedelemtörténetekben. **Hiedelem, hiedelemlények, boszorkányperek.

Óraszám: 3/*4

Választott szövegek: Arany János: *Vörös Rébék*, Mikszáth Kálmán: *Galandané asszonyom*

Forrás: **Keszeg Vilmos: *Mezőségi hiedelmek*.

15.

Tanulási egység: **Nyelv és kommunikáció**

Kompetenciák: **1.2.** Eltérő nyelvhasználati módok felismerése adott kommunikációs helyzetekben; **1.3.** Az identitástudat és a kulturális háttér összefüggéseinek felismerése; **1.4.** Szövegértés. Szóbeli és írott szövegek megértése. A szövegértés mint az információszerzés alapja; **1.5.** A szövegszerűség, szövegkohézió, koherencia felismerése; **1.6.** Szövegtípusnak megfelelő szövegalkotás és szövegszerkesztés szóban és írásban.

Tartalmak, fogalmak: A mai magyar nyelv kialakulása, területi és társadalmi változatai. Nyelvi rétegződés. A nyelv szerepe az identitásban (a magyar nyelv mint közösségi identitásképző; az egyes nyelvi regiszterek /pl. csoportnyelv, szaknyelv, nyelvjárás/ mint identitásképzők). Alapvető nyelvi jogok. A magyar nyelv a világ nyelvei között. A magyar és a román nyelv viszonya, kölcsönhatása (a jelenség mint kétirányú folyamat: a román köznyelvben megjelenő magyar kölcsönszavak, a román nyelvjárásokban megjelenő magyar elemek, az erdélyi magyar beszélők nyelvében megjelenő román elemek, tükörfordítások). Egyéni, közösségi; hozzátoldó (gazdagító), felcserélő, (szegényítő); nyelvmegtartás, nyelvcseré.

Óraszám: 3/*4

Forrás: **Kisebbségi Nyelvek Európai Chartája; **Nyelvi Jogok Egyetemes Nyilatkozata; **Péntek János – Benő Attila: *A magyar nyelv Romániában* (Erdélyben). Szerk. Kontra Miklós. Kolozsvár: Erdélyi Múzeum-Egyesület – Budapest: Gondolat Kiadó, 2020.

16.

Tanulási egység: **A magyar kultúra integrálódása az európai kultúrába II.** Írásbeliség.

Kompetenciák: **1.2.** Eltérő nyelvhasználati módok felismerése adott kommunikációs helyzetekben; **1.3.** Az identitástudat és a kulturális háttér összefüggéseinek felismerése; **2.4.** Az irodalmi szövegnek mint nyelvi alkotásnak a megfigyelése; az irodalmi kódok és formák szövegszerveződésben betöltött szerepének felfedezése; kapcsolatteremtés a szöveggel; **3.1.** Adott szövegtípus, irodalmi forma történeti változatai közötti különbségek felfedezése; az irodalmi és kulturális hagyomány összefüggéseinek megragadása.

Tartalmak, fogalmak: **Átváltozás, átmenet mint az irodalom időbeli létmódja. A jelent meghatározó múlt: A KÖZÉPKOR világképe. A latin műveltség. A magyar írásbeliség kezdetei. Nyelvemlékek: szórvány- és szövegemlékek. Történeti olvasat. **Krónikák.

Differenciált tartalmak: *Gesták.

Óraszám: 3/*4

Választott szövegek: Anonymus: *Gesta Hungarorum*, **Kézai: *Gesta Hungarorum*, **Képes Krónika részletei. **Halotti Beszéd és Könyörgés; Ómagyar Mária-siralom

Forrás: <https://magyartanarok.files.wordpress.com/2015/06/10-tanc3a1r-3-nyelvvc3a1ltozatok-nyelvi-vc3a1ltozc3a1s.pdf>

17.

Tanulási egység: **A himnusz változatai**

Kompetenciák: **2.5.** Az irodalmi szöveg értékszerkezetének, értékviszonyainak a felfedezése; az irodalmi/művészi érték érzékelése; **2.8.** Lírai művek olvasása; **2.9.** A közösségi én beszédhelyzeteinek, a közösségi én megnyilatkozásformáinak az azonosítása; **3.1.** Adott szövegtípus, irodalmi forma történeti változatai közötti különbségek felfedezése; az irodalmi és kulturális hagyomány összefüggéseinek megragadása; **3.2.** Az író, írói életrajz, nyelvújítás fogalmak használata, ezek jelentőségének, összefüggéseinek magyarázata egy-egy korszakra vonatkozóan; **3.4.** A közösségi líra és a világkép összefüggéseinek megragadása; a közösségi én történeti változatainak a megkülönböztetése.

Tartalmak, fogalmak: **Műfajok átváltozástörténete különböző korszakok irodalmában. A himnusz, a közösségi himnusz történeti változatai, himnusz A KÖZÉPKORTÓL A POSZTMODERNIG. Líra, líraiság, a lírai én, vershelyzet, beszédhelyzet, közösségi líra, közösségi én.

Differenciált tartalmak: *Zsoltár és zsoltárparafrázisok.

Óraszám: 6/*8

Választott szövegek: Jacopone da Todi: *Állt az anya*; Ómagyar Mária-siralom; Assisi Szent Ferenc: *Naphimnusz*; Kölcsey: *Hymnus*; Kovács András Ferenc: *Kiben Máriát dicséri*; Weöres Sándor: *Mária siralma*, **Faludy György: *Óda a magyar nyelvhez*. *Bibliai zsoltárok, *Balassi és Szenczi zsoltárai.

18.

Tanulási egység: **Az óda változatai**

Kompetenciák: 2.8. Lírai művek olvasás; 3.1. Adott szövegtípus, irodalmi forma történeti változatai közötti különbségek felfedezése; az irodalmi és kulturális hagyomány összefüggéseinek megragadása; 3.4. A közösségi líra és a világtkép összefüggéseinek megragadása; a közösségi én történeti változatainak a megkülönböztetése.

Tartalmak, fogalmak: A közösségi óda történeti változatai. Óda a RENESZÁNSZBAN. Községi líra, községi én.

Óraszám: 3/*4

Választott szövegek: **Balassi Bálint: *Egy katonaének*; Berzsenyi Dániel: *A magyarokhoz* (I–II), Vörösmarty Mihály: *Szózat* (memoriter), *Liszt Ferenchez*

19.

Tanulási egység: ****Példázatos elbeszélések – 1.**

Kompetenciák: 2.6. Epikus művek olvasása. Az epikus művek szerkezeti elemeinek elkülönítése, a műfaji jegyek felismerése.

Tartalmak, fogalmak: **A tanítás mint átváltoztató szándék **Az intelem útja a középkortól a posztmodernig. **Intelem, királytükör, parainesis. **Korszakváltozás – téma, emberkép, értékrend alakulása: Istenhit, emberség – nemzeti hit, önművelés – becsületes munka, kényelem. Nyelv- és stílusváltozás: latinból fordított, szakrális, patetikus; nyelvújítás, szónokiasság, romantikus érzelmeltettség; hétköznapi profán, rétegnyelv, ironia.

Differenciált tartalmak: feladatlap, jellemterkép.

Óraszám: 3/*4

Választott szövegek: **Szent István király intelmei Imre herceghez; **Kölcsey Ferenc: *Parainesis Kölcsey Kálmánhoz*; **Esterházy Péter: *Pápai vizeken ne kalózkodj!*

20.

Tanulási egység: **Példázatos elbeszélések – 2.**

Kompetenciák: 2.6. Epikus művek olvasása. Az epikus művek szerkezeti elemeinek elkülönítése, a műfaji jegyek felismerése.

Tartalmak, fogalmak: Példázatos elbeszélés a középkorban. Középkori világtkép, keresztény értékrend, **hagiográfia, legenda, **domonkosok, **szent, **kereszt, **csoda, **levitáció; esztétikai minőségek: tragikus, fenséges, ironikus, komikus, rút, szép.

Óraszám: 6/*8

Választott szövegek: *Szent Margit-legenda*; **Utassy József: *Az én keresztm*; **Lackfi János: *Szent Margit legendája*; **Képzőművészeti alkotások: Munkácsy Mihály, Czigány Dezső, Sárosi Csaba alkotásai.

Forrás: **Deák Viktória Hedvig: *Árpád-házi Szent Margit és a domonkos hagiográfia*. Kairosz Kiadó, 2005; **Hagyaték – Szép magyar liliom – Szent Margit hagyatéka kisfilm

<https://www.youtube.com/watch?v=EMztl-Z-ytA>; **Lázs Sándor: A kolláció a domonkos és ferences apácáknál. http://real.mtak.hu/25923/1/Lazs_MKsz_2015_2_u.pdf; **Pál József – Újvári Edit (szerk.): Szimbólumtár. Balassi K. 2014. <https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/szimbolumtar/ch03s03.html>; **TeleSuli magyar nyelv és irodalom 5. lecke. 2020. ápr. 13. <https://www.youtube.com/watch?v=VRgcq7vq64s>

21.

Tanulási egység: ****Példázatos elbeszélések – 3.**

Kompetenciák: 2.6. Epikus művek olvasása. Az epikus művek szerkezeti elemeinek elkülönítése, a műfaji jegyek felismerése.

Tartalmak, fogalmak: **Egy bibliai szöveg parafrázisa: *Jónás könyve*. **Parafrázis, humor, (ön)irónia, pátosz, próféta, szerep(vállalás).

Óraszám: 3/*4

Választott szövegek: **Babits Mihály: *Jónás könyve*.

Forrás: <https://magyartanarok.files.wordpress.com/2015/06/9-tanc3a1r-3-biblia.pdf>

22.

Tanulási egység: **Példázatos elbeszélések – 4.**

Kompetenciák: 2.6. Epikus művek olvasása. Az epikus művek szerkezeti elemeinek elkülönítése, a műfaji jegyek felismerése.

Tartalmak, fogalmak: Példázatos elbeszélés a REFORMÁCIÓ irodalmában. Irodalom a XVI. században. A tanító mese. Könyvnyomtatás, hitvita, Aesopus, fabula, **polgári értékrend, **anekdota; **fordítás – eredetiség viszonya.

Óraszám: 6/*8

Választott szöveg: Heltai Gáspár: *Száz fabula*.

Forrás: **<https://magyartanarok.files.wordpress.com/2015/06/11-tanc3a1r-3-reneszcz3a1nsz-reformc3a1cic3b3.pdf>

23.

Tanulási egység: **Félévi dolgozatok** Ismétlés, dolgozatírás, javítás

Óraszám: 2x3/*4

Megjegyzés: A félévi dolgozatok előkészítésének és megírásának időpontja a tanév szerkezetének függvényében változtatható.

Megjegyzés: A félévi dolgozatok előkészítésének és megírásának időpontja a tanév szerkezetének függvényében változtatható.

Javasolt módszerek, tanulási technikák:

- Az előzetes tudás előhívását és a motiválást szolgáló módszerek és tevékenységek: ötletbörze, egyperces, fürtábra, fogalmi térkép
- Kooperatív tanulási tevékenységek: olvasás és tartalom összegzése párban, interjú, „kérdezzük a szerzőt”, kockák
- Érvelés: T-tábla, érvek-ellenérvek
- Megbeszélés, vita: véleményvonalak, vitaháló
- Problémamegoldás: ötletbörze, piramis, hólabda, gondolkodó kalapok
- Grafikai szervezők az információk rendszerezésére: Venn-diagram, jellemtérkép, történetpiramis, poszter
- Reflektálást szolgáló módszerek: kérdések, kvintett, ötperces esszé, kiállítás, portfólió Játékos tevékenységek: szerepjáték, irodalmi törvényszék, puzzle stb.

Módszerek a szóbeli szövegértéshez:

- A szöveg meghallgatását megelőzően: ötletbörze a témával kapcsolatban, hívó szavak, képek társítása, szópárok, kiegészítési feladatok, mozgásos gyakorlatok
- A szöveg hallgatással párhuzamosan: táblázatkitöltés, vázlat
- A szöveg meghallgatását követő módszerek és gyakorlatok: szerepjátékok, mesélés, leírás, poszter, plakát stb.

Módszerek az írott szövegek megértéséhez:

- A szöveg olvasását megelőzően: szerepjáték, asszociációs grafikai szervezők
- Olvasás: bekezdések szerinti elrendezés, címadás bekezdésekhez, alternatív, kiegészítési, feleletválasztásos feladatok, szerkesztési feladatok, újraírás, javítás stb.

A szóbeli és írásbeli szövegalkotás módszerei: eseménytérkép, képleírás, elmesélés, összehasonlító, érvelő feladatok; az írás folyamatközpontú módszere; reflektív és kreatív írásgyakorlatok stb.

(Forrás:http://programe.ise.ro/Portals/1/Curriculum/2017-progr/10-Lb_magh_mat_versiunea-magh.pdf)

A kalendarisztikus terv javasolt szerkezete:

KALENDARISZTIKUS TERV MAGYAR NYELV ÉS IRODALOMBÓL

IX. OSZTÁLY

Heti 3 óra – évi 102 óra (Szaklíceumok)

Heti 4 óra – évi 136 óra

(*Differenciált tartalmak: elméleti líceumok, reál és humán szakirány)

Intézmény neve:

Igazgató láttamozása

Tantárgy megnevezése:

Osztály:

Tanár neve:

Tankönyv:

Tanulási egység	Kompetenciák	Tartalmak	Differenciált tartalmak	Fogalmak	Időbeosztás (óraszám)	Megjegyzés

- A szöveghallgatással párhuzamosan: táblázatkitöltés, vázlat
- A szöveg meghallgatását követő módszerek és gyakorlatok: szerepjátékok, mesélés, leírás, poszter, plakát stb.

Módszerek az írott szövegek megértéséhez:

- A szöveg olvasását megelőzően: szerepjáték, asszociációs grafikai szervezők
- Olvasás: bekezdések szerinti elrendezés, címadás bekezdésekhez, alternatív, kiegészítéssel, feleletválasztásos feladatok, szerkesztési feladatok, újraírás, javítás stb.

A szóbeli és írásbeli szövegalkotás módszerei: eseménytérkép, képleírás, elmesélés, összehasonlító, érvelő feladatok; az írás folyamatközpontú módszere; reflektív és kreatív írásgyakorlatok stb.

(Forrás:http://programe.ise.ro/Portals/1/Curriculum/2017-progr/10-Lb_magh_mat_versiunea-magh.pdf)

A tematikus terv egységei:

TEMATIKUS TERV MAGYAR NYELV ÉS IRODALOMBÓL

IX. OSZTÁLY

Heti 3 óra – évi 102 óra (Szaklíceumok)

Heti 4 óra – évi 136 óra

(*Differenciált tartalmak: elméleti líceumok, reál és humán szakirány)

Cím (ugyanaz, ami megjelenik a kalendarisztikus tervezésben):

Óraszám (ennek kell találnia a kalendarisztikus tervezésben megjelölt órászámmal):

Osztály:

Felhasznált tankönyv:

Kibővített tartalom	(specifikus) Kompetenciák	Tanulási tevékenységek	Források	Értékelés
az egyes órák témái		az egyes tartalmak feldolgozásának lépései	módszerek, munkaformák; feldolgozott szövegek; bibliográfia;	szóbeli, írásbeli, alternatív (projekt, portfólió stb.)

A tematikus terv egységei:

TEMATIKUS TERV MAGYAR NYELV ÉS IRODALOMBÓL

IX. OSZTÁLY

Heti 3 óra – évi 102 óra (Szaklíceumok)

Heti 4 óra – évi 136 óra

(*Differenciált tartalmak: elméleti líceumok, reál és humán szakirány)

Cím (ugyanaz, ami megjelenik a kalendarisztikus tervezésben):

Óraszám (ennek kell találnia a kalendarisztikus tervezésben megjelölt órászámmal):

Osztály:

Felhasznált tankönyv:

Kibővített tartalom	(specifikus) Kompetenciák	Tanulás tevékenységek	Források	Értékelés
az egyes órák témái		az egyes tartalmak feldolgozásának lépései	módszerek, munkaformák; feldolgozott szövegek; bibliográfia;	szóbeli, írásbeli, alternatív (projekt, portfólió stb.)

Az óravázlat egységei:

ÓRAVÁZLAT MAGYAR NYELV ÉS IRODALOMBÓL

IX. OSZTÁLY

Heti 3 óra – évi 102 óra (Szaklíceumok)

Heti 4 óra – évi 136 óra

(*Differenciált tartalmak: elméleti líceumok, reál és humán szakirány)

Az óravázlat szempontjai:

- Tantárgy:
- Időpont:
- Iskola:
- Osztály:
- Tananyag:
- Az óra típusa:
- Módszerek:
- Eszközök:
- Fejlesztendő kompetenciák:
- Műveletesített célok:

Didaktikai mozzanatok	Tartalmi elemek	Tanulási tevékenységek	Módszerek, munkaformák	Értékelés	Időbeosztás
Ráhangelődés Jelentésteremtés Reflektálás	A feldolgozott tanulási tartalmak	Az óra menetének leírása lépésről lépésre		Szóbeli, írásbeli, alternatív (projekt, portfólió stb.)	

5. Tevékenységpéldák



Fejlesztendő alapkompétencia:

1. Anyanyelvhasználat és tudatos nyelvi viselkedés különböző élethelyzetekben; kommunikáció szóban és írásban

Téma: A párbeszéd (dialógus)

Időtartam: 50 perc

Specifikus kompetenciák:

- 1.1. A különböző közlési helyzetek felismerése, a közlési helyzethez igazodó nyelvhasználat és nyelvi viselkedés
- 1.2. Eltérő nyelvhasználati módok felismerése adott kommunikációs helyzetekben
- 1.4. Szövegértés. Szóbeli és írott szövegek megértése. A szövegértés mint az információszerzés alapja
- 1.5. A szövegszerűség, szövegkohézió, koherencia felismerése
- 1.6. Szövegtípusnak megfelelő szövegalkotás és szövegszerkesztés szóban és írásban

Módszerek, munkaformák: szemléltetés képpel, videórészlettel, ötletbörze, szófelhő, páros munka, csoportmunka, egyéni munka, frontális munka

Segédanyagok: kisfilm (videó), képek, kivetítő, (online) szótárak

Bibliográfia:

Orbán Gyöngyi *Magyar irodalom*. Alternatív tankönyv a IX. osztály számára. T3 Kiadó, Sepsiszentgyörgy
Pethőné Nagy Csilla: *Irodalom 9*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
Kádár Edit (szerk.): *Feladatbank anyanyelvi tanórák tervezéséhez az V–VIII. osztályban*. Ábeli Kiadó, Kolozsvár, 2017

Az óra menete:

1.

Az óra mozzanata: Ráhangolódás

Kompetenciák: 1.1. A különböző közlési helyzetek felismerése, a közlési helyzethez igazodó nyelvhasználat és nyelvi viselkedés; 1.2. Eltérő nyelvhasználati módok felismerése adott kommunikációs helyzetekben; 1.4. Szövegértés. Szóbeli és írott szövegek megértése. A szövegértés mint az információszerzés alapja

Tartalom:

- **A múlt óra témájának átvezetése**

A múlt órán a monológrol tanultunk. Szerinted milyen élethelyzetekben hangozhat el leggyakrabban monológ?

Milyen kommunikációs forma hangzik el az alábbi jelenetben?

<https://www.youtube.com/watch?v=tyGehmQTJ4w> (Szomszédnéni Produkciós iroda: Táplálkozási tanácsadás falun)

A kivetített jelenet megtekintése, a válaszok összegyűjtése.

Milyen párbeszéddel kapcsolatos fogalmakra asszociálhatunk a videóban szereplő jelenet alapján?

Az asszociációk rendszerezése.

Mivel egy produkcióról van szó, szerinted ez miben tér el a hétköznapi beszédhelyzettől?

- **A párbeszéd mint alapvetően szóbeli kommunikációs forma tényezői**

Csoportmunkában az alábbi szempontok alapján foglaljátok össze a bemutatott helyzetet:

- beszédpartnerek azonosítása
- a beszélgetést kezdeményező és záró személy megnevezése
- a beszélgetésben használt mondatfajták, ezek szerepe
- a beszélgetést kezdeményező szándéka
- a beszélgetés csattanója
- a humor forrása

A kommunikációs modell mely tényezőit ismered fel a megtekintett videóban?

Az 1. melléklet ábráját felhasználva a kommunikációs modell tényezőinek azonosítása.

A fenti jelenetben a kód a magyar nyelv. Mindkét fél közös nyelvet beszél. Ennek ellenére tapasztalható némi félreértés közöttük. Szerinted mi lehet ennek az oka?

- **Tanulási tevékenységek:**

- **Formák:** egyéni, csoportmunka, frontális, vélemények kifejtése, egyeztetése

- **Módszerek:** ötletbörze, szófelhő, tanári előadás, csoportmunka, véleménykifejtés

Eszközök: kivetítő, képek, Mentimeter, füzet, tábla

Értékelés: folyamatos, szóbeli

Idő: 15 perc

2.

Az óra mozzanata: Jelentésteremtés

Kompetenciák: **1.1.** A különböző közlési helyzetek felismerése, a közlési helyzethez igazodó nyelvhasználat és nyelvi viselkedés; **1.4.** Szövegértés. Szóbeli és írott szövegek megértése. A szövegértés mint az információszerzés alapja; **1.5.** A szövegszerűség, szövegkohézió, koherencia felismerése; **1.6.** Szövegtípusnak megfelelő szövegalkotás és szövegszerkesztés szóban és írásban.

Tartalom:

A párbeszéd szerkezeti részei

A párbeszéd szerkezeti részeinek, főbb jellemzőinek megismerésére több internetes forrás is rendelkezésünkre áll.

Milyen információkat olvashattál a párbeszédről a megadott források alapján? Minden csoport két információt közöl, lehetőleg mást, mint az előtte szólók.

Az információk rögzítése, táblavázlat írása:

- szándéknyilvánítás, megszólítás
- a téma kifejtése, a témát kifejtő közlések egymáshoz való kapcsolása
- lezárás, a kapcsolat megszakítása

Gyakorlatok

Írj párbeszédet a megadott mondattöredékek beépítésével! (3. melléklet)

Az elkészült változatok ellenőrzése során annak megvitatása, hogy bizonyos szerkezeti elemek hiánya milyen pozitív és/vagy negatív hatással lehet a szövegalkotásunkra.

Olvasd el az alábbi két szöveget, majd állapítsd meg a köztük lévő hasonlóságokat és különbségeket (4. melléklet) az alábbi szempontokra figyelve:

- formai sajátosságok
- a megszólaló személye
- a megszólalás módja
- a közvetített üzenet (téma)

Vesd össze az A. szöveg párbeszédészletét az óra elején meghallgatott jelenettel! Kimondottan a szupraszegmentális elemekre (hangerő, hangsúly, tempó, szünet), valamint a testbeszéd jeleire (mimika, gesztus) figyelj! Mit tapasztalsz?

Tanulási tevékenységek:

- **Formák:** csoportmunka, frontális, egyéni munka, páros munka
- **Módszerek:** információ-gyűjtés, információk feldolgozása, bemutatása, rögzítés, vázlat, feladatvégzés, feladatok ellenőrzése, vita
- **Eszközök:** online szótárak, források (2. melléklet), szövegrészlet, Mentimeter, WordArt.

Értékelés: folyamatos, szóbeli

Idő: 15 perc

3.

Az óra mozzanata: *Reflektálás*

Kompetenciák: 1.1. A különböző közlési helyzetek felismerése, a közlési helyzethez igazodó nyelvhasználat és nyelvi viselkedés

Tartalmak: Összefoglalás: Egy diák összefoglalja 5-6 mondatban, hogy mit tanult a mai órán.

Házi feladat kijelölése: Hallgasd meg az alábbi állásinterjút:

<https://www.youtube.com/watch?v=TTrACN0uBiM>

A szóbeli interjú sok esetben párbeszédként is felfogható. A mai órán tanultak és a kijelölt interjú alapján írásban gondolkodj el a kettő kapcsolatáról az alábbi szempontok mentén:

Szerinted különbözik-e az interjú egy klasszikus értelemben vett párbeszédtől?

Figyelj a szupraszegmentális elemekre! Mit árulnak el a beszélőkről?

Hogyan alakítja az interjú helyzete ezeket az elemeket? Hát a gesztust és mimikát?

Tanulási tevékenységek:

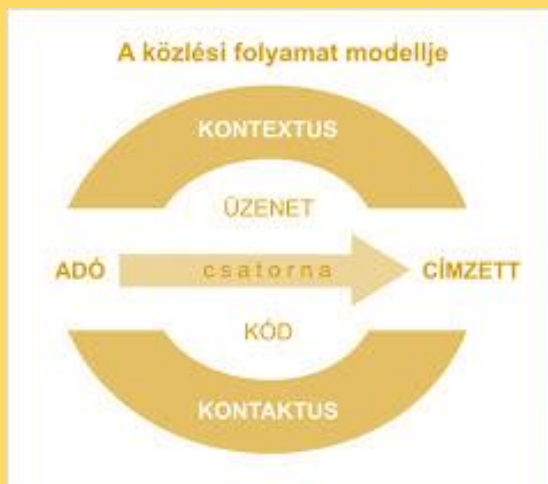
- **Formák:** frontális
- **Módszerek:** összefoglalás, átvezetés
- **Eszközök:** szóbeli előadás, megbeszélés

Értékelés: folyamatos, szóbeli

Idő: 5 perc

Mellékletek

1. melléklet



A Jacobson-féle nyelvi kommunikációs modell

(https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0005_20_informacioelmelet_scorm_09/937_a_nyelvi_informcitvitel_tnyezi_s_funkcii.html)

2. melléklet

- A. <https://wikiszotar.hu/ertelmezo-szotar/P%C3%A1rbesz%C3%A9d>
- B. <https://mek.oszk.hu/adatbazis/magyar-nyelv-ertelmezo-szotara/kereses.php?csakcimben=&szo=P%C3%81RBESZ%C3%89D&offset=2&kereses=p%C3%A1rbesz%C3%A9d>
- C. <https://www.fajltube.com/irodalom/SZOVEGTIPUSOK32121.php>
- D. <http://www.kislexikon.hu/parbeszed.html>
- E. <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=60> (A monológ és dialógus című rész)

3. melléklet

- A. – Jó estét kívánok! Legyen szíves...
- B. – Azt én már rég megoldottam!
- C. – Jó, akkor hát...
- D. – Legközelebb figyelmesebb leszek! Visszontlátásra!

4. Melléklet

Olvasd el az alábbi két szöveget, majd állapítsd meg a közöttük lévő hasonlóságokat és különbségeket!

A. szöveg

„A főnök hallgatott. Tovább folytatta sétáját. Amikor Pista elé ért, megszólította:

- Hogy hívnak?
- Takács Istvánnak – felelte csengő hangon és bátran Pista, aki már talpra ugrott, s feszesen kihúzta magát.
- Hányadikba jársz?
- Második gimnáziumba.
- Milyen a bizonyítvány?
- Nem valami fényes.
- Hogyhogy?
- Van egy elégséges is.
- Miből?
- Latinból.
- És a többi?
- Jeles. De van egy jó is. Számtanból.
- Mi akarsz lenni?
- Még nem tudom – mondta Pista szünet után, vállát vonogatva, szemérmesen.
- No mégis?
- Repülő – vallotta be Pista, halkán.
- Repülő? – kérdezte a főnök hangosan és csodálkozva. Miért éppen repülő?”

(Részlet Kosztolányi Dezső: *A kulcs* című novellájából. Forrás:

<https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Szoveggyujtemeny-szoveggyujtemeny-1/a-nyugat-nemzedeke-6F97/kosztolanyi-dezso-1885-1936-90CF/elbeszelesek-90D0/a-kulcs-90D1/>)

B. szöveg

A főnök hallgatott. Tovább folytatta sétáját. Amikor Pista elé ért, megszólította, majd megkérdezte tőle a nevét. Pista csengő hangon és bátran felelt, majd feszesen kihúzta magát. A főnök továbbra is érdeklődéssel fordult a beszédes kisfiú felé, s tanulmányai felől kérdezte őt. Kérdésözönt zúdított rá, minden érdekelte, ami a kisfiú iskolai teljesítményével kapcsolatos: hányadik osztályba jár, milyen a bizonyítványa. Még azt is megtudakolta a gyerektől, hogy melyek azok a tantárgyak, amelyekből jelesre zárt, s melyek azok, amelyeknek minősítése csupán elégséges. Kíváncsiságát csak tetőzte a kisfiú szemérmes, vállvonogatós válasza, amikor közölte vele, hogy ő bizony repülő szeretne lenni.



Fejlesztendő kompetencia:

2. Szövegolvasás; az olvasói szerep, az esztétikai magatartás gyakorlása

Téma: Kosztolányi Dezső: *A kulcs*

Időtartam: 1x50 perc

Kompetenciák:

2.4. Az irodalmi szövegnek mint nyelvi alkotásnak a megfigyelése; az irodalmi kódok és formák szövegszerveződésben betöltött szerepének felfedezése; kapcsolatteremtés a szöveggel.

2.5. Az irodalmi szöveg értékszerkezetének, értékviszonyainak a felfedezése; az irodalmi/művészi érték érzékelése.

2.6. Epikus művek olvasása. Az epikus művek szerkezeti elemeinek elkülönítése, a műfaji jegyek felismerése.

Módszerek, munkaformák: véleménykifejtés, jóslás, szakaszos olvasás, nyitott mondatok kártyája, pókhálóábra, egyéni és frontális munkaforma

Segédanyagok: szövegrészlet, kép, tábla, füzet

Bibliográfia:

Ambrus Ágnes – Bodó Anna: *Magyar nyelv és irodalom*. Tankönyv a líceumok IX. osztálya számára, Stúdium Könyvkiadó, Kolozsvár, 2010.

Bíró Ágnes – Blaskó Ágnes – Fábián Márton – Füköh Borbála – Kálmán László – Molnár Cecília: *Tanulói munkatankönyv*. Sulinova kiadó, Budapest, 2006.

Kosztolányi Dezső: *A kulcs*. Mozaik kiadó, Szeged, 2010.

Az óra menete:

1.

Az óra mozzanata: Ráhangolódás

Kompetenciák: 2.4. Az irodalmi szövegnek, mint nyelvi alkotásnak a megfigyelése; az irodalmi kódok és formák szövegszerveződésben betöltött szerepének felfedezése; kapcsolatteremtés a szöveggel.

Tartalom:

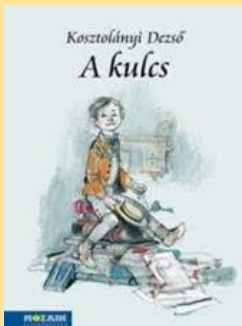
Az óra témájának bejelentése. A múlt órákon különböző novellafajtákról beszéltünk. A mai órán egy új alkotással ismerkedünk meg: Kosztolányi Dezső: *A kulcs* című novelláját fogjuk közösen elolvasni, és rövid vázlatot készíteni az eseményekről.

A novella címének értelmezése

Mi a véleményed a novella címéről? Készíts pókhálóábrát!

A cím konkrét értelmének kifejtése: tárgy, ajtó kinyitására, bezárására alkalmas eszköz.

Figyeljétek meg a novella könyvborítóját! Hogyan módosul a novella címéről alkotott elgondolásotok, véleményetek a borító alapján?



1-es melléklet

A könyveken ülő fiú képe módosítja az előzetes elgondolást.

Másodlagos, metaforikus értelmezés: A könyv a tudás/a megismerés jelképe. A fiú útja a megismerés, a tudás világába. A gyermeki nézőpont érvényesülése a szövegben.

Tanulási tevékenységek:

- **Formák:** egyéni, frontális
- **Módszerek:** pókhálóábra, tanári előadás, véleménykifejtés
- **Eszközök:** tábla, füzet, kép

Értékelés: folyamatos, szóbeli

Idő: 5 perc

2.

Az óra mozzanata: Jelentésteremtés

Kompetenciák: 2.4. Az irodalmi szövegnek, mint nyelvi alkotásnak a megfigyelése; az irodalmi kódok és formák szövegszervező-désben betöltött szerepének felfedezése; kapcsolatteremtés a szöveggel. 2.5. Az irodalmi szöveg értékszerkezetének, értékviszonyai-nak a felfedezése; az irodalmi/művészi érték érzékelése. 2.6. Epikus művek olvasása. Az epikus művek szerkezeti elemeinek elkülönítése, a műfaji jegyek felismerése.

Tartalom:

A cím értelmezése után közösen olvassuk a szöveget.

Szövegolvasás, a szakaszos olvasás módszerével.

A novellát több szakaszra tagoljuk.

1. szakasz:

(2. melléklet)

Kérdések/feladatok:

- Kiket ismerünk meg ebben a részletben?
- Hol játszódnak az események?
- Milyen benyomást kelt a Hivatal épülete? Könnyen elboldogulnál benne?
- Hogyan látja Pista a Hivatal épületét? Milyen elvárásokkal indul a Hivatalba?
- Miért érzi feszélyezve magát ebben a helyzetben? Mi utal arra, hogy jól szeretne teljesíteni, meg szeretne felelni a helyszínek/ a feladatnak/ édesapjának?

Jóslás: Fogalmazzatok meg 2-3 mondatban, hogyan folytatódhat a történet!

2. szakasz:

(3. melléklet)

Kérdések, feladatok:

- Milyen az irodai hangulat? Jellemezd 2-3 szóval, kifejezéssel!
- Hogyan talál apjára Pista?
- Hogyan alakul az apa és fia közötti beszélgetés? Mi jellemző Pista hangnemére? Mi jellemző Takács István magatartására? Hogyan vélekedik Takács István gyermekéről a munkatársai előtt? Milyen szerepe van ebben a helyzetben a kulcsnak?

Jóslás: Szerinted hogyan folytatódik a történet? Fogalmazd meg véleményed 2-3 mondatban!

3. szakasz:

(4. melléklet)

Kérdések/feladatok:

- Kinek a jelenléte „zavarja” meg Takács István és Pista beszélgetését?
- Hogyan viselkedik Takács István a főnök jelenlétében? Hát Pista?
- Mi a véleményed arról a párbeszédéről, amely Pista és a főnök között bontakozik ki?
- Hogyan vélekedik Takács István saját gyermekéről a főnök előtt?

Jóslás: Mit gondoltok, hogyan ér véget a történet? Fogalmazzatok meg véleményetek 2-3 mondatban!

4. szakasz:

(5. melléklet)

Kérdések/feladatok:

- Miért viselkedik így Pista? Miért érzi úgy, hogy zavart/zaklatott? Mi bántja? Miért sír?

A cím újraértelmezése a szöveg kontextusában.

- Mi a véleményed a címről a történet elolvasása után? Vajon mire utal a címben megnevezett tárgy? Egészítsd ki az óra elején készített pókhálóábrát a cím újabb jelentéseivel!

A kulcs felnyitja az apa valódi jellemét: csalódást okoz Pistának képmutató magatartása által.

Tanulási tevékenységek:

- **Formák:** egyéni, frontális
- **Módszerek:** szakaszos olvasás, jóslás
- **Eszközök:** tábla, füzet, kép

Értékelés: folyamatos, szóbeli

Idő: 1. szakasz: 10 perc, 2. szakasz: 10 perc, 3. szakasz: 10 perc, 4. szakasz: 5 perc, a cím újraértelmezése: 5 perc.

3.

Az óra mozzanata: Reflektálás

Kompetenciák: 2.4. Az irodalmi szövegnek, mint nyelvi alkotásnak a megfigyelése; az irodalmi kódok és formák szövegszerveződésben betöltött szerepének felfedezése; kapcsolatteremtés a szöveggel

Tartalom:

A történet összefoglalása: a tanulók összefoglalják az eseményeket.

Saját vélemény megfogalmazása:

Nyitott mondatok kártyája:

1. Szerintem Pista izgatott volt, amikor a Hivatalba ment, mert....
2. Pista tisztelettudó fiú, ugyanis...
3. Takács István nem viselkedett igazi jó apaként, mert...
4. A főnök magatartásáról az a véleményem, hogy
5. A történet végén Pista azért sír, mert....

Tanulási tevékenységek:

- **Formák:** egyéni, frontális
- **Módszerek:** vélemény-kifejtés, nyitott mondatok kártyája
- **Eszközök:** kártyák

Értékelés: szóbeli

Idő: 5 perc

1. melléklet



2. melléklet

„Egy tízéves kisfiú odalépett a kapushoz.

– Hol van, kérem, az illetékosztály?

– Harmadik emelet, 578.

– Köszönöm szépen – mondta a kisfiú.

Nekivágott a rengeteg épületnek, mely kongó folyosóival, zord, penészes boltozataival úgy terjengett körötte, mint ismeretlen világ. Iramodott a különböző lépcsőkön, hármásával hágva a fokokat. Fölért a harmadik emeletre.

Itt ide-oda bolyongott. Nem találta az 578. ajtót. A számozás 411-ig haladt, aztán elakadt, s hiába járta végig a folyosót többször is, az 578. ajtónak nem volt se híre, se hamva.

Amikor már percekig tévedezett, szembe jött vele egy testes, őszbe csavarodott öregúr, iratokkal hóna alatt.

A kisfiú tisztességtudóan leemelte sipkáját.

– Kezét csókolom, Szász bácsi. Nem tetszik megismerni? Takács Pista vagyok.

– Pista – ámuldozott az öregúr –, jaj, de megnőttél, Pista. Hát te mi járatban vagy itt, Pista?

– Édesapámat keresem.

– No várj – szólt az öregúr. – Majd odavezetlek.

Az öregúr megindult lassan, súlyos elefántlépteivel. A fiúcska hajadonfőtt követte, s oldalról rásandított, kíváncsian. Szász bácsi gondokba merülve ballagott. Többé egy árva szót se szólt.

Ő is a 411. ajtóig ment, de ott benyitott, áthaladt egy irodán, ahol álló-íróasztalnál hivatalnokok körmöltek, fölrántott egy ajtót, lefelé botorkált három rozoga falépcsőn, egy fából eszkábált, homályos, villannyal világított átjáróra ért, mely a törzsepületet az új épületszárnnyal ragasztotta össze, s ezen a hosszú, poros, döngő átjárón bandukolt sokáig, mintha a világ végére igyekeznék, majd miután fölmászott három rozoga falépcsőn, kijutott egy szűkebb, de tisztább és világosabb folyosóra. Ennek végén egy ajtóra mutatott, mely szemöldökfáján három számot viselt: 576., 577., 578.

– Itt van – mondta. – Szervusz.

Pista megvárta, míg eltűnik szeme elől szóltan, de készséges kalauza, aki elefántlépteivel visszafelé gurult azon a végeérhetetlennek tetsző úton, melyet az imént együtt tettek meg.

Aztán szemügyre vette magát egy nyitott ablak üvegén. Nyálazta tenyerét, simította vele szőke haját. Harisnyája lógott, nem takarta el a rövid nadrág, ezért harisnyáját fölfelé húzogatta, nadrágját lefelé. Harisnyája egy helyütt foltos is volt, egy helyütt lyukas. Cipője pedig poros. Ezt zsebkendőjével törülgette. Még nem járt itt. A hivatalról sokat hallott. Apja mindig ezt hajtogatta: „a hivatal, a hivatal, a hivatal”. Anyja is: „szegény apád a hivatalban, a hivatalból, a hivatalért”. A Hivatal úgy vette körül, mint holmi rejtélyes, mindenütt jelenlevő, ünnepélyes, szigorú, fényes és megközelíthetetlen valóság. De eddig nem látta. Semmiféle ürügyön nem juthatott ide, mert apja minden próbálkozása elől kitért, nem szerette, ha ott zaklatják, azon a véleményen volt, hogy „nem gyermeknek való”, és „ami nem gyermeknek való, az nem gyermeknek való”. Vele különben se lehetett tréfázni.

Izgatottan nyitott be az 576., 577. és 578. ajtón.”

3. melléklet

„Egy teremben ember ember hátán szorongott, várakozók nyája, s hátul a farács mögött hivatalnokok görnyedeztek, bezárva, mint a rabok. Pista nyújtogatta a nyakát. Jobbra egy kisebb szoba volt, melynek ajtaját nyitva hagyták. Ide lépett be.

– Takács István urat keresem – fordult egy fiatalemberhez, aki tízóraizott.

– Balra – utasította a fiatalember, s anélkül, hogy rátekintene, beleharapott kolbászába.

Pista a terem tömegén átfurakodva, a bal szobába tartott, mely pontról pontra hasonlított az előbbihez.

Itt egy nagy íróasztalt látott. Annál se apja ült, hanem egy nyakig kopasz úr. De már megismerte apja szőke-deres haját, izmos tarkóját. Háttal ült neki, egy falhoz támaszkodott kis íróasztalnál, a sarokban.

Egyszerre megállt a kopasz íróasztala előtt, s ezt kérdezte:

– Ki itt ez a gyerek?

– Takács kartárs fia – felelte a kopasz.

A főnök hallgatott. Tovább folytatta sétáját. Amikor Pista elé ért, megszólította:

– Hogy hívnak?

– Takács Istvánnak – felelte csengő hangon és bátran Pista, aki már talpra ugrott, s feszesen kihúzta magát.

– Hányadikba jársz?

– Második gimnáziumba.

– Milyen a bizonyítvány?

– Nem valami fényes.

– Hogyhogy?

– Van egy elégséges is.

– Miből?

– Latinból.

– És a többi?

– Jeles. De van egy jó is. Számtanból.

– Mi akarsz lenni?

– Még nem tudom – mondta Pista szünet után, vállát vonogatva, szemérmesen.

– No mégis?

– Repülő – vallotta be Pista, halkan.

– Repülő? – kérdezte a főnök hangosan és csodálkozva. Miért éppen repülő?

Pista válaszolni készült erre a nagy és nehéz kérdésre, amikor lélekszakadva jött vissza apja. Fakó homloka verejtékezett. Néhány, zsinaggal összekötött ívet nyújtott át a főnöknek:

– Méltóztassék parancsolni.

– Köszönöm – szólt a főnök, de nem rá tekintett, hanem erre a lelkes, piros arcú kisfiúra. – Elbeszélgettünk a fiával – újságolta Takácsnak, mosolyogva. – Kedves, értelmes fiúcska. Úgy látszik, jó tanuló is.

– Igen, méltóságos uram – lelkendezett Takács –, iparkodó, szorgalmas gyermek – és fiára pillantott. – Most siess haza, fiacskám, édesanyád vár – és átölelte, megcsókolta. Szervusz, Pistukám."

– Takács, Takács.

Olyan izgalom támadt, mintha tűz ütött volna ki. Sokan megjelentek az ajtóban is, s a csoportban végre feltűnt az izgalom okozója és magja: egy fürge, incifinci úr.

Takács, aki éppen visszadugdosta kifordított zsebeit, a földre bókolt.

– Parancsoljon, méltóságos uram.

A kis ideges emberke átnyújtott neki egy papírlapot, melyre kék írónnal néhány szám volt írva.

– Takács – rendelkezett –, gyorsan hozza át nekem ezeket az iktatóból.

– Azonnal, méltóságos uram – olvadozott Takács.

Máris rohant úgy, ahogy volt, kalap nélkül.

A szobában csönd volt. Az a csoport, mely a főnököt idáig kísérte, mint testőrsége, széteszlott. Mindenki buzgón dolgozott.

A főnök le-föl sétált csikorgó gomboscipőjében. Várta vissza Takácsot, az okmányokat az iktatóból. Unalmában egy képet nézegetett a falon. Fölvett egy könyvet az állványról, kinyitotta, nagy zajjal visszadobta. Érzett, hogy itt ő a házigazda, az úr.

Pista, aki a főnök érkezésekor a zűrzavarban nem tudott kijutni az ajtón, itt rekedt. Egy darabig az íróasztal mellé lapult, majd letelepedett az ott púposodó könyvhalomra, s harangozott lábaival.

Figyelte a főnököt.

Ez az apró emberke egy furcsa madárhoz hasonlított. Mozgékony orrán erősen villogott a csíptető. Kis feje volt, középpűt elválasztott, gyér ezüsthajjal. Kezeit összedörzsölte, s ekkor száraz, idegesítő, érdes hang hallatszott, mint amikor üvegpapírral sikálnak valamit.

4. melléklet

„Pista fülig vörösödött, meghajolt mindenki előtt, de előbb édesapja előtt, s már ment visszafelé a hosszú úton, az új épületszárnyon, a homályos átjárón, a zegzugos folyosókon, a kanyargó lépcsőkön. „Pistukám” - tűnődött. Miért hívott így? Otthon sohasem nevez így. Aztán arra gondolt, hogy az íróasztala a falnál áll, egész hátul, a sarokban, s olyan kicsike, de azért nagy, nagyobb, mint a főnök, legalább egy fejjel nagyobb.

Ezek a gondolatok összekuszálódtak. Arca és füle égett. Szorongatta izzadt kezében a kulcsot. Boldog volt, zavart, nyugtalan és riadt. Amint ment, ment azon a döngő átjárón, a sóhajok hídján, ajtókat nyitogatva és csukogatva, eltévedt. Egy negyedóra telt, míg kiért a széles fölépcsőre, s megpillantotta a főkaput a tűző, nyári napfényben, s a kapus aranypaszományos sapkáját.

A kapus megállította.

- Mi az, kisfiú, te sírsz? Ki bántott téged? - vallatta.

- Senki - szípogetta, és az utcára szaladt.

A sarkon megtörölte könnyektől csorgó arcát. Aztán szaladt-szaladt, a kulccsal a kezében, hazáig."

5. melléklet

1. Szerintem Pista izgatott volt, amikor a Hivatalba ment, mert....

2. Pista tisztelettudó fiú, ugyanis...

3. Takács István nem viselkedett igazi jó apaként, mert...

4. A főnök magatartásáról az a véleményem, hogy ...

5. A történet végén Pista azért sír, mert



Fejlesztendő kompetencia:

3. A történeti látásmód megalapozása, kulturális viszonyulások gyakorlása

Téma: A kereszt motívuma *Szent Margit legendájában*

Időtartam: 50 perc

Ezt az órát megelőzi legalább két óra, amikor a legenda szövegével ismerkedik az egész osztály. Néhány módszertani, kipróbált ötlet, mely segíti a diákokat abban, hogy történeti látásmódjuk kialakuljon, s közös olvasói élményt nyújtson az óra.

1. óra:

Motivációs kerete lehet, hogy a legendát is felolvasták a középkorban szerzetesek, apácák számára. Minden diák kap 2 oldalt a legendából, amelyet el kell olvasnia, s kiselőadásban bemutatnia.

Megfigyelési szempontok:

1) Olvasás során figyelniük kell arra, milyen háttérismeretre van szükség, hogy jól értsék a szöveget. Pl. 1. oldalon: történelmi ismeret: ki volt IV. Béla, mikor jártak Magyarországon a tatárok, milyen házassági szokások voltak a középkorban; vallástörténeti, bibliai ismeret: keresztény értékrend, a fogadás/az eskü szerepe; gyermeknevelési szokások, ki volt Sámuel; a jövődőlés már gyermekkorban a szentség jele, hogyan avatnak valakit szentté stb.

2) Milyen gyermekkorra volt Margitnak a legenda szerint? Az erről való beszélgetés által lehet azt tudatosítani, hogy a legenda szerkezetét meghatározza az, hogy a legendaíró bizonyítani akarja, hogy szent volt. Fogalmak: legenda, hagiográfia, domonkosok stb.

3) kapnak Margit szentségének bizonyítására szolgáló listát Deák Hedvig nyomán. pl. BELSŐ ÉLETÉRŐL ÉS ERÉNYEIRŐL: LEVITÁCIÓJA, SZÜZ MÁRIA IRÁNTI ÁHÍTATA, ALÁZATOSSÁGA, ASZKÉZISE, ÖNOSTOROZÁSA, SZERZETESI ERÉNYEI, ENGEDELMESSÉGE, SZELÍDSÉGE, A SZÜZESSÉG SZERETETE, RÉSZVÉTE ÉS JÓTÉKONYKODÁSA, VÉRTANÚSÁG IRÁNTI VÁGYÁRÓL, LEVITÁCIÓ JELENSÉGE, ÉLETÉBEN TÖRTÉNT CSODÁK, HALÁLA UTÁNI CSODÁK. Példákat kell gyűjteniük minden jellemzőre a saját oldalukról.

Összefoglalásként: a középkori világról beszélgetni pl. allegorikus-szimbolikus gondolkodás és kifejezésmód, transzcendencia-élmény stb.

Házi feladat: elolvasni az egész szöveget.

2. óra: Közös megnézni a Hagyaték-Szép magyar liliom - Szent Margit hagyatéka c. kisfilmet (27 perc). Megfigyelési szempont: Miért volt hős Margit a középkorban? Nőként hogyan előzte meg korát? Itt lehetne tisztázni, mit jelent az, hogy a hagiográfiának államalakító funkciója van. <https://www.youtube.com/watch?v=EMztl-Z-ytA>

3. óra: A kereszt motívuma a legendában;

4. óra: Szövegek párbeszéde: Szent Margit legendája – Lackfi János: Szent Margit legendája
Érdekes lenne kipróbálni, hogy a kortárs szöveg hogyan működik önállóan: ebben az esetben lehetne kezdeni a tanulási egységet a Lackfi-verssel; majd visszatérni rá a végén, s feltárni, közösen megbeszélni, milyen háttérismeretekre van szükség ahhoz, hogy a szöveg jelentésének más összefüggését is értse a mai befogadó. Ez is azt igazolja, hogy szükség van műveltségbeli tudásra.

Kompetenciák: 3.1. Adott szövegtípus, irodalmi forma történeti változatai közötti különbségek felfedezése; az irodalmi és kulturális hagyomány összefüggéseinek megragadása – a műfajok történeti változatai közti különbségek – az értelmezett szövegek és történelmi, művelődéstörténeti hátterük kapcsolata 3.3. Elbeszélés és tanítás viszonyának összekapcsolása a kulturális háttérrel

Módszerek, tanulási technikák: megfigyelés, megbeszélés, szemléltetés képpel; pókhálóábra, háromperces, feladatlap, kettéosztott napló, insert-technika

Munkaformák: egyéni, páros, csoportos

Eszközök: képek, kivetítő és/vagy szöveggyűjtemény/kötet, fénymásolt szövegrészletek, dicsérő kártya

Bibliográfia:

Deák Viktória Hedvig: Árpád-házi Szent Margit és a domonkos hagiográfia. Kairosz Kiadó, 2005

Szent Margit legendája <http://mek.niif.hu/00200/00246/00246.htm>

Hagyaték – Szép magyar liliom – Szent Margit hagyatéka kisfilm

<https://www.youtube.com/watch?v=EMztl-Z-ytA>

Lázs Sándor: A kolláció a domonkos és ferences apácáknál

http://real.mtak.hu/25923/1/Lazs_MKsz_2015_2_u.pdf

Pál József – Újvári Edit (szerk.): Szimbólumtár. Balassi K. 2014.

<https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/szimbolumtar/ch03s03.html>

TeleSuli magyar nyelv és irodalom 5. lecke. 2020. április 13.

<https://www.youtube.com/watch?v=VRgcq7vq64s>

Szövegek:

Lackfi János: Szent Margit legendája

<https://www.facebook.com/lackfi/posts/2757436844384454/>

Szent Margit legendája <http://mek.niif.hu/00200/00246/00246.htm>

Utassy József: Az én keresztem

https://konyvtar.dia.hu/xhtml/utassy_jozsef/Utassy_Jozsef-Tuzek_Tuze.xhtml

Az óra menete

1.

Az óra mozzanata: *Ráhangolódás*

Kompetenciák: 3.1. Az irodalmi és kulturális hagyomány összefüggéseinek megragadása

Tartalom: *A kereszt motívuma a köztudatban és a kultúrában*

1. Gyűjtsétek össze pókhálóábrába, mi mindent jelent a *kereszt* szó (egy keresztény ember számára)!

2. Olvassátok el a Szimbólumtár *kereszt* szócikkének kapott részletét, s pipáljátok ki, amire az osztály is gondolt! (1. melléklet)

Jelezzétek + jellel, ami számotokra új volt!

3a. Írjátok meg a kapott kép történetét hárompercesben! (2. melléklet)

3b. Válasszatok egy olyan társat, aki ugyanarról a képről írt, s olvassátok fel egymásnak szövegeitek!

4. Melyik esztétikai minőséget melyik képhez társítanátok: tragikus, fenséges, ironikus, komikus, rút, szép?

Tanulási tevékenységek:

- **Formák:** egyéni, páros
- **Módszerek:** pókhálóábra, megbeszélés, insert-technika, megfigyelés, háromperces
- **Eszközök:** szövegrészlet fénymásolva, színes képek, szóképek

Értékelés: képajándék, formatív értékelés, tanár és diák részéről

Idő: 5+5 perc

2.

Az óra mozzanata: *Jelentésteremtés*

Kompetenciák: 3.3. Elbeszélés és tanítás viszonyának összekapcsolása a kulturális háttérrel
Tartalom:

A keresztfő előfordulása és jelentései Szent Margit legendájában

Utasítás: A padotokon levő feladatlapot találtok, melyet 4 fős csoportban fogtok megoldani. *(Mindenik csoportban van egy, aki a legenda történelmi háttérét vizsgálta; egy, aki a középkori gondolkodásmódot, egy, aki a szerzetesrendeket tanulmányozta, egy, aki a szentek életével foglalkozott az előző órán.)*

I.

1. Karikázzátok be a *kettéosztott napló* első oszlopában olvasható idézetekben a *keresztfő* szót! Hányszor fordul elő?

2a. Milyen összefüggésekben/ beszédhelyzetekben jelenik meg a keresztfő Szent Margit legendájában? Magyarózzátok a részletek alapján a keresztfő jelentéseit Margit életében!

b. Emeljétek ki Margit jellemvonásait a részletek alapján!

II. Milyen műveltségbeli tudásra van szükségünk, hogy értsük, mi mindent jelent a keresztfő a szövegekben?

III. Keressétek meg a világhálón az alábbi szavak jelentését, s jegyzeteljétek ki:

ZSOLOZSMA=

SZOROROK=

KOLLÁCIÓ=

KOMPLÉTA=

PADIMENTUM=

IV. Milyen tényezők utalnak a szöveg nyelvi megalkotottságára?

V. Milyen esztétikai minőséget társítanátok a Margit legendához?

VI. Vajon miért sír Margit? Értelmezzétek a sírás-motívumát az egész legenda, valamint a középkori gondolkodásmódról való ismereteitek alapján!

A csoportok bemutatják feladatonként válaszaikat. A tanár táblavázlatot készít, jegyzetel a diákok válaszai alapján; diákok is a füzetbe jegyzetelnek, kiegészítik saját megoldásaikat.

Tanulási tevékenységek:

- **Formák:** egyéni, páros
- **Módszerek:** feladatlap: kettéosztott napló, magyarázat, problematizáló kérdések, szógyűjtés, információ-keresés a világhálón, megbeszélés, jegyzetelés, vázlatkészítés
- **Eszközök:** feladatlap A4-es lapon

Értékelés: formatív, tanár és diák részéről

Idő: 20+15 perc

3.

Az óra mozzanata: *Reflektálás*

Kompetenciák: 3.3. Elbeszélés és tanítás viszonyának összekapcsolása a kulturális háttérrel
Tartalom:

Egy vállalkozó diák összefoglalja három percben, mit tanult a mai órán.

Melyik képhez kapcsolnátok a Margit legendát? Indokoljátok választásotok!

Utassy József Az én keresztem képversét láthatjátok. (4. melléklet) Milyen játékot fedeztek fel benne?

Ti mit írnátok a kereszt közepébe:

1. Szerintetek mi Margit keresztje?

2. Mi a te kereszted?

Házi feladat (verseny):

Olvassátok el Lackfi János *Szent Margit legendája* c. versét, s húzzátok alá azokat a sorokat, amelyek az eredeti *Margit-legendára* utalnak! Ki talál többet?

(5. melléklet)

Tanulási tevékenységek:

- **Formák:** egyéni
- **Módszerek:** összefoglalás kép segítségével, verseny
- **Eszközök:** képvers papíron, füzet

Értékelés: pontot vagy akár jegyet lehet szerezni, szóbeli, képvers-jutalom, névre szóló dicsérő kártya

Idő: 5 perc

1. melléklet

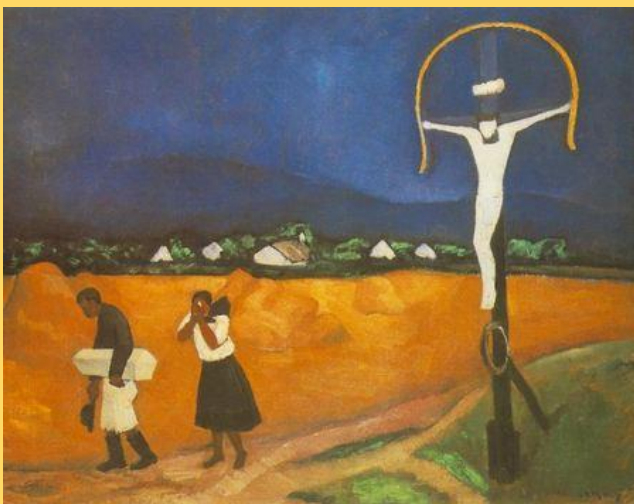
KERESZT

„A keresztény hagyományban a kereszt szimbolikája központi jelentőségű: ebbe a képbe sűrítették bele a Megváltó szenvedéseit, az üdvözülést, magát a keresztény hitet (1Kor 1,18–32). A kereszt a megfeszített Krisztust, valamint Krisztusnak a bűn és a halál feletti győzelmét jelképezi (A Szent Kereszt diadala, a római San Clemente apszizmozaikja, 1130 k.). A Passió-szimbólumok egyike; ebben az értelemben látható a Krisztust övező angyalok kezében (Jan és Hubert van Eyck genti oltárának A bárány imádása c. táblaképén a Bárány mögött [1426–1432, Szt. Bavo]; Hans Memling Utolsó ítélet-oltárán [1471, Gdańsk, Muzeum Pomorskie]). →Jézus Krisztus második eljövetelekor az „emberfia” jele (Mt 24,30). Nagy Konstantin császár számára Krisztus keresztje a győzelem jele: „in hoc signo vinces” (e jelben győzni fogsz). A teológiai erények közül a hit allegorikus alakjának attribútuma.[...] a középkorban azt tartották, hogy krisztus keresztjét a tudás fájából készítették (Pacino di Bonaguida: Lignum vitae, 1310 k., Firenze, Accademia) (→tudás fája). Egy másik hagyomány szerint az élet fájából készítették, és ezért képes feltámasztani a halottakat (Jel 2,7; 22,2). Hasonló kontextusban jelenik meg egy középkori német szövegben is a kereszt: olyan fa, amelynek gyökerei a Pokolba nyúlnak, csúcsa Isten trónusánál van, és ágai között tartja a világot. Szimbolizálhatja a halált vagy a szenvedést, és az áldozat elfogadását.” (Szimbólumtár, részlet)

2. melléklet



(Munkácsy Mihály alkotása)



(Czigány Dezső alkotása)



(Sárosi Csaba alkotása)

3. melléklet

FELADATLAP

I.

1. Karikázzátok be a *kettéosztott napló* első oszlopában olvasható idézetekben a *kereszt* szót! Hányszor fordul elő?

2.

a. Milyen összefüggésekben/beszédhelyzetekben jelenik meg a kereszt Szent Margit legendájában?

Magyarázzátok a részletek alapján a kereszt jelentéseit Margit életében!

b. Emeljétek ki Margit jellemvonásait a részletek alapján!

IDÉZET	MAGYARÁZAT	
	A kereszt jelentései	Margit jellemvonásai
1. „E leánygyermek, Szent Margit asszony vőn egy keresztfát kezébe és kezdé kérdezni az ő társától, hogy mi volna a keresztfa . Az ő társi pedig úgy mondanak vala neki, hogy Urunk Jézus ekképpen öletett meg emberi nemzetért. Ezeket hallván sír vala e szent gyermek”.	pl. a keresztfa mint Krisztus-jelkép megismerése; beavatás-szimbólum a gyermek Margit életében; beavatók: társai, tanítás/tudás: a kereszt jelentése: Krisztus halálának módja, a Megváltó-szerepére való utalás	pl. kiválasztottság motívuma; az elbeszélő szentnek nevezi érzékenysége, Krisztus fájdmának átélése – sírás motívuma
2. „És tehát Urunk Jézus Krisztusnak feszületének őt sebeinek helyeit gyakorta nagy bőven ő könnyhullatásával megöntöztén, ő szájával megcsókolgatja vala. Azonképpen téssen vala az ő szent szülőjének képének is, akit e szűz nagy kívánattal tisztel vala. Az eleven szent keresztfát mindenkori önála vagy őmellette tartja vala, úgyhogy nemcsak vigyáztván, de még alván is tisztelné a szent keresztfát ”.	pl. a kereszt mély, őszinte tisztelete jelenik meg Margit cselkedeteinek leírásában: nemcsak az előírásoknak megfelelően viszonyul hozzá; Margit elkötelezett hitének megnyilvánulása	pl. hite – rituális cselekvései
3. „Vala e szent szűznek nagy ájtatossága imádságra, mert áll vala a karban siralmakkal, nagy imádságokban. Némikori imádkozik a Szent Kereszt oltára előtt a karban, némikori az ő titkos imádkozó helyén a karban; némikori pedig áll vala az ablaknál, kiről nézik Krisztusnak szent testét nagy ájtatossággal és nagy siralmakkal. Az első misét meghallgatja vala magának, de a nagy misén és egyéb zsolozsmákon mindenkori egyéb szororokkal állott és éneklött. Ha [csak] nem mikori beteg volt; minden időben ezenképpen áll vala mind ebédig. Szent Kereszt naptól fogva pedig húsvétig ebéd után egy kevéssé megmarad vala a szororokkal és azután elmegyen vala a karba és áll vala imádságokban nagy siralommal mind kollációig. Azonképpen teszen vala kompléta után is mindaddig, míg nem beteszik vala a kart, és azután elmegyen vala az ő cellájába, az ő ágya előtt beteljesíti vala az ő imádságát és imádkozik vala mind előtíkszóig. Azután lefekszik vala az ágy előtt a padimentomon egy gyékényre”.	pl. Margit imádkozásának helye és ideje	pl. kitaró, állhatatos, fáradhatatlan az imádságban; türeklépessége emberfeletti, vállalja a szegénységet l. fekhelye
4. „Mikori pedig nagypénteken a pap felemeli a keresztfát és azt mondja: „Ecce lignum”, azaz „Íme hol vagyon a Szent Keresztfa ”, akkoron e szentséges szűz, Szent Margit asszony leterjeszti vala őmagát a földre nagy siralmakkal, úgyhogy az ő nagy sirámát még el ki is meghallhatták a szentegyházban. Ezenképpen marad vala mind napestig nagy siralmakban”.	pl. az egyházi rituálé eszköze, nagypénteki felemelése Margit számára Krisztus szenvedésének átélését jelenti	pl. teljes átlényegülés képessége

II. Milyen műveltségbeli tudásra van szükségünk, hogy értsük, mi mindent jelent a kereszt a szövegekben? (pl. művészettörténeti: A bal oldali kereszthajó középső oltára a Szent Kereszt-oltár; vallástörténeti: feszület – lat. crucifixus, 'a megfeszített': tág értelemben a megfeszített Krisztus bármilyen ábrázolása. Szoros értelemben az önállóan ábrázolt kereszt korpuszal – Magyar Katolikus Lexikon; Szent Kereszt napja: szeptember 14-e, Szent Kereszt felmagasztalásának ünnepe: két történelmi eseményre, Krisztus keresztféjének megtalálására, valamint visszaszerzésére emlékezik az Egyház stb.)

III. Keressétek meg a világhálón az alábbi szavak jelentését, s jegyzeteljétek ki:

ZSOLOZSMA=

SZOROROK=

KOLLÁCIÓ=

KOMPLÉTA= pl. Lázs Sándor: A kolláció a domonkos és ferences apácáknál
http://real.mtak.hu/25923/1/Lazs_MKsz_2015_2_u.pdf

PADIMENTUM=

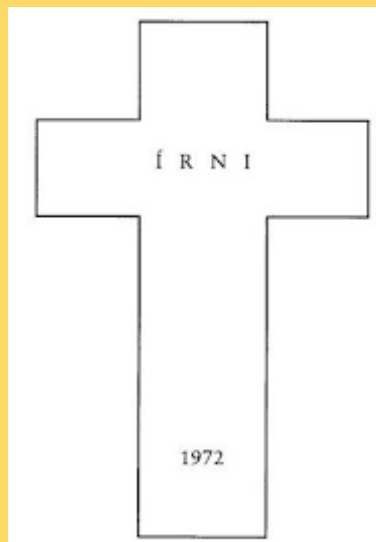
IV. Milyen tényezők utalnak a szöveg nyelvi megalkotottságára? (pl. az elbeszélő visszatekintő nézőpontja érvényesül, mindentudása, gyermekként is szentnek nevezi, cselekedeteinek felsorolása, sűrítése; célja: bizonyítsa, szent volt)

V. Milyen esztétikai minőséget társítanak a Margit-legendához? (pl. fenség)

VI. Vajon miért sír Margit? Értelmezzétek a sírás-motívumát az egész legenda, valamint a középkori gondolkodásmódról való ismereteitek alapján!

4. melléklet

Utassy József: Az én keresztm



4. melléklet

Lackfi János: SZENT MARGIT LEGENDÁJA

Mire a forró felmosó-
mosogató- vagy fürdővízzel
az udvar végébe érek
kékes szitakötő-szárnyak
villannak át a dézsa tükrén
A szigeti fagy
halk reccsenéssel
engedi útjára
a kiömlő vizet
*

Férfi nem látta
derekamon
szederjes lyukak sorakoznak
mindben a fájdalom
apró vas-csírája
növekszik
egyenként illeszttem
helyükre őket
*

Térdem és könyököm táján
elérzéstelenednek
az arcra boruláskor szerzett
duzzanatok
Saru helyett
ilyen talpakon
lábunkba oltott
szőnyegen kellene járni
*

Kémények tüdőmélyről
fuldokló füstje
csapja kormát a
szemcsés óra
Kerékről perdülő
vékonybeszédű sár
tolvaj állatok
árnyai lábnyomai alól
lassanként áttetszenek
a hullott ágak levelek
*

Fatörzsekből fürge ifjak
harisnyáson cipellősen
énelébe kiugráltak
Volt szobámban van egy frigy láda
vaspántjai alatt a fája
szépen faragva erezve
hajoljatok ti ifjak
vissza az erezetbe
*

Üvegesedő
ujjaim a koratavaszi
vízben
ruhát öblögetek
Pereg
a buborékok soha
véget nem érő olvasója
*

Átlényegülnek a fák
a vézna ízületeket
elrejt a lobbanó levélzet
A rajtunk dagadozó
bő vászonöltözetből is
mintha már
hiányozna a testünk
*

Az arcomon végigcsorduló
köpések
rég nagy sírásokat
idéznek
mostanában a sírás
nyújtotta megkönnyebbülés
nélkül
is
egyre
könnyebb
vagyok
*

Padló márványkockái
öröklét metszetei
Idő sodrában elmosódó
ökömyál-darabkák
Óriás ásvány-testű fa
lassan áramló erezete
néhol gyaluforgácsként
tengeri csigákká pöndörödik
*

Miféle szándékok
titkos sakkjátszmája
zajlik itt
hétről hétre
Térden csúszva
mosom fel az imádkozók
láthatatlan lábnyomait
*

Akármilyen szorosan
zárom össze kezem
a két tenyér közt bennreked
egy levegő-buborék
Imádság közben mintha hó
feszülne az üregben
égető-fagylaló
Ha sikerülne beszívni
azt és csak azt
a kortynyi levegőt
sosem kellene
többé lélegeznem
*

Ha az eső már
nagy bocskorcsattogással
ugrándozik
az udvar kövén
kiszaladok
tág marokkal
a kövér szemű kibomló
fürtöket szüretelem
*

Törekvés és válogatás
nélkül magostul
átlátszó köhöggető
maghéjastul és
szárazastul eszem
a savanyú almát
*

Imáim egyre sűrűbb
szövéssű rostáján
mint gabonát vagy híg sarat
szűröm a gondolatokat
*

bár kimerhetetlen
az áramló anyag
A pelyva szertefelhőz
az iszap átsorog
mit megtisztogattam visszaöntöm
horgász apróhalat
*

Ma ébredéskor
könnyű köpenyben
töprengő gerincű
madárállcsontú
valaki állt szobámban
háttal nekem
Elbillentett fejjel az
ablakon nézett kifelé
széttárta karjait
az ablakkeretben
megfogódzkodott
ruhája kiürült
a kapaszkodó mozdulatban
azóta ott lóg a függöny
*

Mint a gyermekkori
nagy hintázások után
vagy ha ültömből
hirtelen kelek fel
rámtör a megfoghatatlan
rábízom magam
a vasmarkú szédületre
*

A viszketős gyapjútakaró
alatt még hallom
a körtefa kinn
sokáig matat a sötétben
körtéit el-elejt
zizegve
tapogatózik utánuk a fűben
*

A derengő marhahólyagon át
ág-mintás
levél-mintás napfény
szüremlik a falra
*

Naponta újra fogamzik
óráról órára
kristályosodik a lét
*

Az állandóan változó
forrásában egy
ábrázolás szemlélete
közel visz hozzá
mintha lehúynám a szemem
*

Bosszantóim egyike tiltott
tárgyat tükröt tartott
elém ma
Mindig szerettem volna
ilyen egyénületlen arcot
mintha elmosódva
az idő fölé hajolna

5. Digitális eszközök felhasználási lehetőségei

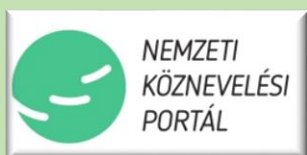
A 21. század folyamatos kihívások sorozatát jelenti az emberiség számára – nem kivétel ez alól az oktatás sem. A pedagógusnak folyamatosan meg kell újulnia, hogy meg tudjon felelni a meglepetésszerűen fellépő változásoknak. Ezért a 21. század egyik legfontosabb személyiségvonása a rugalmasság, az alkalmazkodókészség – hogy minden helyzetben sikeresen találjuk fel magunkat.

A digitális eszközök bevonása a tanítási folyamatba azért is fontos, hogy tudatosítsuk a tanulókkal ezeknek az eredeti szerepét: a technológiai fejlettség eszköz egy jobb cél elérése érdekében, és nem maga a cél. Így megtaníthatjuk őket arra, hogy a digitális eszközök nem csupán a szórakozás forrását képezhetik, hanem lehetnek az együttműködés munkaeszközei, tudástárak, illetve olyan eszközök, amelyekkel alkotni is lehet.

Módszertani útmutatónkba olyan eszközöket válogattunk össze, amelyek a pedagógus és a tanuló részéről sem igényelnek különösebb IKT előképzettséget, ingyenesek, könnyen használhatók, viszonylag gyorsan lehet velük interaktív anyagot létrehozni, támogatják az együttműködést, és elősegítik a hatékony önálló tanulást.

Az első alfejezetben olyan oktatási portálokat mutatunk be, amelyek rendszerezetten tartalmazzák a digitális tananyagot, szakmai ellenőrzésen mentek át, és olyan interaktív anyagokat vagy médiatartalmakat találhatunk rajtuk, amelyeket közvetlenül beépíthetünk a tanóráinkba. A második alfejezetben olyan eszközöket sorakoztatunk fel, amelyek a tanuló interakciót serkentik bármilyen (osztálytermi vagy online) környezetben. A harmadik alfejezet azt példázza, hogy a digitális eszközök hogyan tehetik változatosabbá az értékelés folyamatát. A negyedik alfejezetben pedig olyan tudástárakat gyűjtöttünk össze, amelyek a magyartanári munkát segíthetik.

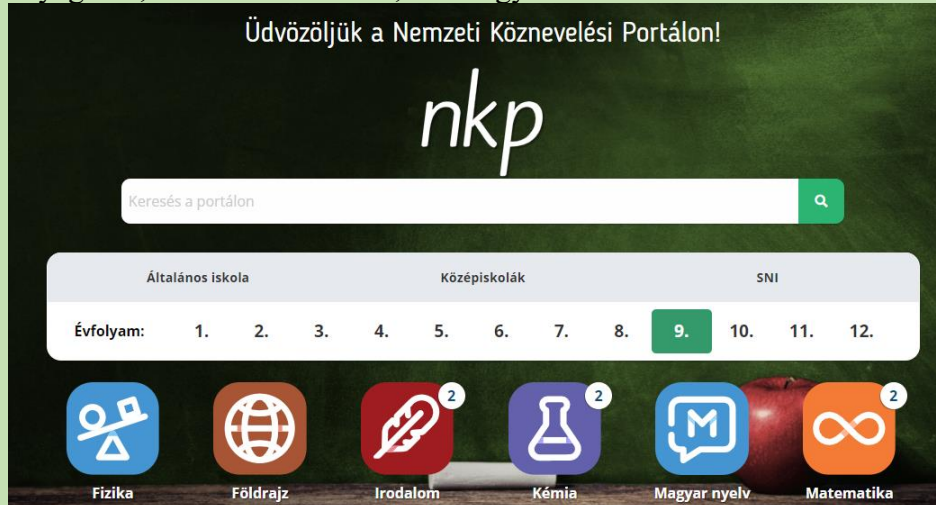
Magyar nyelvű oktatási portálok



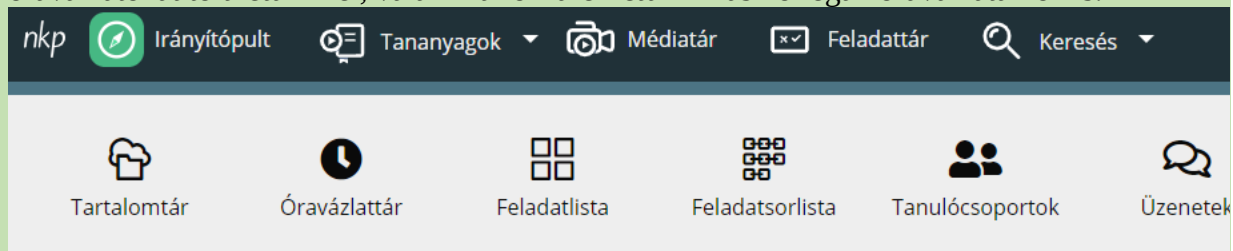
1. NKP – Nemzeti Köznevelési Portál

<https://www.nkp.hu/>

A Széchenyi 2020 program által finanszírozott Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet által létrehozott komplex portál. A portál digitalizált tankönyveket, digitális tananyagokat, multimédiás anyagokat, tesztek tartalmaz, és az egyetem előtti oktatás minden tantárgyát lefedi.



A portál ingyenesen és korlátozások nélkül használható, nem igényel regisztrációt. Ha regisztrálunk, akkor osztályokat (Tanulócsoporthoz) hozhatunk létre, nyomon követhetjük a tanulók fejlődését, saját anyagokat és tesztek készíthetünk a platform eszközeivel, illetve óravázlatokat tölthetünk fel, valamint hozzáférhetünk más kollégák óravázlataihoz is.



Tanórán közvetlenül használhatjuk a platformon található okostankönyveket, szöveggyűjteményeket, a médiatárban található videókat, animációkat, illetve a feladattárban fellelhető interaktív feladatokat. A portálon használható okostankönyvek az Oktatási Hivatal újgenerációs, akkreditált tankönyveinek digitalizált változatai. Ez a formátum a leckéket a digitális eszköz képernyőjéhez igazodó HTML-oldalakká alakítja át. Mobiltelefontól kezdve a tableteken, laptopokon át az okostáblákig és projektorokig minden tartalmat jól láthatóan, felhasználóbarát módon jelenít meg. A regisztrált pedagógus a szerkesztőfelület használatával arra is képessé válik, hogy maga hozzon létre adaptív tanulási útvonalmintákat. A feladatszerkesztővel saját, változatos és interaktív feladatokat szerkeszthetünk. Az elérhető feladattípusok:

- Feleletválasztós:** Kakukktojás, Kvíz, Párosítás (húzd és ejtsd), Párosítás kvíz, Párosítás (összekötős), Villámkérdés
- Rendezéses:** Halmazba rendezés, Mondatkiegészítés (húzd és ejtsd), Mondatkiegészítés (legördülő lista), Sorba rendezés, Sudoku, Számegyenes, Táblázatkitöltés (húzd és ejtsd), Területre húzás, Vaktérkép
- Szöveges:** Keresztrejtvény, Mondatkiegészítés (szöveges), Nyíltvégű (szöveges), Számpiramis, Szövegbehelyettesítés, Táblázatkitöltés (szabad szöveg)
- Játékok:** Kifestő, Kirakó, Memóriajáték, Szókereső.

Az oktatási portál szerkesztői közzétettek egy **Felhasználói kézikönyvet** is (https://www.nkp.hu/tankonyv/felhasznaloi_kezikonyv/), amely részletesen bemutatja a honlap funkcióit, illetve gyakorlati segítséget nyújt a feladatszerkesztés területén. Kilencedik osztályban a következő anyagokat használhatjuk a jelenleg érvényben lévő tantervnek megfelelően:

K ompetencia	Tartalom	Cím	Elérés
1.1. A különböző közlési helyzetek felismerése, a közlési helyzethez igazodó nyelvhasználat és nyelvi viselkedés	A nyelvhasználat és a viselkedés közötti összefüggések Magán és nyilvános kommunikációs helyzetek	A személyközi kommunikáció	https://www.nkp.hu/tankonyv/magyar_nyelv_9_nat_2020/lecke_01_002
1.2. Eltérő nyelvhasználati módok	A magyar nyelv a világ nyelvei között	Nyelv és társadalom viszonyáról	https://www.nkp.hu/tankonyv/magyar_nyelv_12/lecke_02_009

felismerése adott kommunikációs helyzetekben	A magyar nyelv belső változatossága: területi változatok, közös változatok (irodalmi nyelv, magyar köznyelv)	A köznyelvet és a nyelvi normát alakító tényezők	https://www.nkp.hu/tankonyv/magyar_nyelv_12/lecke_02_010
		A nyelvváltozato k rendszere, a nyelvi sokszínűség	https://www.nkp.hu/tankonyv/magyar_nyelv_12/lecke_02_011
		Magyar nyelvjárások a határon innen és túl	https://www.nkp.hu/tankonyv/magyar_nyelv_12/lecke_02_013
1.3. Az identitástudat és a kulturális háttér összefüggéseinek felismerése	A magyar nyelv változása	A változó nyelv	https://www.nkp.hu/tankonyv/magyar_nyelv_12/lecke_01_001
	A magyar nyelv eredete: kora, az őshaza	Nyelvrokonság : módszer és elmélet	https://www.nkp.hu/tankonyv/magyar_nyelv_12/lecke_01_002
	feltételezett helye, a rokon nyelvek	A magyar nyelv eredete és rokonsága	https://www.nkp.hu/tankonyv/magyar_nyelv_12/lecke_01_003
	A magyar nyelv a Kárpát- medencében:	A magyar nyelvtörténet főbb szakaszai	https://www.nkp.hu/tankonyv/magyar_nyelv_12/lecke_01_004
	latin betűs írás, latin nyelvi és műveltségi elemek, hatás és kölcönhatás a szomszéd nyelvekkel.	Nyelvemlékei k	https://www.nkp.hu/tankonyv/magyar_nyelv_12/lecke_01_005
		A magyar nyelv szókincsének változásai	https://www.nkp.hu/tankonyv/magyar_nyelv_12/lecke_01_006
	A magyar nyelv változása: a magyar irodalmi nyelv és a magyar köznyelv (közmagyar) kialakulása.	A magyar nyelv egységesülése az ómagyar kortól a reformkorig A magyar nyelv szenderdizáció ja a reformkort követően	https://www.nkp.hu/tankonyv/magyar_nyelv_12/lecke_01_007 https://www.nkp.hu/tankonyv/magyar_nyelv_12/lecke_01_008
1.4. Szövegértés. Szóbeli és írott szövegek megértése. A szövegértés mint az információszerz és alapja	A közlés általános modellje Az üzenet megértését gátló tényezők	A kommunikáció	https://www.nkp.hu/tankonyv/magyar_nyelv_9_nat2020/lecke_01_001
	A közlés általános modellje: adó, vevő, csatorna, nyelv, üzenet, kommunikációs helyzet,	A szöveg	https://www.nkp.hu/tankonyv/magyar_nyelv_10/lecke_01_002

	kommunikációs környezet		
1.5. A szövegszerűség, szövegkohézió, koherencia felismerése	A szövegszerűség követelményei: nyelvhasználat; nyelvi és nem nyelvi elemek kapcsolata; nyelvi-jelentéstani összetartó erők	A kohézió: jelentésbeli kapcsolóelemek a szövegben	https://www.nkp.hu/tankonyv/magyar_nyelv_10/lecke_01_006
	A szöveg szintaktikai szintje	A konnexió: nyelvtani kapcsolóelemek a szövegben	https://www.nkp.hu/tankonyv/magyar_nyelv_10/lecke_01_007
	A szövegszerűség követelményei	A tervezett szöveg	https://www.nkp.hu/tankonyv/magyar_nyelv_10/lecke_01_009
1.6. Szövegtípusnak megfelelő szövegalkotás és szövegszerkesztés szóban és írásban	Szövegtípusok: beszélt – írott, spontán – tervezett; monológ – párbeszéd	Szövegtípusok a létrehozás módja szerint	https://www.nkp.hu/tankonyv/magyar_nyelv_10/lecke_01_003
	Szövegfajták: leírás, elbeszélés, érvelés	Szövegtípusok kommunikációs célok szerint	https://www.nkp.hu/tankonyv/magyar_nyelv_10/lecke_01_004
	Tömegkommunikáció (nyomtatott média, hangos média, hangosképes média)	A tömegkommunikáció	https://www.nkp.hu/tankonyv/magyar_nyelv_9_nat2020/lecke_01_004
	A tömegkommunikáció szövegtípusai	Médiaműfajok	https://www.nkp.hu/tankonyv/magyar_nyelv_9_nat2020/lecke_01_006
2.2. Az irodalmi és nem irodalmi kommunikációs helyzet jellemzőinek felismerése, az eltérések tudatosítása, a jelentésképződés sajátosságainak felfedezése a művészi és nem művészi olvasásban	Az irodalmi kommunikáció elemei Az irodalmi kommunikációt működtető eljárások	Az irodalom és hatása	https://www.nkp.hu/tankonyv/irodalom_9_nat2020/lecke_01_001
		Népszerű irodalom	https://www.nkp.hu/tankonyv/irodalom_9_nat2020/lecke_01_003

2.3. Az irodalmi kommunikációs helyzet komponenseinek, a kommunikációt működtető eljárásoknak az azonosítása az olvasás során; az olvasói tevékenység tudatosítása (a megértés akadályai és feloldási kísérletek adott szöveg kapcsán)	Szöveg-szerző viszony, szöveg-olvasó viszony, szöveg-szöveg viszony	Szerzők, művek párbeszéde	https://www.nkp.hu/tankonyv/irodalom_9_nat2020/lecke_01_002
2.4. Az irodalmi szövegnek mint nyelvi alkotásnak a megfigyelése; az irodalmi kódok és formák szövegszervező dásban betöltött szerepének felfedezése; kapcsolatteremtés a szöveggel	Az irodalmi kódok és formák szövegszervező dásban betöltött szerepe	Műnemi-műfaji rendszer	https://www.nkp.hu/tankonyv/irodalom_9_nat2020/lecke_01_004
2.6. Epikus művek olvasása. Az epikus művek szerkezeti elemeinek elkülönítése, a műfaji jegyek felismerése	Mítosz	Ősi magyar hitvilág	https://www.nkp.hu/tankonyv/irodalom_9_nat2020/lecke_02_001
	Monda	A csodaszarvas mondája	https://www.nkp.hu/tankonyv/irodalom_9_nat2020/lecke_02_002
	Mítosz	Babiloni teremtmismítosz	https://www.nkp.hu/tankonyv/irodalom_9_nat2020/lecke_02_004
	Mítosz	A görög mitológia	https://www.nkp.hu/tankonyv/irodalom_9_nat2020/lecke_02_005
	Mítosz	Az olümposzi istenek	https://www.nkp.hu/tankonyv/irodalom_9_nat2020/lecke_02_006
	Mítosz	Híres történetek	https://www.nkp.hu/tankonyv/irodalom_9_nat2020/lecke_02_007
	Monda	A trójai mondakör	https://www.nkp.hu/tankonyv/irodalom_9_nat2020/lecke_02_008
2.7. Elbeszélés és tanítás elkülönítése, elbeszélő és címzett azonosítása a példázatos elbeszélésben; a manipulációs	Bibliai példázat	A Biblia	https://www.nkp.hu/tankonyv/irodalom_9_nat2020/lecke_05_001

szándék felismerése			
2.8. Lírai művek olvasása	Líra, líraiság, lírai műfajok	A görög líra	https://www.nkp.hu/tankonyv/irodalom_9_nat2020/lecke_03_005
		Költők, műfajok, strófák	https://www.nkp.hu/tankonyv/irodalom_9_nat2020/lecke_03_006
3.2. Az író, írói életrajz, nyelvújítás fogalmak használata, ezek jelentőségének, összefüggéseinek magyarázata egy-egy korszakra vonatkozóan	Kultúra, világkép, történetiség, irodalmi korszak, stílusirányzat	A középkor	https://www.nkp.hu/tankonyv/irodalom_9_nat2020/lecke_06_001
		Középkori egyházi irodalom	https://www.nkp.hu/tankonyv/irodalom_9_nat2020/lecke_06_002
	A nyelvújítás	Kazinczy Ferenc és a nyelvújítás	https://www.nkp.hu/tankonyv/irodalom_10/lecke_01_007
3.3. Elbeszélés és tanítás viszonyának összekapcsolása a kulturális háttérrel	Példázatos elbeszélés a középkor irodalmában	Halotti beszéd és könyörgés	https://www.nkp.hu/tankonyv/irodalom_9_nat2020/lecke_06_003
3.4. A közösségi líra és a világkép összefüggéseinek megragadása; a közösségi éni történeti változatainak a megkülönböztetése	A közösségi himnusz történeti változatai (középkor, romantika)	Ómagyar Mária-siralom, az első magyar vers Az Ómagyar Mária-siralom elemzése	https://www.nkp.hu/tankonyv/irodalom_9_nat2020/lecke_06_004 https://www.nkp.hu/tankonyv/irodalom_9_nat2020/lecke_06_005
		Hymnus	https://www.nkp.hu/tankonyv/irodalom_10/lecke_03_008



2. Sulinet

<https://tudasbazis.sulinet.hu/>

A Sulinet egy komplex oktatási portál, melynek fenntartója az Oktatási Hivatal, szerkesztését a Sulinet Osztály végzi. Az oktatási portál három részből áll: pedagógiai és oktatásmódszertani cikkeket közlő Hírmagazinból, szakmai csoportok gyűjtőhelyéül szolgáló Közösségből, valamint a Tudásbázis nevű tananyaggyűjteményből. A tananyaggyűjtemény rendszerezetten tartalmazza az oktatott tudományterületeket évfolyamokra lebontva.

	Magyar nyelv és irodalom Irodalom		Magyar nyelv és irodalom Magyar nyelv		Matematika Matematika
	Természettudományok Biológia		Természettudományok Fizika		Természettudományok Kémia
	Természettudományok Földrajz		Természettudományok Természetismeret		Természettudományok Az egészséges ...
	Természettudományok Környezeti nevelés		Társadalomtudományok Történelem		Művészetek Ének-zene

Az oldal ingyenesen elérhető bárki számára, a rajta található anyagok regisztráció nélkül is szabadon felhasználhatók. Ha regisztrálunk, akkor bővülnek a felhasználási lehetőségeink. Regisztrálás után csatlakozhatunk a minket érdeklő szakmai közösségekhez, személyre szabhatjuk a hírfolyamunkat, dokumentumtárat hozhatunk létre. Ide feltölthetünk dokumentumokat, másokkal is megoszthatunk anyagokat, itt találjuk meg a tudásbázisban könyvjelzőzött olvasmányainkat, illetve új tartalmakat hozhatunk létre a portál eszköztárával.

	Gondolattérkép Készíts színes, szerteágazó gondolatábrát!		Idővonal Jeleníts meg egymással összefüggő eseményeket!
	Dokumentum Készítsd el a saját dokumentumodat!		Szókereső Rejtsd el kedvenc szavaidat egy szórejtvényben!
	Tanulókártya Keverj saját kártyapaklit a tananyagból!		Sorbarendező Hozz létre egyszerű képes logikai játékot!
	Képmutató Emeld ki a kép részleteit!		Keresztrejtvény Állítsd össze saját rejtvényed!
	Tesztfeladatsor Készítsd el saját tesztfeladatsorod!		

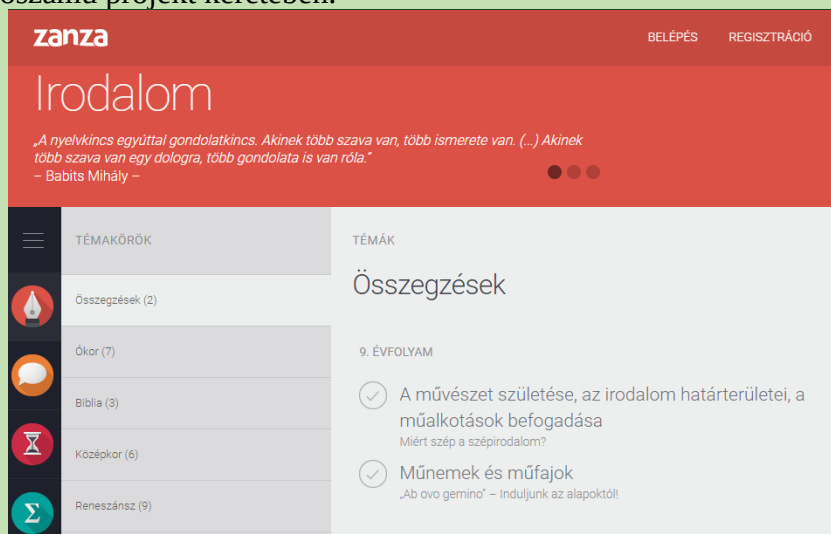
A Sulinet új tartalmainak szerkesztőfelülete egyszerű, könnyedén, pár perc alatt tudunk vele létrehozni keresztrejtvényt, gondolattérképet, idővonalat stb. A honlap szerkesztői a használati útmutatóban (<https://sugo.sulinet.hu/category/67-tartalomkeszites>) részletesen leírják a tartalomszerkesztés lépéseit. Feladatainkat azokkal a csoportokkal oszthatjuk meg, amelyeknek tagjai vagyunk. Ha a tanulóinknak szeretnénk kiosztani, akkor regisztrálniuk kell a honlapra. Az oldal nem teszi lehetővé a kollaboratív szerkesztést, valamint azt sem látjuk, hogy ki milyen eredménnyel oldotta meg az interaktív feladatokat.



3. Zanza.tv

<https://zanza.tv/>

A zanza.tv oktatási portált az Eduweb Multimédia ZRt. vezette konzorcium fejlesztette „A Nemzeti alaptanterven alapuló, egyes műveltségi területek önálló tanulását támogató digitális tananyag és képzésmenedzsment rendszer létrehozása 9-12. évfolyamon tanulók számára” című, TÁMOP-3.1.2-12/1-2012-0007 azonosítószámú projekt keretében.



Az oktatási portál középiskolai tanulók számára készült. Az önálló tanulás támogatása jegyében három pillérre épít fel egy tananyagot: 5-8 perces oktató kisfilm, rövid interaktív teszt,¹ feladatlap megoldókulccsal. A portálon a következő tantárgyak anyagait találhatjuk meg: magyar nyelv és irodalom, matematika, történelem, társadalomismeret, filozófia, etika, testnevelés és sport. A portál készítői rövid módszertani útmutatókkal egészítették ki a tananyagot (<https://zanza.tv/utmutatok>), amelyek röviden ismertetik a portál működési elvét, illetve tantárgyakra lebontva is hasznos tanulási ötleteket adnak.

A portál kisfilmjeit bátran beépíthetjük a tanóráinkba – leginkább az ismeretek rendszerezésére, összefoglalására alkalmasak. Kilencedik osztályban a következő anyagokat használhatjuk a jelenleg érvényben lévő tantervnek megfelelően:

Kompetencia	Tartalom	Cím	Elérés
1.2. eltérő nyelvhasználati módok felismerése adott kommunikációs helyzetekben	A magyar nyelv belső változatossága: területi változatok	Területi nyelvváltozatok	https://zanza.tv/magyar-nyelv/nyelv-es-tarsadalom/területi-nyelvvaltozatok
	A magyar nyelv a világ nyelvei között	A nyelvtípusok, avagy a magyar a világ legnehezebb nyelve?	https://zanza.tv/magyar-nyelv/nyelvtortenet/nyelvtipusok-avagy-magyar-vilag-legnehezebb-nyelve
1.3. Az identitástudat és a kulturális háttér	A magyar nyelv eredete: kora, az őshaza feltételezett	A nyelvi változás	https://zanza.tv/magyar-nyelv/nyelvtortenet/nyelvi-valtozas
		A nyelvrokonság	https://zanza.tv/magyar-nyelv/nyelvtortenet/nyelvrokonsag

¹ Az interaktív teszt működéséhez Adobe Flashplayer szükséges. Az Adobe 2020 decemberében megvonta a Flashplayer támogatását, azóta a legtöbb böngészőben az interaktív tesztet sajnos nem lehet beindítani.

összefüggéseinek felismerése	helye, a rokon nyelvek	A magyar nyelv eredete és rokonsága	https://zanza.tv/magyar-nyelv/nyelvtortenet/magyar-nyelv-eredete-es-rokonsaga
	A magyar nyelv a Kárpát-medencében: latin betűs írás, latin nyelvi és műveltségi elemek, hatás és kölcsönhatás a szomszéd nyelvekkel. A magyar nyelv változása: a magyar irodalmi nyelv és a magyar köznyelv (közmagyar) kialakulása.	A magyar nyelvtörténet korszakai és a nyelvm emlékek	https://zanza.tv/magyar-nyelv/nyelvtortenet/magyar-nyelvtortenet-korszakai-es-nyelvmemlekek
		A magyar nyelvet érő hatások: jövevényszavak, nyelvújítás	https://zanza.tv/magyar-nyelv/nyelvtortenet/magyar-nyelvet-ero-hatasok-jovevenyszavak-nyelvujitas
1.4. Szövegértés. Szóbeli és írott szövegek megértése. A szövegértés mint az információszerzés alapja	A közlés általános modellje: adó, vevő, csatorna, nyelv, üzenet, kommunikációs helyzet, kommunikációs környezet	A kommunikáció tényezői és funkciói	https://zanza.tv/magyar-nyelv/kommunikacio/kommunikacio-tenyezoi-es-funkcioi
		A személyközi kommunikáció nem nyelvi formái	https://zanza.tv/magyar-nyelv/kommunikacio/szemelykozi-kommunikacio-nem-nyelvi-formai
1.5. A szövegszerűség, szövegkohézió, koherencia felismerése	A szövegszerűség követelményei	A szövegek felépítése, egységei szerkesztési szabályai	https://zanza.tv/magyar-nyelv/szoveg/szovegek-felepitese-egysegei-szerkesztési-szabalyai
	Nyelvi-jelentéstani összetartó erők	Jelentésbeli kapcsolóelemek (Kohézió I.)	https://zanza.tv/magyar-nyelv/szoveg/jelentesbeli-kapcsoloelemek-kohezio-i
	A szöveg szintaktikai szintje	Grammatikai kapcsolóelemek (Kohézió II.)	https://zanza.tv/magyar-nyelv/szoveg/grammatikai-kapcsoloelemek-kohezio-ii
1.6. Szövegtípusnak megfelelő szövegalkotás és szövegszerkesztés szóban és írásban	Szövegtípusok: beszélt – írott, spontán – tervezett; monológ – párbeszéd Szövegfajták Az írott és szóbeli szövegek különbségei	A szövegtípusok csoportosítása	https://zanza.tv/magyar-nyelv/szoveg/szovegtipusok-csoportositasa
		Szóbeli és írásbeli szövegek	https://zanza.tv/magyar-nyelv/szoveg/szobeli-es-irasbeli-szovegek
	Tömegkommunikációs szövegtípusok	A tömegkommunikáció hatása a gondolkodásra és a nyelvre	https://zanza.tv/magyar-nyelv/kommunikacio/tomegkommunikacio-hatasa-gondolkodásra-es-nyelvre
2.4. Az irodalmi szövegnek mint nyelvi alkotásnak a megfigyelése; az	Az irodalmi szöveg jellemzői: fikcionalitás, nyelvi megalkotottság,	A művészet születése, az irodalom határterületei, a	https://zanza.tv/irodalom/osszegzesek/muv-eszet-szuletese-az-irodalom-hatarteruletei-mualkotasok-befogadasa

irodalmi kódok és formák szövegszerveződés ben betöltött szerepének felfedezése; kapcsolatteremtés a szöveggel	történetiség, szövegköziség	műalkotások befogadása	
	Az irodalmi kódok és formák szövegszerveződés ben betöltött szerepe	Műnemek és műfajok	https://zanza.tv/irodalom/osszegzesek/munemek-es-mufajok
2.6. Epikus művek olvasása. Az epikus művek szerkezeti elemeinek elkülönítése, a műfaji jegyek felismerése	Mítosz	Az irodalom ősi formái és továbbélésük	https://zanza.tv/irodalom/okor/az-irodalom-osi-formai-es-tovabbelesuk
	Novella	Boccaccio: Dekameron	https://zanza.tv/irodalom/reneszansz/bocccio-dekameron
2.7. Elbeszélés és tanítás elkülönítése, elbeszélő és címezett azonosítása a példázatos elbeszélésben; a manipulációs szándék felismerése	Példázat	A Biblia	https://zanza.tv/irodalom/biblia/biblia
3.2. Az író, írói életrajz, nyelvújítás fogalmak használata, ezek jelentőségének, összefüggéseinek magyarázata egy- egy korszakra vonatközoan	Kultúra, világkép, történetiség, irodalmi korszak	A középkor irodalmának két arca I.	https://zanza.tv/irodalom/kozepkor/kozepkor-irodalmanak-ket-arca-i
	A nyelvújítás	Kazinczy Ferenc és a nyelvújítás	https://zanza.tv/irodalom/felvilagosodas-klaszicizmus-rokoko-szentimentalizmus/kazinczy-ferenc-es-nyelvujitas
3.3. Elbeszélés és tanítás viszonyának összekapcsolása a kulturális háttérrel 3.4. A közösségi líra és a világkép összefüggéseinek megragadása; a közösségi én történeti változatainak a megkülönböztetése	Példázatos elbeszélés a középkor irodalmában A közösségi himnusz középkori változata	A Halotti beszéd és könyörgés és az Ómagyar Mária-síralom	https://zanza.tv/irodalom/kozepkor/halotti-beszed-es-konyorges-es-az-omagyar-maria-siralom
3.4. A közösségi líra és a világkép összefüggéseinek megragadása; a közösségi én	A közösségi óda történeti változatai (klasszicizmus, romantika)	Berzsenyi Dániel óda költészete	https://zanza.tv/irodalom/romantika/berzsenyi-daniel-odakolteszete

Az oldal készítői kifejlesztettek egy mobiltelefonos alkalmazást is, amely egyéni- vagy társasjáték formájában teszi lehetővé a tantárgyi fogalmak ismétlését, rögzítését (elérhetőség: <https://play.google.com/store/apps/details?id=hu.eduweb.zanza>):



A tanulói interakció serkentése digitális eszközök segítségével

Hatékony tanulás/tanítás nem létezik interakció nélkül. A távoktatás egyik legnagyobb kihívása az volt, hogy miként teremtsük meg az interakciót a diákjainkkal. Az osztálytermi oktatás során is gyakori, hogy nem szólal meg minden diák, nem lépünk kölcsönhatásba mindenkivel. A digitális eszközökkel megalkotott feladatoknak egyik nagy előnye az, hogy interaktivitásra készítenek, és ez alól egyik tanuló sem kivétel. Az alábbiakban olyan eszközöket mutatunk be, amelyek lehetővé teszik azt, hogy minden diák interaktívan kapcsolódjon be az órai tanulás folyamatába.



1. LearningApps – a tanulás építőkövei

<https://learningapps.org/>

A LearningApps.org egy webkettes alkalmazás, amely kis, interaktív építőkövek segítségével támogatja a tanulási és tanítási folyamatokat. A már meglévő építőkövek közvetlenül is kapcsolódhatnak tananyagokhoz, illetve a felhasználók saját maguk is készíthetik vagy megváltoztathatják őket. Az oldal célja, hogy az újrafelhasználható építőköveket összegyűjtse és nyilvánosan bárki rendelkezésére bocsássa. Az építőkövek – eredetileg "Apps", magyarul tankockák – emiatt nem tartalmaznak semmilyen különleges keretet vagy konkrét tanulási helyzetet. A megfelelő tanulási környezetbe ágyazott tankockák interaktivitásukkal, játékos elemeikkel jól támogatják a tanulók ismeretszerzését is.

A tankockák a játék-alapú tanítás-tanulás eszközei. Segítik az ismeretátadást és az ismeretszerzést, fejlesztik a digitális kompetenciákat, az együtt-tanulás élményét nyújtják játékos környezetben. Távoktatásra, formatív értékelésre is alkalmasak. A tanulóknak is lehetőségük van kreatív tartalom előállításra. A tankockák nyilvánossá tehetők, ezáltal mások által is felhasználhatók és átdolgozhatók, így elősegítik a tudásmegosztást is. Mivel SCORM-kompatibilisek, ezért könnyedén integrálhatjuk őket a Moodle platformunkba, ha ezen keresztül valósítjuk meg a digitális oktatást. A tankockák beépíthetők digitális tananyagokba, honlapokra is a beágyazás (iframe) segítségével, illetve QR-kóddal is megoszthatók.

A [LearningApps](#) kezdőoldaláról elérhető 21 tankockasablon (például: csoportosítás, keresztrejtvény, szókereső, akasztófa), melyekkel interaktívvá tehetjük a tanulás adott mozzanatait – ezeken kívül még számos más sablont és eszközt is használhatunk, ha ismerjük azok elérési kódját (lásd lennebb), vagy a gyűjteményt böngészve átalakíthatunk mások által elkészített tankockákat is. A tankockasablonok nagyban megkönnyítik a tartalomelőállítás folyamatát. A már létrehozott tankockák tetszőlegesen módosíthatók, így változatokat hozhatunk létre a már meglévő feladatainkból.

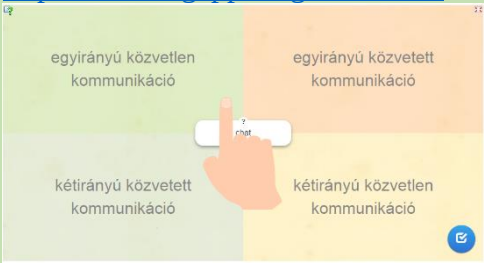
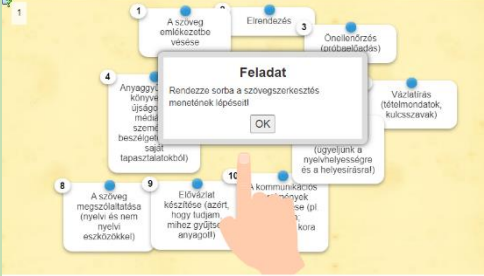
Az oldal folyamatos fejlesztés alatt áll, emiatt előfordulhat, hogy a szakirodalomban² megtalálható egyes régebbi sablonok már nem működnek (pl. gondolatérképet már nem lehet készíteni). A szakirodalomban találhatunk utalást arra is, hogy választhatunk a rendelkezésre álló tanári eszközök közül (naplár, jegyzetfüzet, üzenőfal stb.) a platformon létrehozhatunk osztályokat és követhetjük tanulóink előmenetelét. Ezt a lehetőséget a tanulók személyiségi jogaira hivatkozva szüntették meg nemrég az oldal üzemeltetői, helyettük gyűjteményeket lehet létrehozni, ahol visszajelzést kaphatunk arról, hogy ki oldotta meg a tankockáinkat (ha a megoldó megadja a nevét). A tanári eszközök közül a fejlesztők most vonják ki a forgalomból az üzenőfalat és a közösen szerkeszthető naplárát.

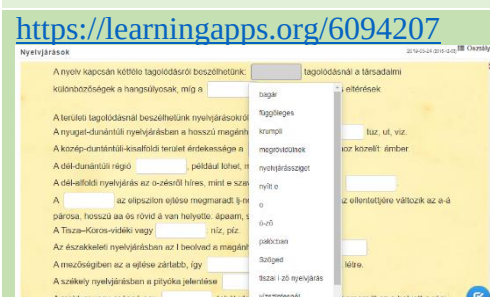
Az oldal használható regisztráció nélkül is, ilyenkor lehetőség van tantárgyak és témakörök szerint böngészni a meglévő tankockák között.

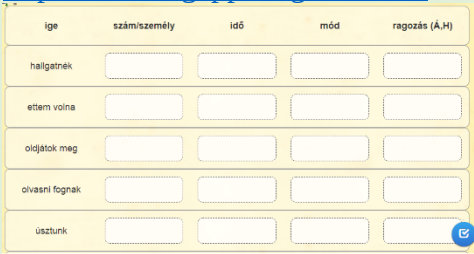
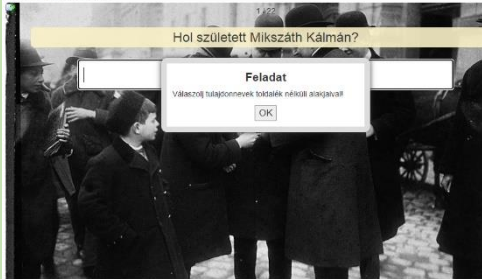
A magyar nyelv és irodalom tanításának folyamatában az alábbi tankockatípusokat tudjuk hasznosítani:

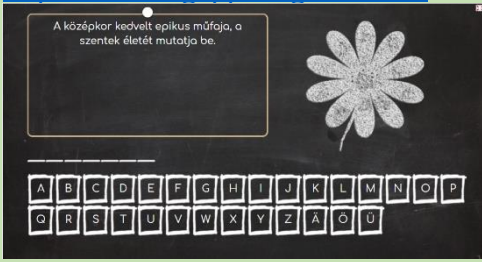
Tankocka típusa	Leírás	Feladatszerkesztő	Példa
Egyszerű interaktív feladatok			
Párkereső	Ennél a tankocka-típusnál kép-kép, szöveg-kép, szöveg-szöveg, hang-kép, hang-szöveg párokat hozhatunk létre. Az ellenőrzés történhet azonnal a párok kijelölésekor, illetve az összes párosítás elvégzésekor. Itt lehetőség van a találgatásra, a többszöri próbálkozásra.	https://learningapps.org/create?new=71 https://learningapps.org/create?new=124	https://learningapps.org/7268830 

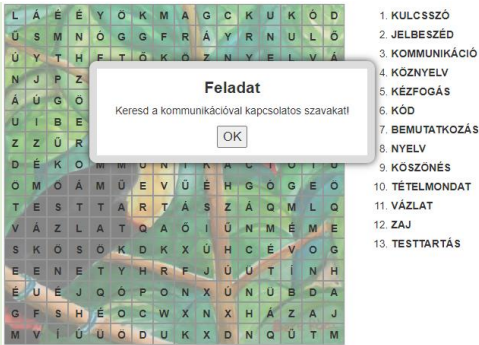
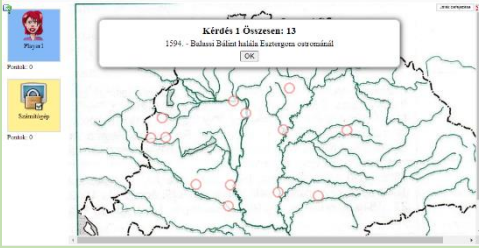
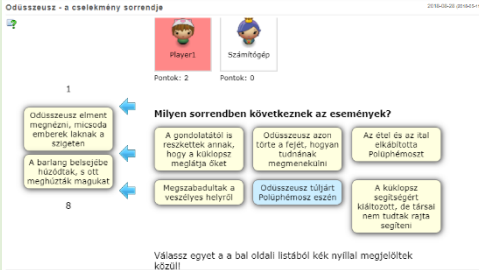
² A tankockákat részletesen bemutató honlap: <http://kockalapok.hu/>. A tankockák alkalmazási lehetőségeiről készült kiadvány: Ládiné Szabó Tünde Julianna, Vizes Marianna (szerk.): *Tankockák a Komplex Alapprogramban*, Líceum Kiadó, Eger, 2018. Internetes elérés: https://www.komplexalapprogram.hu/upload/tankockak_koncepcio.pdf (Letöltés dátuma: 2021.08.03.)

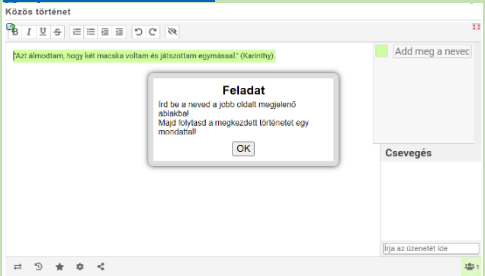
Csoportba rendezés	A tankockánál választhatunk a 2-3-4 csoportba való rendezés közül. Képeket, szövegeket csoportosíthatunk, mellé magyarázó szövegeket is írhatunk. Az ellenőrzés a csoportosítás végén történik. Lehetőség van a javításra.	https://learningapps.org/create?new=86	https://learningapps.org/13714785 
Idővonal	A tanulók a megadott eseményeket a helyes évszámokhoz vagy időszakokhoz kell hogy rendeljék. Megadhatunk képeket, hanganyagot vagy videóanyagot is.	https://learningapps.org/create?new=72	https://learningapps.org/9251582 
Sorba rendezés	A feladatban szereplő elemeket rendezhetjük el a felületen fentről lefelé, illetve jobbról balra haladva. Az ellenőrzés a feladat közben és végén is történhet, beállítás szerint.	https://learningapps.org/create?new=70 https://learningapps.org/create?new=80 https://learningapps.org/create?new=99 https://learningapps.org/create?new=119	https://learningapps.org/7745582 
Rövid válasz	A feltett kérdés lehet szöveges, vagy képen megjelenő. A tanulóktól pontos munkát igényel.	https://learningapps.org/create?new=74	https://learningapps.org/2954216

			
Hozzárendelés képen	A kép kijelölt elemeihez adhatunk meg válaszlehetőségeket, melyeket a diások rendelnek a kijelölt tüskéhez.	https://learningapps.org/create?new=83	https://learningapps.org/6089714 
Feleletválasztós kvíz és többválasztós kvíz	Az első változatnál a négy előre megadott válasz közül csak egy lehet helyes. Ha van olyan kérdésünk, amelyikre több helyes válasz is adható, akkor a többválasztós kvíz sablonból induljunk ki.	Egy helyes válasz: https://learningapps.org/create?new=103 Több helyes válasz: https://learningapps.org/create?new=77	https://learningapps.org/14398908 
Hiányos szöveg kiegészítése	Hiányosan megadott szabályok, befejezésre váró mondatok kerülhetnek a feladatba, vagy egyszerűen csak a képen látható ábrákhoz kérhetünk szöveges választ. Azt a megoldást is választhatjuk, hogy a tanuló a legördülő menüből	https://learningapps.org/create?new=140	https://learningapps.org/6094207 

Táblázatkitöltő	A megadott táblázat celláiba helyesen kell beírni a válaszokat.	https://learningapps.org/create?new=551	https://learningapps.org/8182569 
Kvíz szövegbevitellel	A tesztfeladatok megoldásához a választ szöveggel kell megadni. Továbblépni csak a helyes válaszok megadásával lehet. A sablon arra is lehetőséget ad, hogy rossz válasz esetén meg lehessen nézni a helyes választ, majd továbblépni.	https://learningapps.org/create?new=143	https://learningapps.org/1824160 
Tankockamátrix	Több, egymással összefüggő tankocka egy csoportban. Lehetőségünk van arra is, hogy a sorban következő tankockák feloldását függővé tegyük az előzőek megoldásától.	https://learningapps.org/create?new=111	https://learningapps.org/2592626 
Kiemelés szövegben	Hibás szövegrészek, helyes válaszok kiemelésére használható.	https://learningapps.org/create?new=148	https://learningapps.org/4531872 
Játékok			
Párosító játék	A memóriakártyához hasonló	https://learningapps.org/create?new=904	https://learningapps.org/3772024

	tankockába beágyazható kép, szöveg, hang. A játék menete megegyezik a hagyományos kártyajátékkal, viszont a tartalma tetszőlegesen alakítható. Kereshetők azonos tartalmú párok, de képekhez szövegek, vagy összetartozó szövegrészek. Itt is a próbálkozás közbeni ismeretszerzésen van a hangsúly.		
Lóverseny	Vetélkedő. A helyes válaszokért, illetve a gyorsaságért is pont jár.	https://learningapps.org/create?new=888	https://learningapps.org/display?v=ads99okk21 
Akasztófa (Szavak és szíromlevelék)	A hagyományos papír alapú játék megfelelője. Fogalmak felismeréséhez jól használható játék.	https://learningapps.org/create?new=45	https://learningapps.org/1847129 
Szókereső	Elrejtett fogalmak után kutathatnak a gyerekek a feladattal.	https://learningapps.org/create?new=38	https://learningapps.org/2676064

			
Mi hol van?	Egyedül, párban vagy csoportban is játszható. A kérdésekre adott válaszokat meg kell jelölni a képen. A játékosok pontokat kapnak a teljesítményükr e.	https://learningapps.org/create?new=93	https://learningapps.org/2327472 
Sorba rendezés	Párban vagy csoportban is játszható. A felek egyenként, felváltva helyezik az elemeket tetszőleges sorrendbe. A rendszer azonnal jelzi a hibát, illetve pontozza a játékosokat.	https://learningapps.org/create?new=92	https://learningapps.org/5143159 
Hasznos eszközök			
Jegyzet-füzet	Kiválóan alkalmas csoportmunkára, közös jegyzetelésre. Bárki hozhat létre új témát, illetve az adott témákon belül új bejegyzéseket. Ilyen formában csoportmunkát, ötletelést is	https://learningapps.org/create?new=35	https://learningapps.org/display?v=pi60d5uu521 

	kezdeményezh etünk vele.		
Kooperatív írás	Közösen szerkeszthető felület. Kiválóan alkalmas kreatív írásgyakorlatok ra. Minden bejelentkező külön színt kap, a végeredmény lementhető.	https://learningapps.org/create?new=2628	https://edupad.ch/p/LearningApps.org_pzh7w509a21 
Interaktív szerkeszthető táblázat	Szemponttáblá zatként is alkalmazható, egyszerre többben is írhatnak bele. Csoportmunkár a alkalmas.	https://learningapps.org/create?new=39	
Szavazás	Szavazást hozhatunk létre különböző kérdések mentén, a rendszer grafikonon jeleníti meg a végeredményt.	https://learningapps.org/create?new=1010	

Tankockagyűjtemény a kilencedik osztály számára (a honlapon nyilvánossá tett tankockák közül – a teljesség igénye nélkül. A tankockákat menthetjük a saját gyűjteményünkbe, vagy át is alakíthatjuk őket.):

Kompetencia	Cím	A tankocka típusa	Elérés
1.1. A különböző közlési helyzetek felismerése, a közlési helyzethez igazodó nyelvhasználat és nyelvi viselkedés	A kommunikáció	Szókereső	https://learningapps.org/26760
	A kommunikáció alapjai	Tankockamátrix	https://learningapps.org/25926
	A kommunikáció jellemzői	Legyen Ön is milliomos!	https://learningapps.org/23179
	A kommunikáció típusai	Csoportba rendezés	https://learningapps.org/13714
	Nyelvtípusok	Csoportba rendezés	https://learningapps.org/88210

1.2. Eltérő nyelvhasználati módok felismerése adott kommunikációs helyzetekben	Szinkrón és diakrón	Csoportos kirakós	https://learningapps.org/14225245
	Nyelvváltozatok I.	Videó kérdésekkel	https://learningapps.org/13704363
	Nyelvváltozatok II.	Videó kérdésekkel	https://learningapps.org/13711672
	Magyar nyelvjárások	Hozzárendelés képen	https://learningapps.org/6089714
	Magyar nyelvjárások	Párbaj	https://learningapps.org/6089766
	Nyelvjárások	Hiányos szöveg kiegészítése	https://learningapps.org/6094207
	A kétnyelvűség fogalma, problematikája	Tankockamátrix	https://learningapps.org/11604726
	Tévhit a kétnyelvűségről	Csoportos kirakós	https://learningapps.org/11604025
1.3. Az identitástudat és a kulturális háttér összefüggéseinek felismerése	A magyar nyelv története	Tankockagyűjtemény	https://learningapps.org/4457087
	A magyar nyelv története (alapnyelv)	Pákereső	https://learningapps.org/5556566
	Uráli nyelvcsalád	Szókereső	https://learningapps.org/8820626
	A magyar nyelv története (nyelvrokonság)	Csoportba rendezés	https://learningapps.org/5556310
	A magyar nyelvtörténet korszakai	Csoportba rendezés	https://learningapps.org/8820884
	Nyelvtörténeti korszakok – idővonal	Idővonal	https://learningapps.org/8821039
	Nyelvemlékek	Hozzárendeléses táblázat	https://learningapps.org/4068463
	Nyelvtörténet	Legyen Ön is milliomos!	https://learningapps.org/8821151
1.4. Szövegértés. Szóbeli és írott szövegek megértése. A szövegértés mint az információszerzés alapja	Kommunikáció tényezői	Csoportba rendezés	https://learningapps.org/2676373
	A kommunikáció tényezői	Rövid válasz	https://learningapps.org/2954216
	A kommunikáció tényezői és funkciói	Feleletválasztós	https://learningapps.org/2951845
1.5. A szövegszerűség, szövegkohézió, koherencia felismerése	A szöveg	Pákereső	https://learningapps.org/11526997
	A szöveg szerkezete	Tankockamátrix	https://learningapps.org/13724122
	A szövegszerkesztés menete	Sorba rendezés	https://learningapps.org/7745582
1.6. Szövegtípusnak megfelelő szövegalkotás és szövegszerkesztés szóban és írásban	Kommunikáció szóban és írásban	Csoportba rendezés	https://learningapps.org/2592565
	Az elbeszélés és a leírás összehasonlítása	Csoportba rendezés	https://learningapps.org/10296766
	Érvelő szöveg	Csoportba rendezés	https://learningapps.org/13787647
	A tömegkommunikáció fogalma, funkciói, jellemzése	Többválasztásos kvíz	https://learningapps.org/14398908
	Sajtóműfajok	Csoportos kirakós	https://learningapps.org/10181338
2.4. Az irodalmi szövegnek mint nyelvi alkotásnak a megfigyelése; az irodalmi kódok és formák szövegszerveződésben	Időmértékes verselés	Pákereső	https://learningapps.org/6140994
	Időmértékes verselés	Pákereső	https://learningapps.org/8411164
	Szóképek	Többválasztásos kvíz	https://learningapps.org/17944724
	Szóképek és alakzatok	Pákereső	https://learningapps.org/7830338
	Szóképek és alakzatok II.	Többválasztásos kvíz	https://learningapps.org/7830592
	Műnemek, műfajok	Csoportba rendezés	https://learningapps.org/3889733

betöltött szerepének felfedezése; kapcsolatteremtés a szöveggel	Műnemek, műfajok	Csoportba rendezés	https://learningapps.org/3378628
2.6. Epikus művek olvasása. Az epikus művek szerkezeti elemeinek elkülönítése, a műfaji jegyek felismerése	A görög istenek első és második nemzedéke	Csoportba rendezés	https://learningapps.org/4348879
	Görög istenek táblázat 1	Hozzárendeléses táblázat	https://learningapps.org/1775270
	Görög istenek táblázat 2	Hozzárendeléses táblázat	https://learningapps.org/1775383
	Görög mitológia	Párkereső	https://learningapps.org/7268830
	Görög mitológiai lények	Párkereső	https://learningapps.org/1775438
	Istenek és jelképeik	Párkereső	https://learningapps.org/7495313
	Mitológiai párok	Párkereső	https://learningapps.org/6140929
	Görög mitológia	Keresztrejtvény	https://learningapps.org/7496682
	Mitológiai történetek kvíz	Legyen Ön is milliomos!	https://learningapps.org/3834557
	Múzsák és feladatkörük	Hozzárendelés képen	https://learningapps.org/7705348
	Ókori istenek	Hozzárendeléses táblázat	https://learningapps.org/2698246
	A trójai mondakör - az események láncolata	Sorba rendezés	https://learningapps.org/4350958
	A novella szerkezete	Csoportba rendezés	https://learningapps.org/7186003
	Boccaccio: Ötödik nap kilencedik novella	Sorba rendezés	https://learningapps.org/11274040
2.7. Elbeszélés és tanítás elkülönítése, elbeszélő és címzett azonosítása a példázatos elbeszélésben; a manipulációs szándék felismerése	A Biblia - általános tudnivalók	Csoportba rendezés	https://learningapps.org/9693716
2.8. Lírai művek olvasása	Görög líra	Tankockamátrix	https://learningapps.org/8780060
	A görög líra műfajai	Csoportba rendezés	https://learningapps.org/4400599
	A görög líra versformái	Hiányos szöveg kiegészítése	https://learningapps.org/3771759
3.1. Adott szövegtípus, irodalmi forma történeti változatai közötti különbségek felfedezése; az irodalmi és kulturális hagyomány összefüggéseinek megragadása	A középkor egyházi irodalma - szövegismeret	Párkereső	https://learningapps.org/3515079
	Az Ómagyar Mária-siralom és a Halotti beszéd	Csoportba rendezés	https://learningapps.org/9511683
3.2. Az író, írói életrajz, nyelvújítás fogalmak használata, ezek jelentőségének, összefüggéseinek magyarázata egy-egy korszakra vonatkozóan	Korstílusok és stílusirányzatok áttekintése	Sorba rendezés	https://learningapps.org/17929961
	Stílusirányzatok	Sorba rendezés	https://learningapps.org/18515521
	Ómagyar irodalom	Idővonal	https://learningapps.org/6138501
	Évszámok a középkorból	Idővonal	https://learningapps.org/11980467

	Irodalomtörténeti korszakok (századokban)	Idővonal	https://learningapps.org/9251582
	A középkori irodalom vázlatos idővonala	Idővonal	https://learningapps.org/3771937
	A magyarországi irodalom kezdeteitől a kora újkorig	Idővonal	https://learningapps.org/3772394
	A középkor irodalma	Akasztófa	https://learningapps.org/1847129
	Csodás középkor	Tankockamátrix	https://learningapps.org/6791946
	Középkor – fogalmak	Párkereső	https://learningapps.org/12413492
	Középkori irodalmi műfajok és fogalmak	Párosító játék	https://learningapps.org/3772024
	3.3. Elbeszélés és tanítás viszonyának összekapcsolása a kulturális háttérrel	Sorba rendezés	https://learningapps.org/17747902
	Halotti beszéd és könyörgés	Többválasztásos kvíz	https://learningapps.org/6138597
	Halotti beszéd és Könyörgés		
	Margit-legenda	Sorba rendezés	https://learningapps.org/6138539
	Szent Margit legendája	Sorba rendezés	https://learningapps.org/18652261

2. Idővonal készítése

Az idővonal olyan vizualizációs eszköz, amely segítségével meg lehet jeleníteni az időben egymást követő eseményeket vagy személyeket. Az idővonalon ugyanis évszámokhoz történeteket, személyneveket és helyszíneket rendelhetünk. Az idővonal készítése akkor bizonyul hatékony eszköznek, amikor egy adott folyamatot szeretnénk vizuálisan megjeleníteni. Az internet számos eszközt kínál idővonal-készítésre – csak ezeknek a legtöbbje pénzbe kerül, vagy nehézkes a szerkesztése. Ennek az egyik magyarázata az lehet, hogy az üzleti szférában is szívesen alkalmazzák, nem csak az oktatásban.

Válogatásunkba igyekeztünk olyan eszközöket beemelni, amelyek könnyen és gyorsan szerkeszthetők, mégis látványosak és áttekinthetők. Azt is próbáltuk figyelembe venni, hogy ne hiányozzon a tanulói interakció, illetve, amennyiben lehetséges, csoportosan is lehessen dolgozni a digitális felületen.



Sulina idővonal

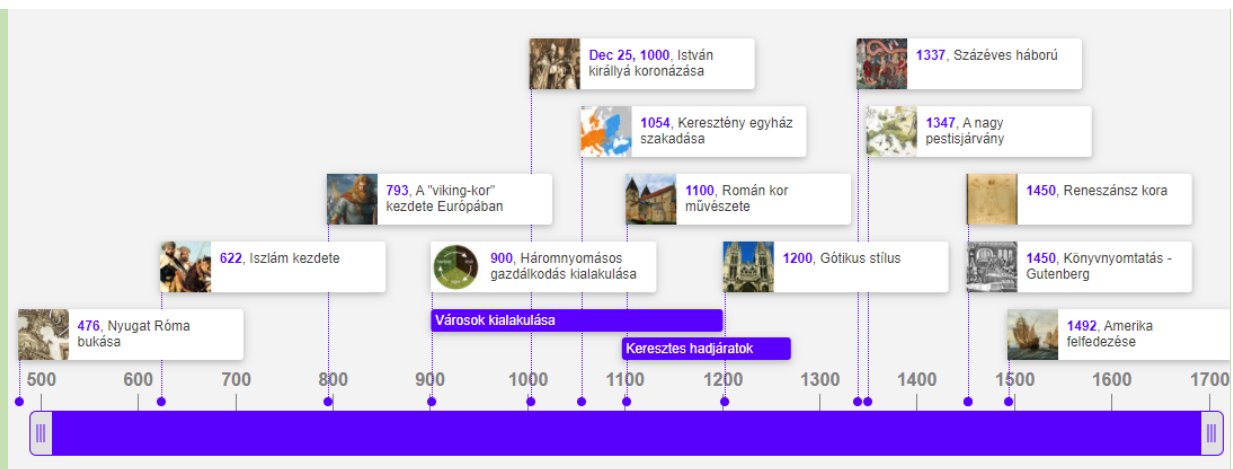
Az idővonalat a Sulinet portál tartalomkészítő felületén hozhatjuk létre. A kezelőfelület nagyon egyszerű és magyar nyelvű. Az idővonalon megjelenítendő eseményekhez rendelhetünk képet, szöveges leírást, valamint internetes linkeket is. Az idővonalat vízszintesen és függőlegesen is megjeleníthetjük. Hátránya az, hogy csak a létrehozója szerkesztheti, illetve csak a Sulinet felületén lehet megtekinteni regisztrációt követően. Többféleképpen is felhasználhatjuk: órán szemléltetésre, ekkor ki tudjuk vetíteni a saját eszközünkről, tanulóknak kioszthatjuk az elkészítését egyéni feladatként – ekkor az önálló tanulást serkentjük vele.



Timetoast

<https://www.timetoast.com/>

Angol nyelvű idővonal-szerkesztő honlap. Egyszerű kezelőfelülettel rendelkezik, könnyen lehet vele viszonylag látványos idővonalakat készíteni. Az eseményekhez megadhatunk bővebb leírást, ami kattintásra kibontható, illetve megadhatunk hozzá képet, linkeket.



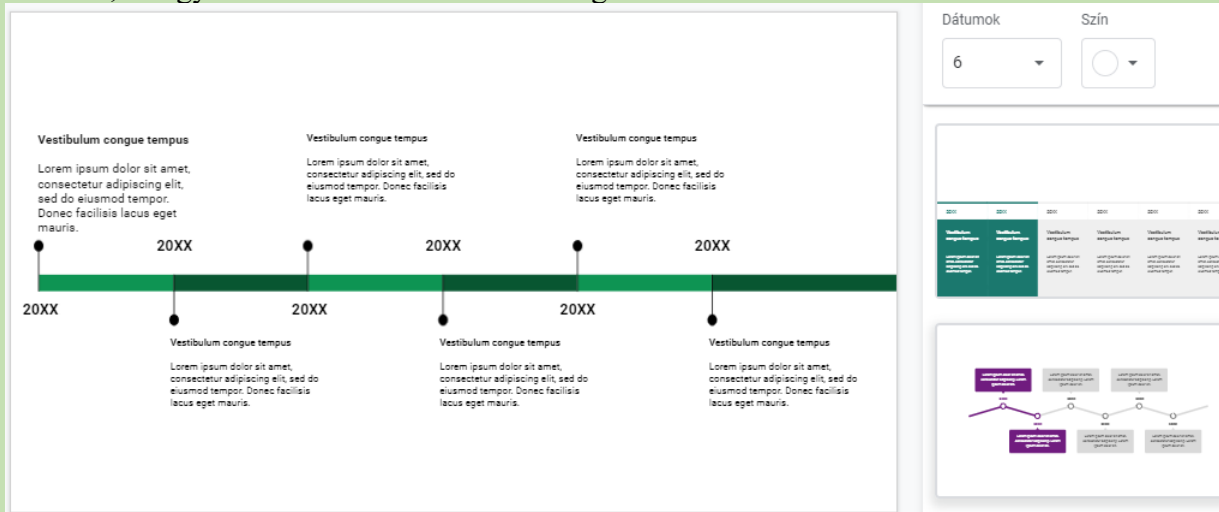
A honlapon ingyenesen csak egy saját felhasználású idővonalat készíthetünk, viszont a nyilvános idővonalak tekintetében nincs korlátozás. A honlap másik hátránya az, hogy ha együttműködésre szeretnénk megosztani az idővonalunkat, akkor fizetnünk kell. Így ingyenesen nincs lehetőség a kollaboratív szerkesztésre. Az idővonalunkat vízszintesen és függőlegesen is megjeleníthetjük, megtekintésre megoszthatjuk bárkivel, a megtekintőnek nem kell regisztrált felhasználónak lennie.



Google idővonal

Ha Google-felhasználók vagyunk, akkor idővonal diagramokat tudunk beilleszteni a Google Diákba (prezentációkba) és a Google Rajzokba a következő módon: *Beszúrás > Diagram > Idővonal*. Egy idővonal diára legtovább 6 elem szűrhető be, a megjelenítés külalakja és az elemek színe módosítható.

Együttműködéshez a kapott állományt linken keresztül meg tudjuk osztani szerkesztésre bárkivel, az együttműködőknek nem kell Google felhasználóknak lenniük.



Ennek az idővonal-szerkesztőnek az egyik előnye, hogy ugyanabban az időben egyszerre többen is szerkeszthetik. A hátránya az, hogy legfeljebb csak hat eseményt bír meg a felkínált sablon. Ha rendelkezünk Google Tanteremmel, akkor csoportfeladatként is kiadhatjuk az idővonal szerkesztését egy megadott témához.



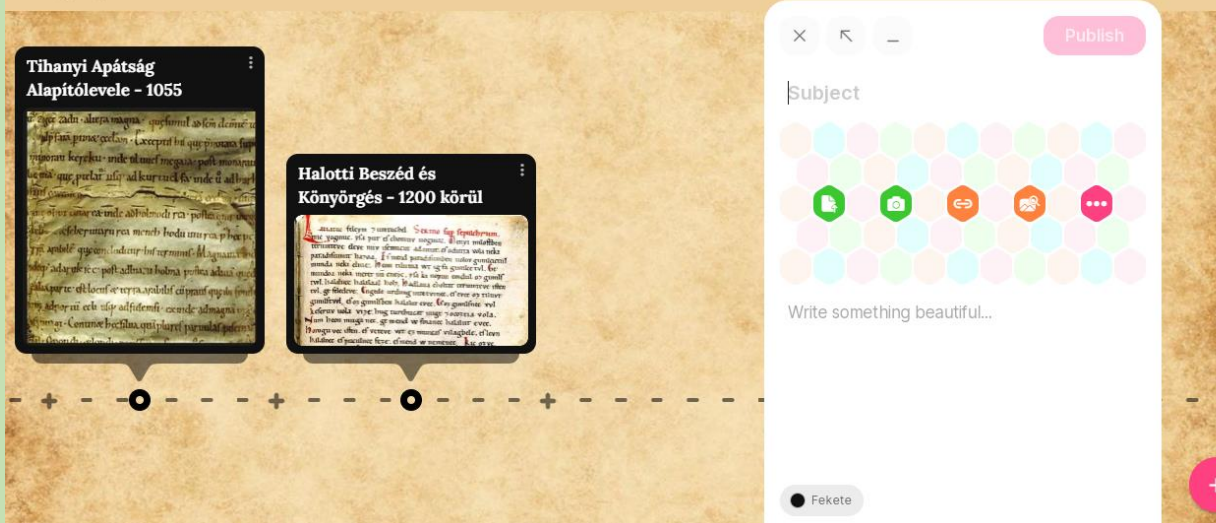
Padlet idővonal

<https://padlet.com/>

A Padlet voltaképp egy kollaboratív szerkesztésre kifejlesztett digitális faliújság, amelynek az egyik beépített sablonjával lehet idővonalat is készíteni.

Nyelvemlékek

Magyar nyelvemlékek



Könnyen szerkeszthető, esztétikus idővonalat tudunk vele létrehozni. A tanulók csatlakozhatnak az általunk létrehozott idővonalhoz, és eseményeket írhatnak hozzá. Az eseményeket kiegészíthetik leírással, képekkel, különféle média-fájlokkal. A Padlet egyetlen hátránya az, hogy ingyenesen csak három gyűjteményünk lehet a honlapon, így, ha újakat akarunk létrehozni, a régiéket törölnünk kell.

3. Gondolattérkép készítése

A gondolattérkép – másnéven elmetérkép – szintén könnyen és hatékonyan bevethető grafikai szervező a tanulásban. Olyan térbeli vázlat és tanulástámogató vizualizációs eszköz, amely áttekinthető és jól strukturált képet ad a megtanulandó tananyagról. Segít a korábban megszerzett információk felidézésében, a lényeg kiemelésében, az új tananyag megértésében és bevésésében.

A tanítási folyamat bármelyik szakaszában eredményesen használható a gondolattérkép. Nemcsak a tanulók motiváltsága, hanem tanulásuk hatékonysága és eredményessége is növekedhet, ha megismerkednek ezzel a technikával. A konstruktivista tanulásfelfogás értelmében ugyanis nem passzív befogadói lesznek egy témának, hanem aktív cselekvők, akik maguk is aktívan részt vesznek a tudásuk megszerzésében.

Egy tananyag elsajátításánál segíti az értelmezést, ha előtte gondolattérképen összeszedjük az előzetes ismereteinket, majd ezeket folyamatosan kiegészítjük az újonnan megszerzett információkkal. Vázlatíráskor ugyancsak hasznos lehet ezt a grafikai szervezőt alkalmazni. Óra végi összefoglaláskor vagy egy nagyobb téma zárásánál az összefüggések rendszerezéséhez pedig szintén segítségül lehet hívni.



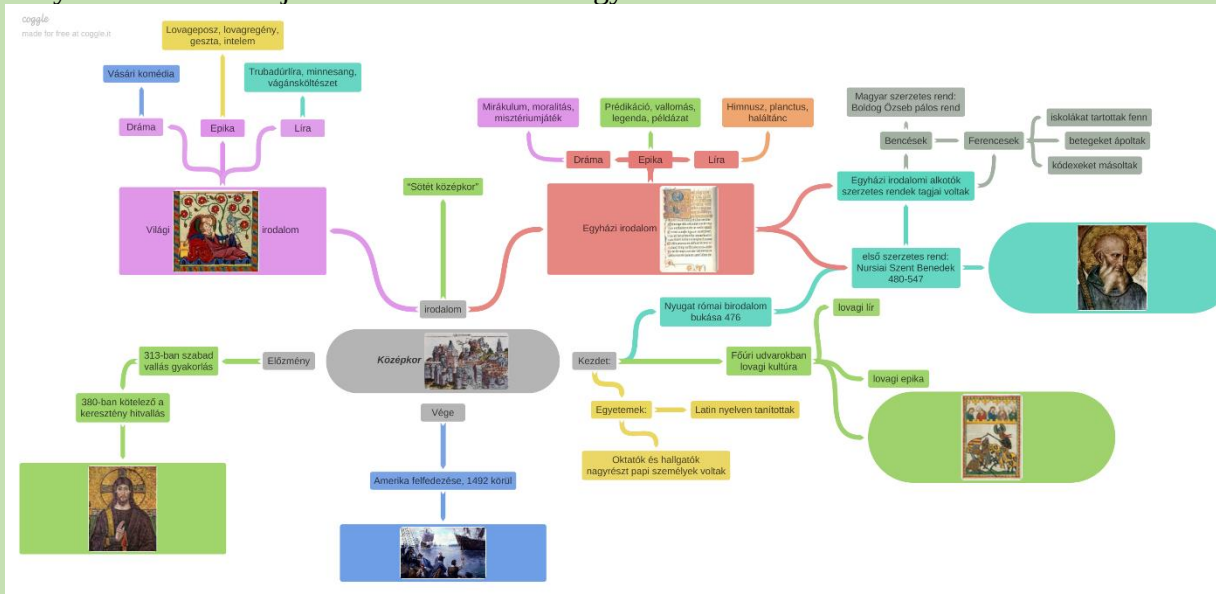
Coggle

<https://coggle.it/>

A Coggle segítségével a pedagógus és a tanulók egyaránt összefüggések megértését és megosztását támogató gondolattérképeket tudnak létrehozni.

Könnyen szerkeszthető felülettel rendelkezik, akár a kezelőfelület által felkínált billentyűkombinációkkal is dolgozhatunk, egér nélkül. A vizuális megjelenítést elősegíti, hogy a szöveges tartalom túl képek és linkek integrálhatók a bejegyzésekbe. Az ingyenes verzióval három saját használatra, nyilvánosan nem megosztott gondolattérképet szerkeszthetünk, a nyilvános hozzáférésre készített gondolattérképek száma nem korlátozott. E-mail cím megadásával korlátlan számú szerkesztő hívható meg, így a tanulók közösen tudják online szerkeszteni. Mobil eszközökről is könnyen szerkeszthető. A végeredményt letölthetjük .pdf és kép formátumban (.jpg) is. Csoportos szerkesztés esetén nyomon követhető a szerkesztők története (melyik diák mit írt a gondolattérképbe).

Az alábbi gondolattérképet az alkalmazás nyilvános gondolattérképeit tartalmazó könyvtárban találhatjuk számos hasonlóval együtt:



Más alkalmazásokkal is készíthetünk gondolattérképeket. Az egyik a már említett *Sulinet* portál belső szolgáltatása. A hátránya az, hogy csak önállóan szerkeszthető, viszont le tudjuk menteni kép formátumban. Egyszerű, ingyenes és gyorsan használható alkalmazást kínál a regisztrációt sem igénylő <https://www.mindmaps.app/>, amit szintén önállóan szerkeszthetünk, a végeredményt lementhetjük a saját formátumában, amit szerkesztésre ugyanezzel az alkalmazással nyithatunk meg, illetve kép formátumban, amit kinyomtathatunk, vagy kivetíthetünk. Az alkalmazás továbbfejlesztett változata a *Mind Map Maker* (<http://mindmapmaker.org/>), amit ha integrálunk a Google Drive alkalmazásaink közé (<https://workspace.google.com/marketplace/app/mindmap/1050079651832>), megosztásra, közös szerkesztésre is használható gondolattérkép-készítő alkalmazásunk lesz.

3. Digitális faliújságszerkesztők

Az oktatásban egyre fontosabb szerepet tölt be az online térben való közös együttműködés. Ez történhet tanárok között, tanárok és diákok között vagy a tanári támogatással a diákok között. Ezt segítik az online kollaboratív eszközök. Ezek közül ilyenek

a digitális vagy virtuális faliújságok is. A digitális faliújságon jegyzeteket, képeket, videókat tehetünk ki, majd a cédulákat kedvünk szerint átrendezhetjük.

A modern eszközökkel támogatott kooperatív tanulásnak egyik fontos eszköze az online faliújság. Ezeknek az alkalmazásoknak a segítségével egyszerre több tanuló, az egész osztály, esetleg más iskolák diákjai is közösen dolgozhatnak ugyanabban az időben a közös felületen. Mivel alkalmasak a jegyzetelés támogatására, a tananyagot is feldolgozhatjuk ilyen formában.

Padlet



<https://padlet.com/>

A Padlet az egyik legkönnyebben szerkeszthető digitális faliújság, amely egyben látványos és esztétikus is.

A honlap többféle sablont kínál fel a szerkesztésre, így előre meghatározhatjuk, a rendszerezés szempontjait. A meghatározott sablonok kiválasztása után címet adhatunk a munkánknak, a leírással megteremtjük a kereteket és a feltételeket, ezt követően pedig már meg is oszthatjuk a tanulócsoporthal szerkesztésre.

Fal ELŐNÉZET Tartalmak téglafalszerű elrendezése.	Lista ELŐNÉZET A tartalmak könnyen olvasható, függőleges irányú folyamba rendezése.	Rács ELŐNÉZET Tartalmak rendezése négyzetsorokban.	Polc ELŐNÉZET A tartalmak oszlopokba rendezése.
KIVÁLASZTÁS	KIVÁLASZTÁS	KIVÁLASZTÁS	KIVÁLASZTÁS
Térkép ELŐNÉZET Hozzáadhat sz tartalmat egy térkép pontjaihoz.	Vászon ELŐNÉZET Tetszés szerint szórhatod szét, csoportosíthatod és kapcsolhatod össze a tartalmakat.	Idővonal ELŐNÉZET Helyezz el tartalmat vízszintes vonal mentén.	
KIVÁLASZTÁS	KIVÁLASZTÁS	KIVÁLASZTÁS	

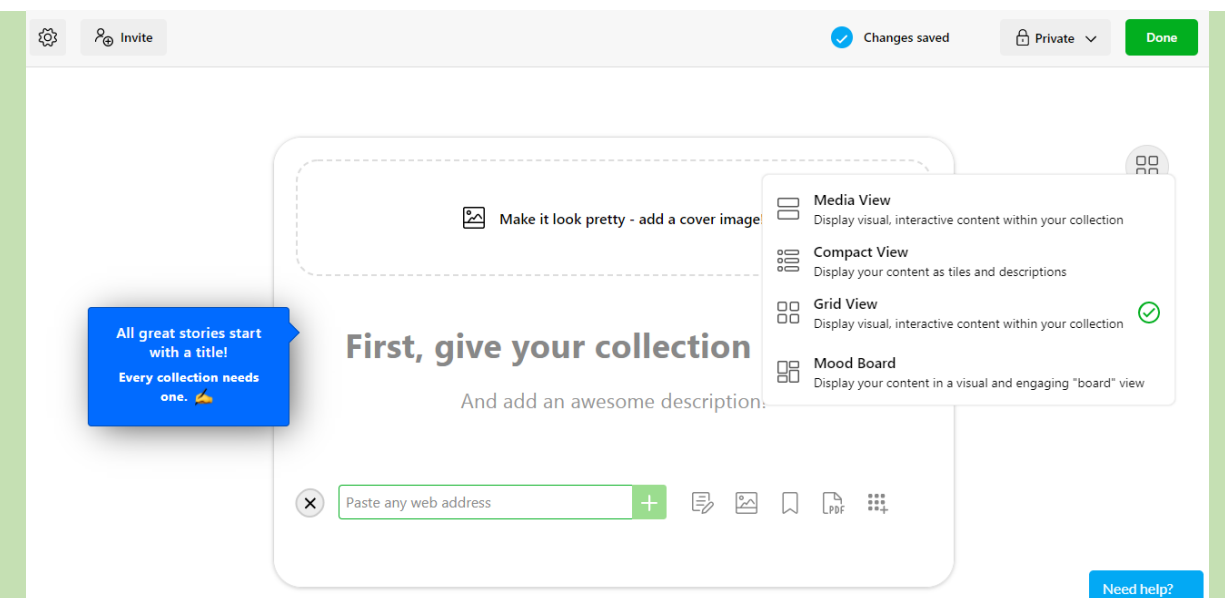
Az alkalmazás egyetlen hátránya az, hogy ingyenesen csak három gyűjteményt hozhatunk létre a felületen, így, ha ennél többet szeretnénk megőrizni, akkor fizetnünk kell, ellenkező esetben folyamatosan törölnünk kell a régi padleteket.



Wakelet

<https://wakelet.com/>

A Wakelet egy digitális gyűjteménykészítő-oldal, ahol egy helyen tárolhatjuk az egy témakörrel összefüggő információinkat, honlapjainkat, dokumentumainkat, fényképeinket vagy médiagyűjteményünket. A honlap ingyenesen használható, egyszerű kezelőfelülettel bír, az általa létrehozott gyűjtemény kollaboratív módon is szerkeszthető.



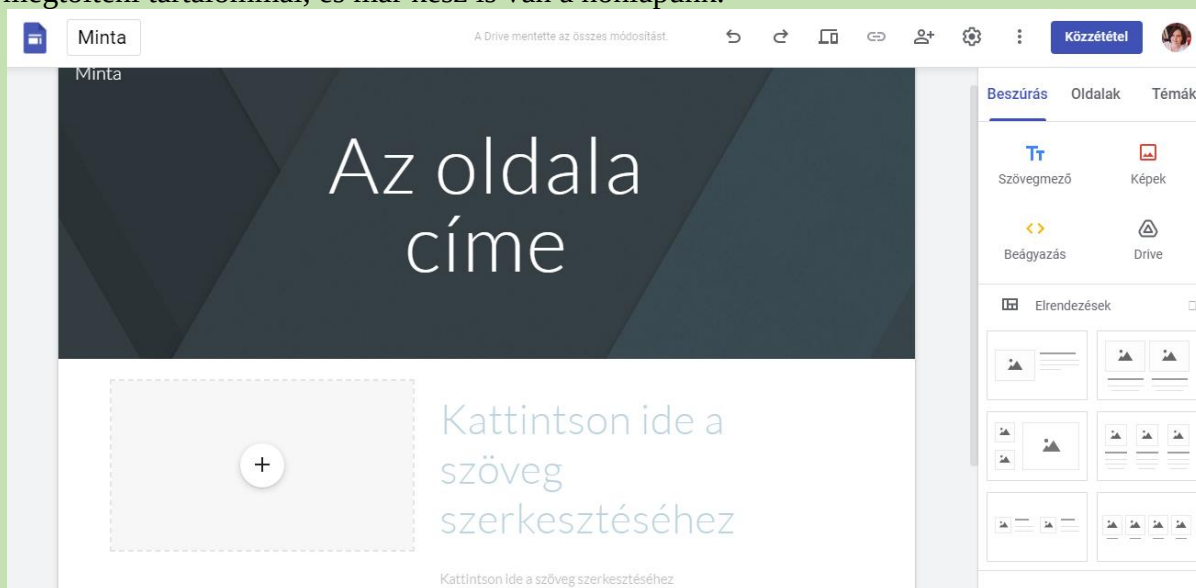
Miután megteremtettük a kereteket, és megadtuk a témát, megoszthatjuk a tanulókkal szerkesztésre. Ez a fajta digitális gyűjtemény hasznosnak bizonyulhat a projektmunkák során. Tanárként a saját gyűjteményeink rendszerezésére is fel tudjuk használni.



Google Webhelyek (Sites)

<https://sites.google.com/>

A Google ingyenes weblapkészítő alkalmazása, amely sokféle felhasználási lehetőséget kínál. Egyszerű a használata, egyáltalán nem kell hozzá programozói ismeret, elég a honlap által felkínált modulokat a megfelelő helyre illeszteni, megtölteni tartalommal, és már kész is van a honlapunk.



Segítségével a pedagógus és a tanulók egyaránt digitális tartalmakat (pl. tananyag, tantárggyal kapcsolatos információk, hírek, gyakorló feladatok, házi feladatok, határidők) tudnak feltölteni és megosztani. Osztály- vagy tantárgyi weboldal, tanulói e-portfólió kapcsolódó tartalmainak összefoglalására, továbbá adott tanegység vagy projekt bemutatására egyaránt alkalmas. Online, akár több személy által is szerkeszthető egyidejűleg (mi határozzuk meg, kinek mihez adunk szerkesztési hozzáférést). További előnye az, hogy a kiegészítő

Verselemző

Ha megadsz egy verset, a verselemző megpróbálja megtalálni annak rímelt, megadja rím- és ritmusképletét, szótagszámát, valamint felismeri az alliterációkat és egyes vers- és ritmusformákat is. A vers elemzése mellett annak helyesírását is figyeli, és szükség esetén aláhúzással jelöli a hibásan írt szavakat. A verselemző teljesen automatikusan működik. Az elemzett verseket semmilyen formában nem tároljuk.

Tipp: próbáld ki a versszerkesztő felületünket a verseid írásához!

Párisba tegnap beszökött az Ősz,
Szent Mihály útján suhant nesztelen,
Kánikulában, halk lombok alatt
S találkozott velem.
Ballagtam éppen a Szajna felé
S égtek lelken kis rőzse-dalok:
Füstösek, furcsák, búsak, **biborak**,
Arról, hogy meghalok.

Elért az Ősz és sügött valamit,
Szent Mihály útja beleseregett,
Züm, züm: ropkódtek végig az **uton**
Tréfás falevelek.

Egy perc: a Nyár meg sem hőkölt belé
S Párisból az Ősz kacagva szaladt.
Itt járt s hogy itt járt, én tudom csupán
Nyögő lombok alatt.

Elemzés

Ritmusképlet	Szótag
Párisba tegnap beszökött az Ősz.	10
- - U - - U U - U -	
Szent Mihály útján suhant nesztelen,	10
- U - - - U - - U -	
Kánikulában, halk lombok alatt	10
- U U - - - - U U -	
S találkozott velem.	6
U - U - U -	
Ballagtam éppen a Szajna felé	10
- U - U U - U U -	
S égtek lelken kis rőzse-dalok:	10
- - - - - U U -	
Füstösek, furcsák, búsak, biborak ,	10
- U - - - - - U U	Alliteráció
Arról, hogy meghalok.	6
- - - - U U	
Elért az Ősz és sügött valamit,	10
U - U - - - - U U -	
Szent Mihály útja beleseregett,	10
- U - - U U U U -	
Züm, züm: ropkódtek végig az uton	10
- - - - - U U U -	
Tréfás falevelek.	6
- - U U U U	
Egy perc: a Nyár meg sem hőkölt belé	10
- - U - - - - U -	
S Párisból az Ősz kacagva szaladt.	10
- - - U - U - U U -	
Itt járt s hogy itt járt, én tudom csupán	10
- U - - - U - U -	
Nyögő lombok alatt.	6
U - - U U -	

A honlapon való regisztráció után arra is lehetőségünk nyílik, hogy igénybe vegyük a versszerkesztő alkalmazást, amely gépelés közben jelzi nekünk a ritmusképletet, szótagszámot, rímeket. Az alkalmazást remekül fel lehet használni a verstani ismeretek felfrissítésére, begyakorlására.

7. Játékosítás gyorsan és egyszerűen



ClassTools

<https://www.classools.net/>

A ClassTools egy olyan digitális eszköztár, ahol számos sablon segítségével percek alatt szerkeszthetünk digitális oktatójátékokat, kvizeket, szemléltető anyagokat, órán használható eszközöket. A honlap mindenki számára hozzáférhető, nem igényel regisztrációt. Az elkészített eszköz linkjét lementve bármikor felhasználhatjuk, továbbíthatjuk, vagy akár tovább szerkeszthetjük azt. A számos alkalmazásból kettőt ismertetünk, melyekkel játékos alkotási folyamatba vonhatjuk be a tanulókat.

Fakebook-generátor

<https://www.classools.net/FB/home-page>

A népszerű közösségi oldalra hasonlító generátor lehetővé teszi, hogy a tanulók megalkossák irodalmi hősök, írók profilját. Lehet ez a karakterek jellemzésének egy játékosabb eszköze, illetve az írói életrajz újragondolása.

Name here

fakebook

Create a fake profile for a fictional / historical character

DISCLAIMER: This tool is for educational purposes only. It has NO connection with any social network.

TIP: Like any pictures in this page, just click to change it. e.g. Search Google for "Facebook cover image"

About

* Born: [CLICK HERE TO ADD!](#)

* Family: [CLICK HERE TO ADD!](#)

Add a post!

(TIP 1: You can add hyperlinks and links to YouTube/Vimeo videos too!)

(TIP 2: You can click on any image that appears to change it!)

Name Date

Középkori történet-generátor

<https://www.classtools.net/meme>

Az eszköz egy olyan szerkesztői felületet nyújt, ahol válogathatunk a különféle pergamenlapok között, de egy illuminált kódexlap-keretünk is van. Ezt a felületet megtölthetjük felkínált középkori karakterekkel, szörnyekkel, tárgyakkal. A betűkészlet a gótikus kódexek világát idézi. Ezzel az eszközzel kreatív alkotási feladatot adhatunk a diákjainknak, pl. rekonstruáljanak egy elveszett kódexet, írjanak kitalált legendát stb.



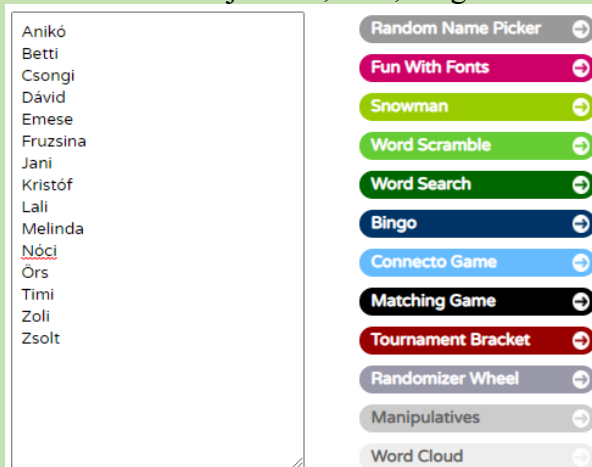
Flippity

<https://flippity.net/>

A Flippity egy angol nyelvű webhely, amelyik a Google Táblázatokban kitöltött állományból oktatási segédeszközt készít. A Google Táblázatok sablonokból gyorsan, rövid idő alatt látványos és érdekes tevékenységeket, oktatási eszközöket hozhatunk létre: szókerék, memóriajáték, párosító játék, szókereső, keresztrejtvény, kincsvadászat, akasztófa különböző rajzokkal, kvíz, bingo stb.

Ha nem akarunk a Google Táblázatokkal bajlódni, akkor lehetőségünk van az azonnali eszközkészítésre.

Ehhez a **Skip the Spreadsheet** fülre kell kattintani, és máris rendelkezésünkre áll 12 azonnal használható eszköz, csak be kell írjuk az ablakba azokat a szavakat, amelyekre szükségünk van.

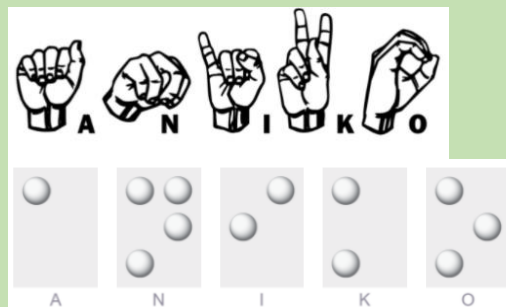
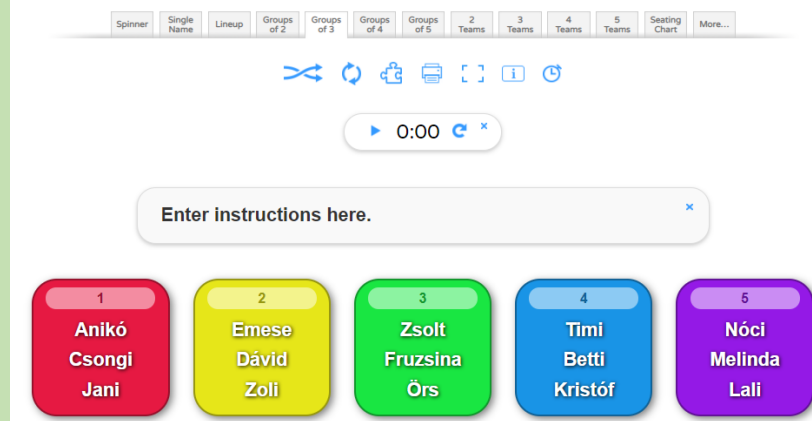


A Random Name Picker

nevezetű alkalmazással gyors csoportalakítási lehetőségünk van. Az alkalmazás véletlenszerű csoportokat generál a kérésünknek megfelelően, van benne beépített stopperóra, illetve a megadott feladatot is beírhatjuk, csak ki kell vetíteni.

A Fun With Fonts nevezetű alkalmazás különféle jeleket alkalmazva írja át a begépelt szavakat. Hasznos lehet a jelek tanulásakor, illetve sokféle játékötletet lehet rá építeni.

A Manipulatives nevű alkalmazás mozgatható kártyákká alakítja át a beírt szavakat. Akkor hasznos, ha gyorsan akarunk csoportosítás feladatot készíteni – ehhez a rendszer háttereket is kínál nekünk: többszátú táblákat vagy



Venn-
diagrammokat.

Arra is
használhatjuk,
hogy az
összekevert
szavakból
alakítsanak
mondatokat,
szöveget.

A **Word Cloud**

nevű
alkalmazással
gyorsan
készíthetünk
egyszerű
szófelhőt. A beírt
szavakat a
rendszer
automatikusan
szófelhőbe
rendezi.



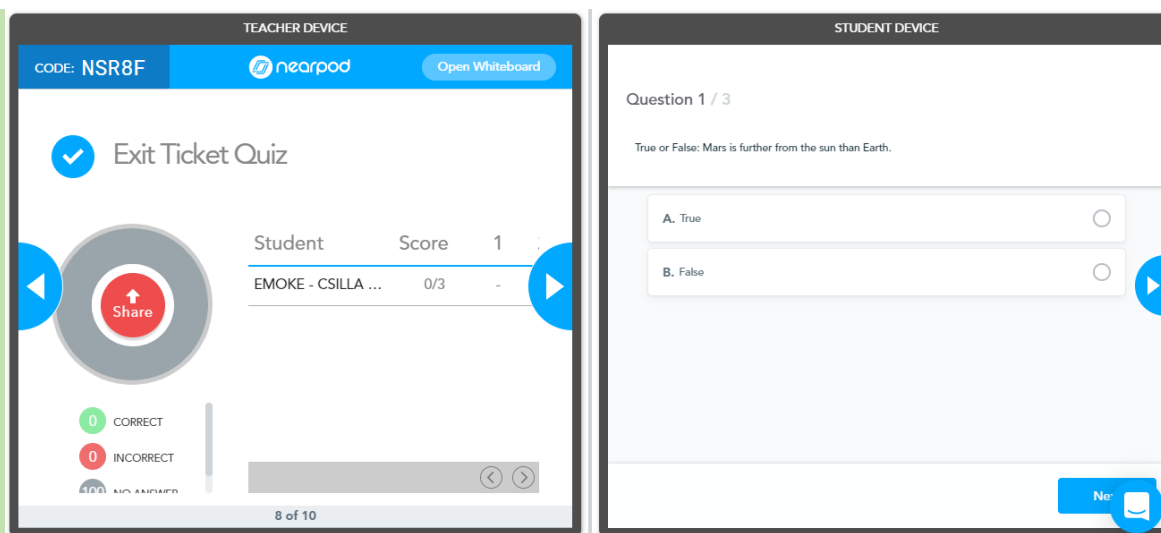
A honlap nem igényel regisztrációt, az elkészített eszközeinket a megosztásra felkínált linket elmentve használhatjuk ismét, oszthatjuk meg, illetve a Google Tanterembe is integrálhatjuk őket.



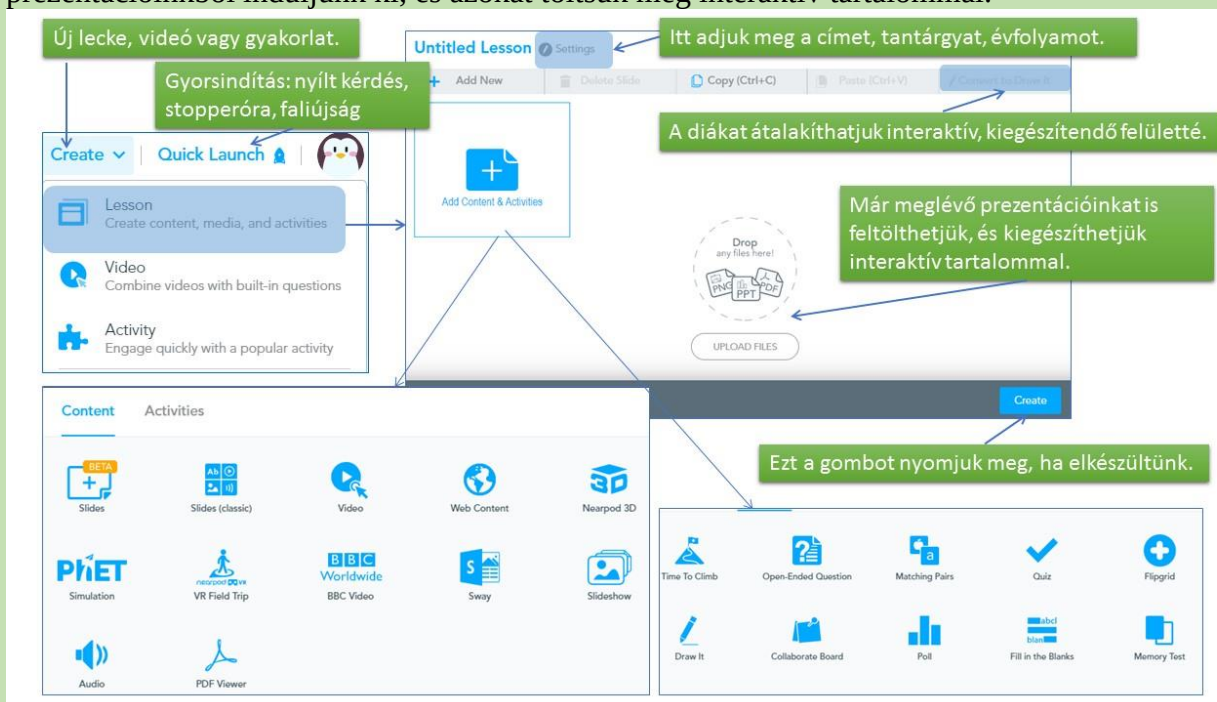
8. Nearpod – interaktív leckék és videók készítése, a tanulók tevékenységének órai követése

<https://www.nearpod.com/>

A Nearpoddal lehetőségünk nyílik interaktív leckéket készíteni. Az eszköz azt teszi lehetővé, hogy prezentációinkba beépíthessünk kvízkérdéseket, reflektáló kérdéseket, interaktív feladatokat, kollaboratív eszközöket. A Nearpod segítségével minden egyes tanuló tevékenységét figyelemmel követhetjük a tanórán, ugyanis a rendszer valós időben közvetíti nekünk a megadott válaszokat, az elrontott kérdéseket, a reflexiókat, az egyéni vagy csoportos feladatmegoldást. Ez a fajta interaktivitás osztályteremi környezetben és a távoktatásban is egyaránt hasznosnak bizonyul, hiszen így minden tanuló válaszát láthatjuk, nem csak azokat, akik általában aktívak szoktak lenni a tanórán.



A rendszer egyszerű kezelőfelülettel rendelkezik, könnyen és gyorsan lehet vele dolgozni. Arra is lehetőségünk van, hogy a már meglévő, ppt formátumban lévő prezentációinkból induljunk ki, és azokat töltsük meg interaktív tartalommal.



A rendszer videószerkesztőjével kérdéseket, feladatokat szűrhatunk be a bemutatni kívánt videó adott pontjaira, amelyekre a diákoknak helyben kell válaszolniuk – így ellenőrizhetjük a megértést, illetve felhívhatjuk a figyelmüket adott szempontokra, amiket kövessenek a film folyamán.

Az interaktív leckeinket és videóinkat felhasználhatjuk élőben akár az osztályteremben, akár a távoktatás folyamán. A rendszer által megadott kódot vagy linket megosztjuk a tanulóinkkal, így ők a saját eszközüket használva követik a tananyagot és válaszolják meg a kérdéseket, oldják meg a feladatokat. Filmvetítésnél lehetőségünk van arra, hogy a diákok eszközén csak a kérdések jelenjenek meg a vetítés adott pontjain.

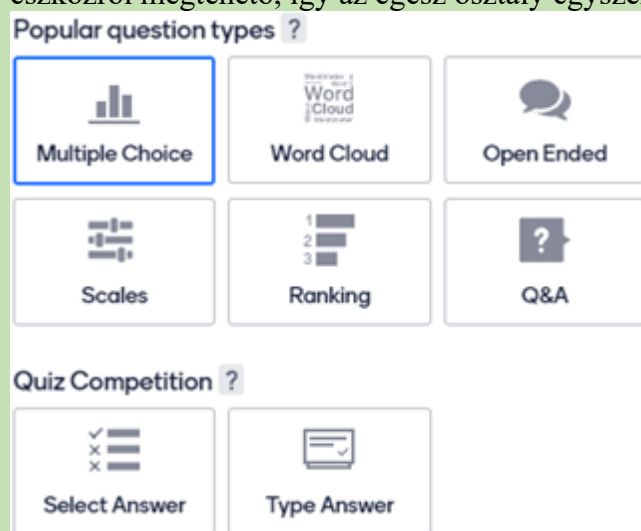
Otthoni tanulásra is kioszthatjuk az interaktív tananyagot, illetve videót. Ekkor a diákok a saját ritmusukban haladnak végig a tananyagon/nézik meg a filmet. A filmet csak akkor tudják végignézni, ha megválaszolták a feltett kérdéseket.



9. Mentimeter – a gyors visszajelzés eszköze

<https://www.mentimeter.com/>

A Mentimeter egy praktikus alkalmazás, amelyen keresztül azonnal begyűjthető a tanulók véleménye, segíthet az azonnali visszajelzésben a tanári előadás előtt, alatt vagy után. Ezen keresztül nagyon gyorsan meghatározható az osztály pillanatnyi hangulata, a megértés szintje, akár digitális kilépőkártyaként is alkalmazhatjuk. Mivel roppant egyszerű a használata, ezért könnyen és gyorsan tudjuk előkészíteni, vagy akár helyben is szerkeszthetjük, ha az órai helyzet úgy kívánja. A válaszadás folyamata is könnyű: a Mentimeter honlapján a megadott kódot beírva bármilyen online lévő eszközről megtehető, így az egész osztály egyszerre, egyidőben tud választ adni.



A szavazás készítéséhez nyomja le a **New presentation** gombot, a megjelenő ablakban meg kell adnia a prezentáció nevét. A prezentáció készítésekor minden állomány kap egy 8 számjegyből álló véletlenszerű kódot, amelyik a prezentáció felső részén lesz látható. A tanulók ezzel a kóddal tudnak az élő bemutatóhoz kapcsolódni.

A prezentáció diáinak szerkesztésére szolgáló menü az ablak jobb oldalán jelenik meg. A kérdés típusának kiválasztása után fel kell tenni a kérdést, meg kell adni a válaszlehetőségeket, végül

azt, hogyan tekinthetik meg a közreműködők a kapott válaszokat. Lehetőségünk van a diába képet integrálni, ez akkor hasznos, ha egy képpel kapcsolatos kérdést akarunk feltenni.

A Mentimetert főleg a ráhangolódás és a reflektálás szakaszában tudjuk felhasználni, illetve, ha szükségünk van gyors, diagnosztikus értékelésre. Ráhangolódáshoz kiváló a szófelhő vagy a nyitott mondatok típusú lehetőség. A szófelhők esetében rákérdezhetünk, hogy a tanulóknak mi jut eszükbe egy adott témáról, képről, idézetről. Ezt mindenki beírja válaszként, a válaszok egy szófelhő formájában fognak megjeleníteni, amely jó kiindulási pontot jelenthet a későbbi megbeszéléshez. Ugyanígy az óra lezárásaként is alkalmazhatjuk a szófelhőt, vagy a nyitott végű mondatokat amikor megfogalmazhatják az érzéseiket/gondolataikat az órán megbeszélte témával kapcsolatosan, írhatnak három fogalmat, amit megjegyeztek stb. A végeredményt lehetőségünk van letölteni kép vagy pdf formájában.

Azért nagyon hasznos, mert így minden diák bevonódik a válaszadásba, így azok a tanulóknak is elmondják a véleményüket és gondolataikat, akik általában visszahúzóbbak és nem kapcsolódnak be a tanórai interakcióba.

Értékelés digitális eszközökkel

A digitális eszközökkel történő értékelés az értékelés hagyományos formáinak kiegészítője lehet, nem helyettesítője. A digitális eszközök abban nyújtanak segítséget, hogy adott helyzetben az értékelés gyorsabb, interaktívabb, akár játékosabb formában is folyhat, illetve az objektív itemek esetében azonnal megadják az eredményt és a visszajelzést. Nagy előnyük még az, hogy megfelelő formában gyakorlásra is használhatók, így elősegítik a hatékony önálló tanulást.

Nagyon sok digitális értékelési eszközzel találkozhatunk online környezetben, mi három olyan alkalmazást választottunk, amelyek könnyen használhatóak, ingyenesek, és az értékelés mindhárom formáját (diagnosztikus, formatív, szummatív) teljesítik.



1. Google Űrlap-kvíz

<https://docs.google.com/forms>

A Google Űrlapok kérdőív-funkciója mellett a létrehozott kérdéseknek pontértéket adhatunk és meghatározhatjuk a helyes válaszokat, így online kérdéssort, dolgozatot, gyakorló feladatsort létrehozva. Ha iskolai Google fiókkal rendelkezünk, akkor a szolgáltatást összeköthetjük a virtuális tanteremünkkel, és egyenesen a tesztfeladat-készítőtől indíthatjuk el az űrlapunkat. Ekkor a rendszer az érdemjegyeket automatikusan átveszi az elektronikus naplóba.

Ahhoz, hogy Google Űrlapokat tudjunk létrehozni, Google fiókkal kell rendelkezünk. Az űrlapkészítő egyszerű kezelőfelülettel rendelkezik, amely bármely böngészőből elérhető. Az űrlapot nem csak a tanteremből generálhatjuk, hanem a Drive fiókunkból is, a Létrehozás gombra kattintva.

The screenshot shows the Google Forms 'Blank Quiz' interface. Annotations in green boxes point to various features:

- Témaválasztás, formázás**: Points to the top navigation bar.
- Kérdések**: Points to the 'Kérdések' tab.
- Válaszok**: Points to the 'Válaszok' tab.
- Összpontszám: 0**: Points to the score display.
- Küldés**: Points to the 'Küldés' button.
- További beállítások: másolat készítése, megosztás, utolsó művelet visszavonása**: Points to the settings menu.
- Nevezük el az állományt és adjunk neki egy leírást.**: Points to the 'Úrlap leírása' field.
- Végeredmény megtekintése**: Points to the 'Beállítások' button.
- Új kérdés**: Points to the '+ Új kérdés' button.
- Kérdés importálása**: Points to the 'Kérdés importálása' button.
- Cím és leírás**: Points to the 'Cím és leírás' field.
- Kép beszúrása**: Points to the 'Kép beszúrása' button.
- Videó beszúrása**: Points to the 'Videó beszúrása' button.
- Szakasztörés**: Points to the 'Szakasztörés' button.

A kvízkészítő teljesen ingyenes, nincsenek benne korlátozások, megkötések vagy reklámok. A tanulók szempontjából előnyös, hogy azonnali visszajelzést kaphatnak a kitöltést követően (amennyiben ezt beállítjuk). Mi is nyomon követhetjük a tanulóink eredményeit a **Válaszok** fülre kattintva, ahol egy részletes elemzést láthatunk a válaszokról, illetve egyenként is megnézhetjük a tanulók válaszait. A részletes eredményeket lementhetjük Google Táblázatok formájában.

Minden egyes kérdésnél beállíthatjuk a helyes válaszlehetőséget és a pontozást (ha ezt nem tesszük meg, a rendszer elmenti ugyan a választ, de automatikusan rossz válaszként kezeli). Üzenetet is írhatunk a helyes és helytelen válaszlehetőségek mellé – ez a formatív

értékelésnél bizonyul hasznosnak, illetve, ha gyakorlótesztként osztjuk meg, akkor ennél a pontnál akár további információkat, magyarázatokat is adhatunk, illetve átirányíthatjuk a tanulót informatív honlapokra, oktatóvideót oszthatunk meg a Youtube-ról.

Ha nyílt kérdéseket is tettünk fel, akkor azokat kézileg is ellenőriznünk kell, és ellenőrzés után pontozhatjuk egyénileg minden tanulónál. Ekkor ajánlatos a visszajelzési opciónál azt a lehetőséget beállítani, hogy a rendszer csak akkor küldje el a végeredményt a tanulónak, ha azt mi már jóváhagytuk.

The screenshot shows the Google Forms 'Blank Quiz' editor. The interface includes a top bar with 'Blank Quiz', a star icon, a note 'A Drive mentette az összes módosítást.', and a 'Küldés' button. Below the bar are tabs for 'Kérdések' and 'Válaszok', and a score indicator 'Összpontszám: 0'. The main area is titled 'Blank Quiz' with a subtitle 'Úrlap leírása'. A green callout box points to the 'Úrlap leírása' text, saying 'Ide írjuk a kérdést.' Another callout points to the 'Kérdések' tab, saying 'Itt választjuk ki a kérdés típusát.' A third callout points to the 'Válaszok' tab, saying 'További lehetőségek: leírást adhatunk meg a kérdéshez, megkeverhetjük a válaszlehetőségeket, válaszellenőrzést állíthatunk be.' A fourth callout points to the 'Válaszlap' section, saying 'A Válaszlapra kattintva adjuk meg a helyes válaszlehetőségeket és a pontozást.' A fifth callout points to the 'Kérdésről készíthetünk másolatot, vagy akár ki is törölhetjük.' A sixth callout points to the 'Kötelező' toggle, saying 'A csúszkát jobbra csúsztatva tesszük kötelezővé a kérdést.'

A kvízkészítő alkalmazással a következő kérdéstípusokat generálhatjuk:

1. *Rövid válasz* – a tanulók pár szóban válaszolhatnak a feltett kérdésre (ajánlott olyan esetekben, ahol a válasz egy fogalom, cím, név vagy évszám);
2. *Bevezetés* – kifejtést igénylő válasz, pl. magyarázat, esszé;
3. *Feleletválasztós* – a tanulók a megadott lehetőségek közül egyet választanak (a válaszlehetőséget egy kör jelöli);
4. *Jelölőnégyzetek* – a tanulók a megadott válaszlehetőségek közül egyszerre többet választhatnak (a válaszlehetőséget egy négyzet jelöli);
5. *Legördülő lista* – a diákok a legördülő menüből választanak egy lehetőséget;
6. *Fájl feltöltése* – a diákok válaszként egy állományt kell hogy feltöltsenek;
7. *Lineáris skála* – a diákok a lineáris skálából választanak egy lehetőséget;
8. *Feleletválasztós rács* – a tanulók soronként választhatnak egy lehetőséget a választórácsból;
9. *Jelölőnégyzetrács* – a tanulók soronként több lehetőséget választhatnak a választórácsból;
10. *Dátum* – a válasz egy dátum;
11. *Idő* – a válasz egy időpont.

Ha párba rendezés vagy sorba rendezés feladatát szeretnénk megadni, akkor azt a jelölőnégyzetrács segítségével tehetjük meg: az oszlopok képezik a párosítani kívánt elemek egyik felét (sorba rendezés esetén a sorszámokat), a sorok pedig a másik felét.

Szakasztöréseket is szűrhatunk be a kérdések után, és a feleltválasztós kérdéstípus esetén meg a választól függően meg tudjuk szabni, hogy a tanuló melyik szakasszal folytassa a tesztet. Ez hasznos lehet pl. akkor, ha olvasmányfelmérőt készítünk, és az osztály tanulói többféle olvasmányból választhattak – így a kérdés megválaszolása után mindenki az általa olvasott művel kapcsolatos feladatokat kap. A szakasztörések segítségével a Google Űrlapból szabadulósobát is készíthetünk: pl. rövid válasz esetén válaszellenőrzést állítunk be, és a tanulók csak úgy tudnak továbbmenni a következő „szobába”, ha jó választ adtak a feltett kérdésre.

Ha szummatív felmérésre alkalmazzuk a kvízkészítőt, akkor küldés előtt azt az opciót kell beállítanunk, hogy mindenki csak egyszer tölthesse ki a tesztet. Érdekes a zárt kérdések esetén a válaszlehetőségek megkeverését választani, illetve, ha a tesztünkben nincs szakasztörés, és a kérdések nem épülnek logikusan egymásra, akkor a kérdések sorrendjét is megkeverhetjük. Szummatív felmérés esetén nem tanácsos azt az opciót megjelölni, hogy a tanulók azonnali visszajelzést kapjanak a válaszaikról – itt mindenképp azt az opciót állítsuk be, hogy a tanulók csak a kézi ellenőrzést követően, a jóváhagyásunk után kapják meg a teszt végeredményét.



2. Redmenta

<https://redmenta.com/>

A Redmenta egy magyar fejlesztésű online tesztkészítő alkalmazás. Ingyenesen alkalmazható, bármely böngészőből, vagy akár mobileszközökről is elérhető.

Egyszerű, magyar nyelvű kezelőfelülettel rendelkezik, és számos, az online felmérést megkönnyítő funkcióval.

A Redmenta változatos kérdéstípusokat kínál fel a tesztkészítéskor (a bemutatott tesztkészítő alkalmazások közül ez nyújtja számunkra ebből a szempontból a legtöbb opciót): feleletválasztós, igaz-hamis, kifejtős, rövid válasz, párosítás, sorrendbe helyezés.

A felmérés közbeni csalást úgy igyekszik kiszűrni, hogy megkeveri a válaszlehetőségeket, illetve lehetőségünk van a kérdések sorrendjének megkeverésére, így minden tanuló más-más sorrendben kapja ugyanazokat a kérdéseket és a hozzájuk tartozó

válaszlehetőségeket. Ezen kívül, ha oldaltörést szúrunk be a kérdések közé, akkor minden egyes kérdés egy külön oldalon jelenik meg, ezzel is nehezebbé téve a kérdésekről való diákközi kommunikációt. A kifejtős valamint a rövid válasz esetén a rendszer érzékeli, ha a tanuló nem gépeli a választ, hanem bemásolja, és ezt jelzi is. A teszt időzíthető, így az osztály ugyanabban az időben tudja megoldani, a megadott idő leteltével már nem lehet megnyitni.

A Redmenta további előnye az, hogy egyéni pontszámok rendelhetők az egyes kérdésekhez, illetve képes részpontszámokat is számolni azokban az esetekben, amikor erre szükség van. A kérdésekhez rendelhetünk képeket, videókat. A feladatlapokhoz kapcsolódó direktcímekkel a tanulók egyszerűen és gyorsan hozzájutnak a teszthez, akkor is, ha nincsenek bejelentkezve a Redmentára – ekkor meg kell hogy adják a teljes nevüket. Az az optimális azonban, ha a tanulóinknak is van felhasználói fiókjuk, ugyanis ekkor osztálycsoportokat tudunk létrehozni, és csak kifejezetten számukra küldjük el az elkészített feladatlapokat.

A Redmenta a publikus feladatlapokból összeállított feladatbankkal rendelkezik, amelyet mi is bátran felhasználhatunk a tesztjeink összeállításakor, a rendszer a megadott címkék alapján a feladatlap szerkesztésekor fel is ajánlja a szerinte odaillő kérdéseket.

Az elkészült feladatlapjainkat online és kinyomtatott formában is felhasználhatjuk. Nyomtatáskor is kérhetjük a kérdések megkeverését, így ugyanabból a feladatsorból többféle változatot tudunk nyomtatni.

Az online változat azonnali visszajelzést nyújthat a tanulóknak (amennyiben ezt beállítjuk) és a tanárnak is, így gyakorló feladatsorként is használható, mert többszöri kitöltés beállítása is lehetséges. Válaszmagyarázatot is adhatunk meg a kérdésekhez, amit a visszajelzéskor kap meg a tanuló, így jobban megértheti az összefüggéseket – ebben a formában válhat az értékelés fejlesztővé is egyben.



3. Quizizz

<https://quizizz.com/>

Az oldal segítségével interaktív kvizeket és bemutatókat készíthetünk. Regisztrációkor két lehetőség közül választhatunk: tanárként vagy tanulóként jelentkezhetünk be. Felhasználótípustól függően különböző lehetőségeink vannak. Ha tanárként jelentkezünk be, akkor a rendszer főleg feladatkészítőként és oktatóként kezel bennünket, ezért ennek megfelelő opciókat kínál a felhasználói felületén. Ha tanulóként jelentkezünk be, akkor a rendszer gyakorlásra és tanulásra buzdít minket, olyan kvizeket vagy interaktív leckéket kínál fel számunkra, amely illeszkedik a megadott profilunkhoz. A tanulók nem csak válaszadással gyakorolhatnak, hanem a rendszer kérésre tanulókértékké alakítja a kiválasztott kvízt, így lehetőségük van a helyes válaszokat megjegyezni. Az sem megvetendő, hogy nagyon barátságos, fiatalos, játékos, pozitív kisugárzású felület – ezzel is a tanulói érdeklődést kívánja megalapozni, megerősíteni. Applikációként mobil eszközökre is letölthető, így órán is bármikor használhatjuk, kivetíthetjük a kérdéseket, a tanulók a telefonjaikon pedig megjelölik a helyes választ.

Ha rendelkezünk iskolai Google Suite for Education fiókkal, ajánlatos bejelentkezésnél ezt használni, ugyanis össze tudjuk kötni a Quizizz fiókunkat a meglévő Google Tantermelekkel, s így a kiosztott kvizeket vagy interaktív tananyagokat a virtuális osztályteremben is kezelhetjük, a rendszer a Tanterem naplójába importálja a teszteken elért pontszámokat.

A Quizizz egyik előnye az, hogy valós időben, osztálytermi környezetben és otthon, házi feladatként is használható. Ahhoz, hogy a tanulók kitölthessék a megadott kvízt, nincs szükségük regisztrációra. Osztálytermi környezetben a kvíz gyorsaságának köszönhetően használhatjuk az óra anyagának játékos összefoglalójára, ismétlésre, gyors ismeretellenőrzésre,

illetve akár ezzel indíthatjuk is a tanórát, és így diagnosztikus felmérésként alkalmazzuk (megnézzük, mit szükséges még átismételni, honnan folytassuk). A kvíz reális időben mutatja a helyes válaszokat, azt, hogy ki milyen gyorsan válaszolt, hányan rontották el a választ stb. Rangsorolja a tanulókat minden válasz után, ami motiváló lehet, és versenyzésre ösztönöz. Annak érdekében, hogy ne okozzon kudarcélményt, csak a ranglista elején lévő öt tanuló eredményeit mutatja minden kör után. A tanulók válaszadás után egyéni bátorító üzeneteket kapnak az alkalmazástól. A kvíz végén egy összesítő táblázat jelenik meg a tanár oldalán. Itt megnézhetjük, hogy ki mennyire volt gyors, és hány jó választ adott.

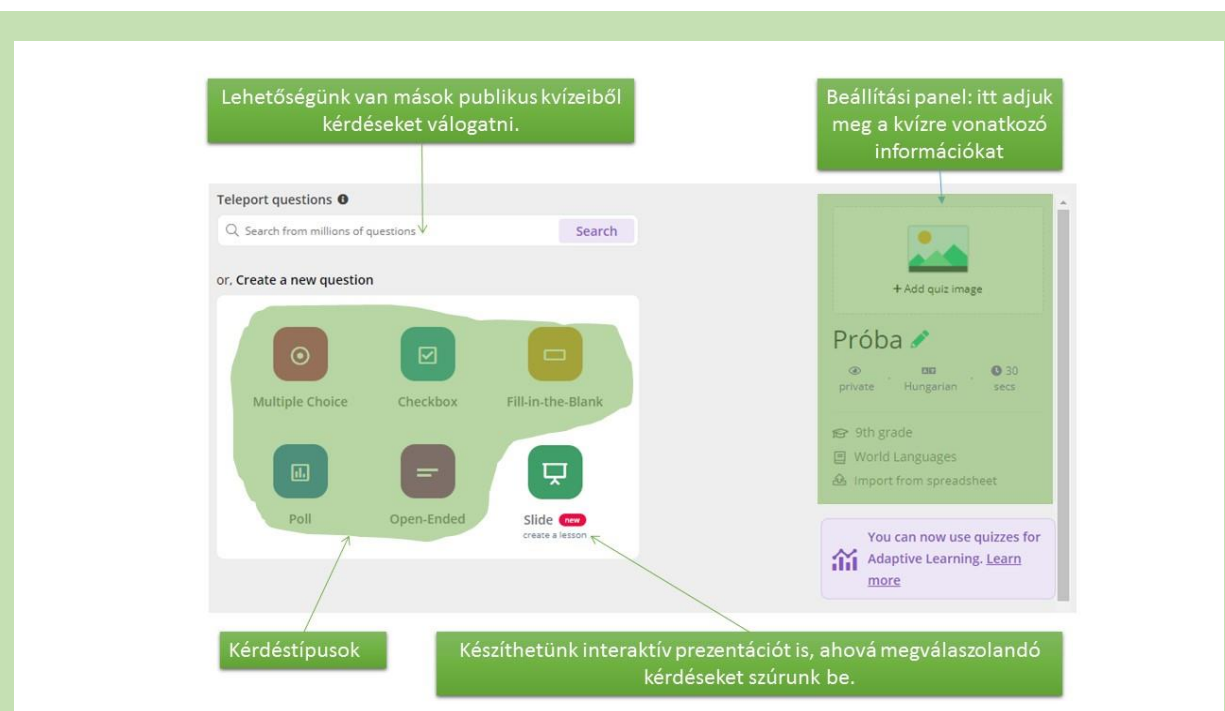
Score	Q1 65%	Q2 90%	Q3 95%	Q4 90%	Q5 80%	Q6 40%	Q7 70%	Q8 75%	Q9 45%	Q10 25%
8430 (90%)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✓	✓
8300 (90%)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗
8110 (90%)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✓
8070 (90%)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗
7860 (90%)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✓
7480 (80%)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✗
6820 (80%)	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✓
6640 (70%)	✓	✗	✓	✓	✓	✗	✓	✓	✓	✗
6480 (70%)	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✓	✓	✗	✗
6370 (70%)	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✓	✗	✗
6360 (70%)	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✓	✓	✓	✗
6330 (70%)	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✓	✓	✗

Ez gyors áttekintést ad a tanulók pillanatnyi tudás- vagy megértési szintjéről (a táblázat első oszlopát elrejtettük, mivel a tanulók nevét tartalmazza). Egyből látható, hogy mit értett meg mindenki, hol vannak kisebb-nagyobb gondok, illetve melyik megértési területet kell jobban elmélyíteni.

Az eredményeket Excel-táblázat formájában le is menthetjük, ha nyomon szeretnénk követni a tanulók fejlődését, a pontok pedig egyszerűen átválthatóak osztályzattá, így a formatív (fejlesztő, támogató) és a szummatív (összegző, lezáró) értékelésnél is jól jöhet a Quizizz. A kvízeket otthoni gyakorlásra is kioszthatjuk, ezzel is elősegítve az önálló tanulást. Tanári szempontból hasznosnak bizonyul az, hogy más felhasználók által készített kvízek átmásolhatók saját könyvtárunkba, s itt saját igényeinknek megfelelően szerkeszthetők, illetve a már elkészített kvízeink nyomtathatók (akár úgy is, hogy többféle variációt ugyanabból a kvízből, a rendszer automatikusan összekeveri a kérdések sorrendjét), vagy PDF-ként is elmenthetjük őket. Ha szeretnénk, beszúrhatunk a kérdésekhez képeket (akár közvetlenül az internetről is), szöveges elemeket. A felületen gyűjteményeket és osztálytermeket is létrehozhatunk – utóbbiakban követhetjük tanulóink előmenetelét.

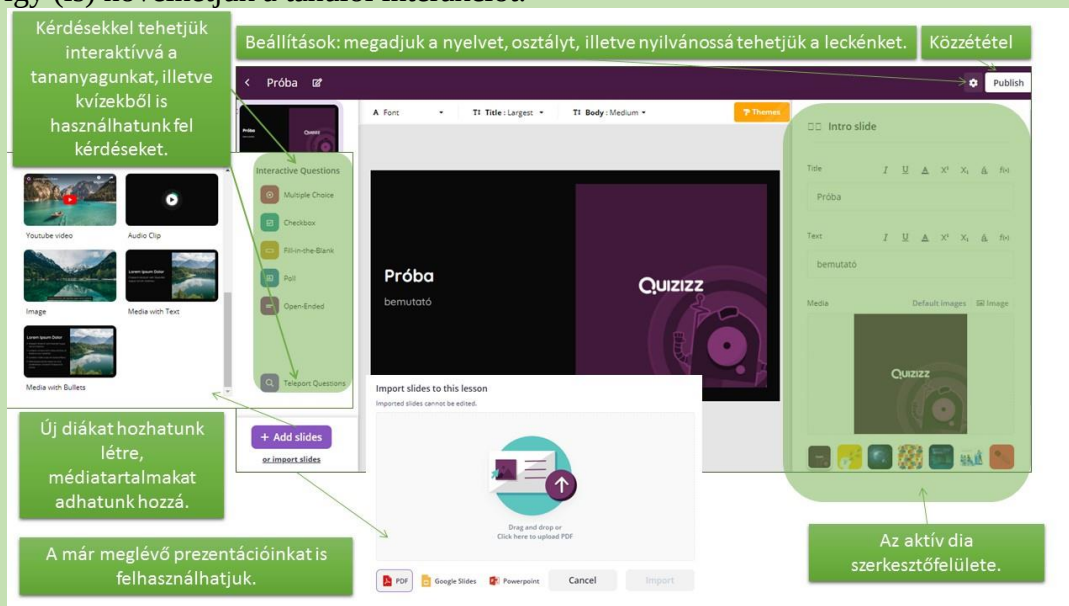
Kvíz készítése esetén a következő kérdéstípusokat használhatjuk:

- feleletválasztós (egy jó válasz)
- feleletválasztós (több jó válasz)
- rövid válasz
- nyílt kérdés
- szavazás (nem jár érte pont).



A felület angol, de nagyon könnyen kezelhető, pár használat után már rutinos kvízkészítőkké válhatunk. Ha nagyon gyorsan akarunk tesztet készíteni vele, akkor az egyik lehetőségünk az, hogy a kereső segítségével a témakörünkbe illeszkedő kvízeket keresünk, s azokból válogatunk. A másik lehetőségünk, hogy táblázatban megszerkesztett kvízünket töltjük fel (*Import from spreadsheet* lehetőség). A rendszer ehhez ad egy mintatáblázatot, amit felhasználhatunk gyors kvízek készítéséhez.

Az oldal a kvízek készítésén túl még arra is lehetőséget nyújt nekünk, hogy interaktív prezentációt készítsünk. Ez főleg a távoktatásban bizonyul hasznosnak, ugyanis a videórak alatt így (is) növelhetjük a tanulói interakciót.



A **Publish** gombra kattintva fejezzük be a szerkesztést és tesszük közzé az eredményt. Két lehetőségünk van: élőben mutatjuk be az elkészített anyagunkat, vagy házi feladatként osztjuk ki. Mindkét lehetőségnél kapunk egy kódot vagy egy linket, amit megoszthatunk

tanulóinkkal, így be tudnak lépni a tananyagba, és válaszolhatnak a feltett kérdésekre. Ha az élő megosztást választjuk, akkor a tanulók velünk együtt haladnak, és mi óra közben követhetjük, hogy hányan válaszoltak a feltett kérdésekre, mely kérdéskörnél van szükség még kiegészítésre, elmélyítésre. Az otthoni gyakorlás eredményeit is rögzíti a rendszer, így visszajelzést kapunk arról, hogy a feltöltött tananyagunkat hányan olvasták végig, kik oldották meg a hozzá tartozó feladatokat.

Néhány publikus kvíz, illetve tananyag, amit kiindulásképp használhatunk kilencedik osztályban (a saját gyűjteményünkbe mentve átszerkeszthetjük őket):

Kompetencia	Cím	Típus	Elérés
1.1. A különböző közlési helyzetek felismerése, a közlési helyzethez igazodó nyelvhasználat és nyelvi viselkedés	Kommunikáció	kvíz	https://quizizz.com/admin/quiz/60701b17a7385c001b799b03
	A szóbeli kommunikáció szabályai 1.	kvíz	https://quizizz.com/admin/quiz/6087c98d32facb001b13422f
1.2. Eltérő nyelvhasználati módok felismerése adott kommunikációs helyzetekben	A nyelvekről általában	kvíz	https://quizizz.com/admin/quiz/5da434f4746a87001a8d73a2
	Területi és társadalmi nyelvváltozatok	kvíz	https://quizizz.com/admin/quiz/5ff98918003f0e001bb9e8a2
	A nyelvjárások	kvíz	https://quizizz.com/admin/quiz/5e7c917a7578eb001b4c66de
1.3. Az identitástudat és a kulturális háttér összefüggéseinek felismerése	A magyar nyelvtörténet korszakai	kvíz	https://quizizz.com/admin/quiz/5f9123ef3c1f37001b3c7084
	A magyar nyelvtörténet	kvíz	https://quizizz.com/admin/quiz/5ec37bf463ecd4001bbc67b4
1.5. A szövegszerűség, szövegkohézió, koherencia felismerése	Szövegtan	kvíz	https://quizizz.com/admin/quiz/5eda030fc611af001b03403f
1.6. Szövegtípusnak megfelelő szövegalkotás és szövegszerkesztés szóban és írásban	A szövegtípusok	lecke	https://quizizz.com/admin/quiz/5fcd57e6166eb001c5ac4b9
	Szövegtípusok	kvíz	https://quizizz.com/admin/quiz/5fb5471c2706c3001b534d87
	Szövegtípusok - a kommunikáció iránya és funkciója szerint	kvíz	https://quizizz.com/admin/quiz/5fc90ffa495ee5001cb0dd15
	Média és kommunikáció	kvíz	https://quizizz.com/admin/quiz/602a962a77685f001f6478b5
	Tömegkommunikáció	kvíz	https://quizizz.com/admin/quiz/5fba8fb5a9a57c001b708c27
	Kommunikáció, média	kvíz	https://quizizz.com/admin/quiz/5fa04ba8114018001b23d094
2.4. Az irodalmi szövegnek mint nyelvi alkotásnak a megfigyelése; az	Alapvető irodalmi fogalmak tisztázása	kvíz	https://quizizz.com/admin/quiz/607afa5db28310001ba657a4
	Műfajok	kvíz	https://quizizz.com/admin/quiz/601fd9a22ea8e4001b994a55

irodalmi kódok és formák szövegszerveződésben betöltött szerepének felfedezése; kapcsolatteremtés a szöveggel	Poétikai fogalmak	kvíz	https://quizizz.com/admin/quiz/5e6cfd003d7a78001b5fd411
2.6. Epikus művek olvasása. Az epikus művek szerkezeti elemeinek elkülönítése, a műfaji jegyek felismerése	Mitológia	kvíz	https://quizizz.com/admin/quiz/5bc4a035cfc074001ae2efea
	Teremtéstörténetek	kvíz	https://quizizz.com/admin/quiz/5fa94dd79c6474001d85f1f7
	Görög mitológia vs. Biblia	kvíz	https://quizizz.com/admin/quiz/5e81929d84ebe9001b544263
	Görög mitológia	kvíz	https://quizizz.com/admin/quiz/5dd126333ae1dc001e2a8347
	A novella	kvíz	https://quizizz.com/admin/quiz/5ff062de2317c4001bab808
	Boccaccio novellái	kvíz	https://quizizz.com/admin/quiz/5e8a09da904f79001b86134e
	Kosztolányi Dezső: A kulcs	kvíz	https://quizizz.com/admin/quiz/606efcaf6f3fff001cbc2489
3.2. Az író, írói életrajz, nyelvújítás fogalmak használata, ezek jelentőségének, összefüggéseinek magyarázata egy-egy korszakra vonatkozóan	A középkor irodalma	lecke	https://quizizz.com/admin/quiz/602167bb5c44a9001b0d05f2
	A középkor világképe - teszt	kvíz	https://quizizz.com/admin/quiz/602aca3210629d001bb3255f
	A középkor irodalma - pótdolgozat 2.	kvíz	https://quizizz.com/admin/quiz/5eaea260c11bef001c88869d
	Középkori irodalom	kvíz	https://quizizz.com/admin/quiz/5e7f098a460ada001be694b1
3.3. Elbeszélés és tanítás viszonyának összekapcsolása a kulturális háttérrel	Ferenc-legenda	kvíz	https://quizizz.com/admin/quiz/5f8c4548329c89001d3304c4
	Margit-legenda	kvíz	https://quizizz.com/admin/quiz/5f8c416676d559001cb0d85f

A bemutatott értékelő eszközök közül tesztkészítéskor érdemes az adott helyzetnek megfelelően, illetve igényeink szerint választani. A döntés megkönnyítését szolgálja az alábbi összehasonlító táblázat:

	Google Űrlap-kvíz	Redmenta	Quizizz
Magyar nyelvű kezelőfelület	✓	✓	✗
Beállítható a kitöltési idő	✗	✓	✓
Beállítható a pontozás	✓	✓	✗
Feladatbank	✗	✓	✓
Azonnali visszajelzés a tanulók és a tanár számára egyaránt	✓	✓	✓✓
Otthoni gyakorlásra is alkalmas	✓	✓	✓✓
Érdemjegyek átvétele a Google Tanterembe	✓	✗	✓
Részletes eredmények megjelenítése és letöltése	✓	✓	✓✓
Az eredmények elemzése	✓	✗	✓✓
Változatos kérdéstípusok	✓	✓✓	✗

Diákbárát felület	✗	✗	✓✓
Médiafájlok beépítési lehetősége	✓	✓	✓
Lehetőség a válaszmagyarázatra	✓	✓	\$
Diagnosztikus értékelés	✓	✓	✓✓
Formatív értékelés	✓✓	✓	✓✓
Szummatív értékelés	✓	✓✓	✓
Nyomtatható feladatlap	✓	✓✓	✓✓
Játékosítás	✓	✗	✓✓
Mobil eszközön is kitölthető	✓	✓	✓✓
A kitöltéshez nem szükséges tanulói regisztráció	✓	✓	✓

Az internet mint kincsestár – közgyűjtemények az oktatás szolgálatában

Az internet mára a korlátlanul és válogatás nélkül áramló információk fő forráshelyévé vált. Éppen ezért nehéz rajta tájékozódni, és ismerni kell a minőségi információkeresés szabályait. A tanterv 1.4. kompetenciája és tartalmi vonatkozásai elő is írják az információforrások közötti tájékozódást, az önálló ismeretszerzést. Ezek a vonatkozó fogalmak a tantervben: információforrások, az önálló ismeretszerzés, tájékozódás technikái: (nyomtatott és digitális) könyvtárak, lexikonok, szótárak, számítógépes adatbázisok, az internet szerepe az információszerzésben; a forráshasználat etikai normái és formai kötöttségei.

Az interneten fellelhető digitalizált közgyűjtemények hiteles információforrásként szolgálhatnak, a tájékozódás mindenkori alapkövét képezhetik. Válogatásunkban azokat gyűjtöttük össze (a teljesség igénye nélkül), amelyek a magyartanár munkáját segíthetik.

Könyvtárak, adatbázisok

Magyar Elektronikus Könyvtár

<https://mek.oszk.hu/>

A Magyar Elektronikus Könyvtárt 1994-ben hozták létre lelkes önkéntesek, nem sokkal az Internet magyarországi megjelenése után. 1999-ben vállalta fel az Országos Széchényi Könyvtár, hogy otthont ad a MEK projektnek. A MEK gyűjtőköre: csak magyar nyelvű vagy magyar ill. közép-európai vonatkozású, tudományos, oktatási vagy kulturális célokra használható dokumentumok: elsősorban szöveges művek, kisebb részben pedig térképek és kották. Helyet kapnak még az elektronikus újságok és folyóiratok, valamint egyéb, könyvtári szempontból érdekes információforrások, szolgáltatások. Jelenleg 21833 katalogizált dokumentum található a MEK állományában.

Az Országos Széchényi Könyvtár digitális könyvtára

http://www.oszk.hu/digitalis_konyvtar

A Digitális Könyvtár számos szolgáltatást foglal magában, melyek között az Országos Széchényi Könyvtárban őrzött elektronikus dokumentumokra épülő online adatbázisok, tartalomszolgáltatások és tematikus összeállítások is megtalálhatók. A könyvtár arra törekszik, hogy a digitalizálás, gyűjtés és önkéntes beadás révén egyaránt gazdagodó elektronikus dokumentumok közül - a szerzői jogi lehetőségek figyelembe vételével - minél több megtalálható és elérhető legyen az olvasók számára.

Tematikus honlapok, virtuális kiállítások az OSZK honlapján

http://www.oszk.hu/virtualis_kiallitas

Ezen belül:

- Magyar nyelvemlékek: <http://nyelvemlekek.oszk.hu/>
- Bibliotheca Corvina Virtualis: <https://corvina.hu/hu/cimlap/>
- Magyarország képes történelmi kronológiája: <http://www.kepido.oszk.hu/>

Digitális Irodalmi Akadémia

<https://pim.hu/hu/dia>

A Digitális Irodalmi Akadémia (DIA) 1998 tavaszán jött létre. Küldetése a legújabb kori és kortárs magyar irodalom kiemelkedő alkotásainak átmentése a digitális korba, értékeinek megőrzésével, közvetítésével és népszerűsítésével. A digitális könyvtár teljes életművekből épül fel. A közönség számára nyújtott internetes szolgáltatás tartalmát az eredeti szövegkiadást alapul tekintő, új, javított, hiteles kiadások alkotják.

A Petőfi Irodalmi Múzeum online forrásai

<https://pim.hu/hu/online-forrasok>

A következő gyűjtemények találhatóak itt: a PIM adatbázisai, a PIM által előfizetett adatbázisok és szótárak, illetve szabadon hozzáférhető adatbázisok és folyóiratok.

A múzeum saját gyűjteményei között itt kereshetünk: <https://opac.pim.hu/hu>.

Adatbázisok online

<https://adatbazisokonline.hu/>

Az AdatbázisokOnline a Magyar Nemzeti Levéltár által 2009-ben indított és azóta folyamatosan üzemeltetett szolgáltatása, amely a levéltári anyaghoz készült strukturált segédletekhez nyújt felhasználóbarát hozzáférést.

A portál kezdőlapján megjelenő egyszerű kereső lehetővé teszi az összes adatbázis tartalmában egy kattintással történő keresést. Az egyes adatbázisokban történő böngészés mellett a különböző tematikus gyűjtemények (Családtörténet, Helytörténet, Reformáció 500, Középkori Gyűjtemény, Pártiratok) csokorba szedve az egy témakörbe tartozó adatbázisokat, testre szabottan segítik a középkortól a 20. századig terjedő időszak kutatók munkáját.

A levéltár nyilvántartásához és további interneten elérhető iratokhoz az [Elektronikus Levéltári Portál](#) szolgáltatásán keresztül lehet hozzáférni.

Adatbank – erdélyi magyar elektronikus könyvtár

<https://adatbank.transindex.ro/>

Az Erdélyi Magyar Adatbank Egyesület által létrehozott komoly, átfogó, mindenre kiterjedő adatbank. **Szótárak, bibliográfiák, kronológiák, statisztikák, szövegtárak, kutatási adatbázisok** mellett tartalmazza a teljes erdélyi és moldvai helységnévtárat is.

Digitális Tankönyvtár

<https://dtk.tankonyvtar.hu/>

<https://regi.tankonyvtar.hu/hu> (akadozva működik)

Az Oktatási Hivatal által fejlesztett, dinamikusan bővülő és megújuló Digitális Tankönyvtár (DTK) célja, hogy hiánypótló és színvonalas **szakkönyvek, tankönyvek, jegyzetek** közzétételével támogassa a felsőoktatásban résztvevők tanulmányait, tudományos munkáját.

Itt is elérhető a Tinta e-Book könyvtár/lexikontár:

<https://konyvtar.elte.hu/en/node/1411>

Digitális Képtár

<https://dka.oszk.hu/>

A Digitális Képtár az Országos Széchényi Könyvtárban működő E-könyvtári Szolgáltatások Osztály fejlesztése. A Digitális Képtár anyaga többféle forrásból származik. Egyrészt feldolgozták benne a MEK és az EPA egyes kiadványaiban található képeknek egy válogatott halmazát, így ezek az illusztrációk önállóan is kereshetőkké és hivatkozhatókká váltak. Másrészt pedig gyűjtik, katalogizálják és hosszú távon megőrzik az Interneten (pl. képmegosztó oldalakon), továbbá a CD illetve DVD kiadványokon megjelenő digitális képeket, amennyiben azok megfelelnek a gyűjtőkörnek és a tulajdonosuk hozzájárul a DKA-ban való szolgáltatáshoz.

Nyelvjárási adatbázis hanganyagokkal

<http://tajnyelv.hu/>

A Tájszólam Egyesület által létrehozott honlap, szerkesztője Bakos Márta. A honlap az élő nyelvjárási formákat mutatja be hanganyagokon keresztül. Kereshetünk a térképre kattintva, tematikusan, helynév szerint, a felvétel ideje szerint. Nagyon értékes gyűjtemény.

Múzeumok, virtuális kiállítások

Petőfi Irodalmi Múzeum

<https://pim.hu/hu/>

A Petőfi Irodalmi Múzeum honlapja rengeteg anyagot, gyűjteményt, információt szolgáltat a látogatóknak – teszi mindezt modern, interaktív köntösben.

A múzeum aktuális és állandó kiállításait digitalizálta, és a virtuális térben is körbejárhatóak:

<https://pim.hu/hu/kiallitasok/virtualis-kiallitasok>.

A PIM nagy hangsúlyt fektet a múzeumpedagógiára, rendszeresen szervez múzeumpedagógiai bemutatókat, aktív kapcsolatot ápol a pedagógusi közösséggel. Múzeumpedagógiai szolgáltatásait kiterjesztette az online térbe is: <https://pim.hu/hu/online-muzeumpedagogia>.

A PIM honlapján értékes média-forrásanyagok is találhatóak, írásokkal, költőkkel kapcsolatos hang- és videóanyagok: <https://pim.hu/hu/pim-media>. Értékes eredeti hangfelvételeket, archív filmanyagokat találhatunk itt.

Kapocs - összközgyűjteményi legó – Petőfi Irodalmi Múzeum

<https://www.thinglink.com/scene/1362022105612288001>

A Kapocs a Thinglink platformján megvalósult, ingyenesen bárki számára elérhető kiállítás, ami közel 40 lelkes közgyűjteményi dolgozó, odaadó munkájának eredménye. Az együttműködést egy közös cél hívta életre: minél több múzeumi, levéltári rejtett kincs, és azok összefüggésrendszere, kapcsolataik váljanak hozzáférhetővé minden érdeklődőnek, de elsődlegesen pedagógusoknak, hogy már csak egy-egy gyűjteményi anyag bőségével is érzékeltethető legyen, mennyi mindennel tudja egy közgyűjtemény támogatni a tanárok munkáját, hát még ha összefogva az egymás közötti viszonyokat is megmutatva tárják a nyilvánosság elé kiválasztott értékeiket.

Magyar Nemzeti Múzeum

<https://mnmm.hu/>

A Magyar Nemzeti Múzeum folyamatosan aktualizált honlapja számos információval, és újabban virtuális kiállításokkal: <https://mnmm.hu/hu/kiallitasok/virtualis>.

Online múzeumpedagógiai foglalkozások: <https://mnmm.hu/hu/online-foglalkozasok-diakoknak>

Az online tananyagok célja a tanítás és a tanulás segítése. Ezek a tananyagok alkalmasak arra, hogy a tanórába beépítve szemléltetesként szolgáljanak vagy egy-egy tananyagrészt a diákok önállóan dolgozzanak fel. A tematikus anyagok úgy épültek fel, hogy a diákok és a pedagógusok számára is újdonságot nyújtsanak: online játékok, videók, múzeumi kincsek, feladatok, érdekességek.

Magyar Nemzeti Galéria

<https://virtualiskiallitas.mng.hu/>

Oktatási segédanyagok, módszertani segédletek

Magyartanárok Egyesülete honlapja

<https://magyartanarok.wordpress.com/>

A Magyartanárok Egyesületét 1996-ban azzal a céllal hozta létre néhány magyartanár, hogy legyen a tagjainak szakmai és szakmapolitikai fóruma. Az egyesület honlapján **letölthető tankönyveket, módszertani útmutatót, a kortárs irodalom tanítására vonatkozó kidolgozott tevékenységterveket** találhatunk:

<https://magyartanarok.wordpress.com/egyuttmukodesek/>

Ugyancsak az Egyesület honlapján találhatjuk meg A **Sulinova KHT** által kidolgozott **kompetencia alapú programcsomagok** közül a **Szövegértés-szövegalkotás**-t, mely az egyesület elnökének szakmai vezetésével született meg, többnyire egyesületi tagok közreműködésével.

<https://magyartanarok.wordpress.com/taneszkozok/>

Nemzeti Audiovizuális Archívum oktatási gyűjteménye

<https://nava.hu/tematikus/oktatas/>

Ezen az oldalon szabadon hozzáférhetők a nava.hu-n található oktatási tartalmak minden felhasználó számára.

Magyar Nemzeti Levéltár – oktatólapok

<https://oktatolapok.mnl.gov.hu/>

A Magyar Nemzeti Levéltár által összeállított módszertani gyűjtemény és példatár, ami a hiteles weben keresztüli levéltári források gyakorlatorientált használatát mutatja be.

Klassz program

<https://filmarchiv.hu/hu/alapfilmek/klassz>

A Nemzeti Filmintézet Filmarchívuma programja, az Alapfilmekre épülő ötleteket és segédanyagokat kínál arra, hogy hogyan lehet a filmeket az oktatásban és a tanulásban hatékonyan felhasználni. Precíz óratervek, tantárgyakhoz kapcsolódó összeállítások, kvízek, toplisták, online játékok, feladatlapok találhatók a gyűjteményben.

Digitális Pedagógiai Módszertani Központ adatbázisa

<https://tudasbazis.dpmk.hu/>

Az adatbázis a digitális pedagógiai folyamatok módszertani támogatása érdekében jött létre. A felületbe integrált keresőfunkciókkal, címkerendszerrel, valamint az egyes tartalmak értékelési lehetőségével az adott igénynek megfelelő tartalom hatékony elérését teszik lehetővé.

Tempus Közalapítvány: Módszertani ötletgyűjtemény és digitális módszertár

https://tka.hu/tudastar_kereso

A Tempus Közalapítvány honlapján működő, bárki számára hozzáférhető módszertani gyűjtemény. Az ötletgyűjteményt pedagógusok írják és gazdagítják, és pedagógusoknak szól. Az érdeklődők több mint 1000 kiváló módszertani ötlet között válogathatnak, a kínálat folyamatosan bővül.

Telesuli – magyar nyelv és irodalom

<https://telesuli.rmdsz.ro/12-osztaly/magyar-nyelv-es-irodalom/>

Erdélyi magyartanárok által megvalósított oktatóvideók és azok háttéranyagai. A videók elkészítését a 2020-as járványhelyzet tette szükségessé, az önfelálló és önkéntes munkával elkészült tananyagok azonban a továbbiakban is értékes segédanyagként elérhetőek a világhálón.

Bibliográfia

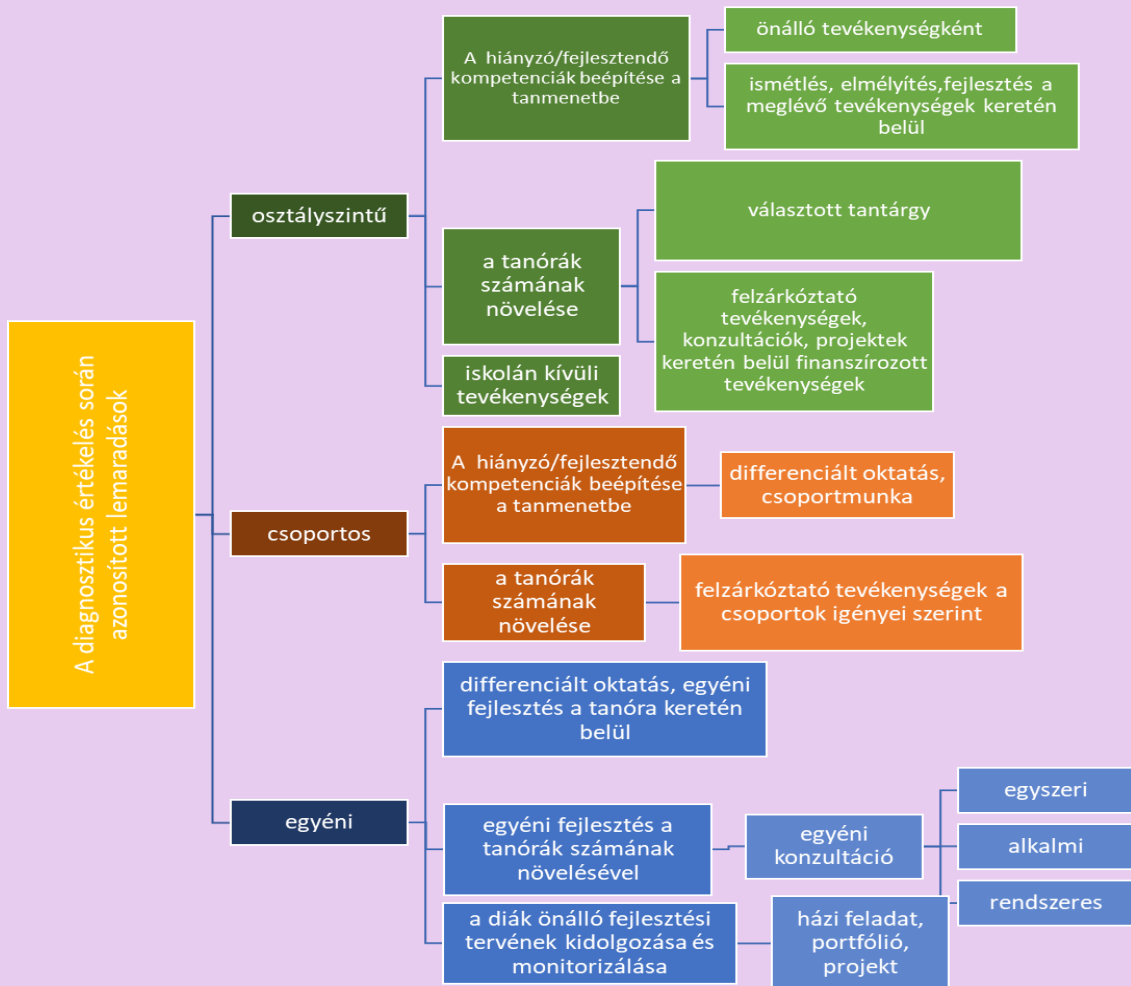
1. BÁNNÉ MÉSZÁROS Anikó (2018): *LearningApps Eszközök bemutatása*. Internetes elérés:
http://rpi.reformatus.hu/sites/default/files/hir_kepek/LearningApps_Eszk%C3%B6z%C3%B6k_20180124_BMA.pdf (Letöltés dátuma: 2021.08.05.)
2. BÁNNÉ MÉSZÁROS Anikó (2018): *LearningApps oldal bemutatása*. Internetes elérés:
http://refpedi.hu/sites/default/files/hir_kepek/Learningapps_Bemutat%C3%A1sa_20180213_BMA.pdf (Letöltés dátuma: 2021.08.05.)
3. FARKAS Andrea et alii (2021): *Digitális pedagógiai módszertani ajánlások gyűjteménye*, Oktatási Hivatal. Internetes elérés:
https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatatas/tavoktatatas/Modszertani_gyujtemeny_01_08_compressed.pdf (Letöltés dátuma: 2021.08.03.)
4. FEGYVERNEKI Gergő (2018): *Kompetenciafejlesztő játékosított digitális pedagógia – képzői kézikönyv*. Oktatási Hivatal, Budapest
5. HAJDÓ Noémi et alii (2020): *Módszertani javaslatok a digitális eszközökkel támogatott oktatáshoz*. DiONet, BBTE Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézet. Internetes elérés: <https://ccdcovasna.ro/images/noutati2020/DiONet-modszertani-javaslatok.pdf> (Letöltés dátuma: 2021.08.05.)
6. HORVÁTH Judit (2016): *Learningapps.org vagy Kockalapok.hu - IKT módszertani ajánlat*. Internetes elérés:
https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatatas/pok/Budapest/szaktanacsadoi_anyagok/informatika_learningapps.pdf (Letöltés dátuma: 2021.08.05.)
7. LÁDINÉ SZABÓ Tünde (2018): *Tankocka az oktatásban: Tankockázzunk együtt!*, PAIDEIA 6/1, 157-167. Internetes elérés:
http://real.mtak.hu/93633/1/157_167_Ladine.pdf (Letöltés dátuma: 2021.08.05.)
8. LÁDINÉ SZABÓ Tünde Julianna – VIZES Marianna (szerk.) (2018): *Tankockák a Komplex Alapprogramban*, Líceum Kiadó, Eger. Internetes elérés:
https://www.komplexalapprogram.hu/upload/tankockak_koncepcio.pdf (Letöltés dátuma: 2021.08.03.)
9. NÁDORI Gergely – PRIEVARA Tibor (2012): *IKT módszertan. Kézikönyv az infokommunikációs eszközök tanórai használatához*. Tanárblog.hu. Internetes elérés:
http://tanarblog.hu/attachments/3192_IKT_modszertan.pdf (Letöltés dátuma: 2021.08.05.)
10. TÓTH-MÓZER Szilvia – MISLEY Helga (2019). *Digitális eszközök integrálása az oktatásba*. Eötvös Lóránd Tudományegyetem, Budapest. Internetes elérés:
http://mindenkiiskolaja.elte.hu/wp-content/uploads/2019/09/Digit%C3%A1lis-eszk%C3%B6z%C3%B6k-integr%C3%A1l%C3%A1sa-az-oktat%C3%A1sba_INTERA.pdf (Letöltés dátuma: 2021.08.03.)

6. A felzárkóztatás lehetőségei

A lemaradás természete:

- Nyelvi nehézségek (nyelvileg hátrányos helyzetű diákok)
- Szövegértési nehézségek, helyesírási hibák
- Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek lemaradása
- Az online oktatás/hiányzások okozta lemaradás
- Szociális problémák, a korai iskolaelhagyás veszélye
- Speciális nevelési igényű diákok lemaradásai
- Halmozottan hátrányos helyzetű diákok lemaradása

Tantárgyszintű beavatkozási lehetőségek:



Milyen szinten tudunk beavatkozni?

- ✓ a diák fejlődését támogató beavatkozás
- ✓ pedagógustámogató tevékenység
- ✓ intézményvezetést támogató tevékenység
- ✓ intézményi fejlesztés

A tevékenység célja:

- ✓ tanulmányi eredmény javítása
- ✓ igazolatlan hiányzás csökkentése
- ✓ tanulói motiváció növelése
- ✓ szociális hátránykompenzálás
- ✓ testi, lelki, mentális fejlesztés

Komplex beavatkozási lehetőségek:

- ✓ Egyéni készség- és képességfejlesztés
- ✓ Digitális tananyagok elérhetőségének népszerűsítése tanárok, diákok számára
- ✓ Gyermejkölési szolgálat, nevelési tanácsadó, szakszolgálat stb.) felé irányítás
- ✓ Tantárgyi előrehaladás támogatása személyre szabott pedagógiai módszerekkel
- ✓ Kapcsolat erősítése a törvényes képviselőt ellátó személlyel (szülő/gyám)
- ✓ Egyéni készség- és képességfejlesztés egyéni fejlesztési terv kidolgozásával
- ✓ Fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus bevonása
- ✓ Bevont szervezetekkel támogatás nyújtása a veszélyeztetett tanuló részére
- ✓ Kulcskompetenciákat fejlesztő tanórai tevékenységek
- ✓ Mentálhigiénés tevékenységek, foglalkozások biztosítása
- ✓ Tanulásmódszertani támogatás tanórai foglalkozásba ágyazottan
- ✓ Esetkonferencia szervezése a tanuló előrehaladásának támogatása érdekében
- ✓ A hiányzó alapkompentenciákat pótló, fejlesztő programok
- ✓ Szabadidős, közösségfejlesztő foglalkozások szervezése
- ✓ Pályaorientációs tevékenységek
- ✓ Egyéni tanácsadás biztosítása (pl. iskolapszichológus, szociális munkás)
- ✓ Krízis csökkentésére irányuló tevékenység, krízistanácsadás
- ✓ Önismereti, szociális készségeket fejlesztő foglalkozás biztosítása
- ✓ A mindennapi életben való eligazodást segítő tevékenységek (life skills)
- ✓ Mentorálás, patronálás biztosítása
- ✓ Bűnmegelőzési előadás szervezése
- ✓ Szenvedélybetegség kialakulásának megelőzésére irányuló tevékenységek
- ✓ Konfliktuskezelési módszerek megismertetése
- ✓ Egészségügyi előadások szervezése
- ✓ Kommunikációs technikák fejlesztése
- ✓ Integrációs felkészítés megszervezése
- ✓ Kortárssegítői támogatás/társaktól való tanulás (peer learning) biztosítása
- ✓ Szociális támogatás, segítség biztosítása, intézése
- ✓ A munkavállaláshoz szükséges kompetenciákat fejlesztő tevékenységek
- ✓ Képességkibontakoztató felkészítés megszervezése

7. Szummatív értékelési lehetőségek

Tétel

- A feladatlap kidolgozására szánt idő: 3 óra/1+1+1 óra
- A feladatlap 3, egyenként 30 pontos feladatból áll. 10 pont jár hivatalból.

1.

Olvasd el figyelmesen a következő költeményt, majd válaszolj a kérdésekre 3–4 mondatban!

Petőfi Sándor: *Pacsirtaszót hallok megint...*

*Pacsirtaszót hallok megint!
Egészen elfeledtem már.
Dalolj, tavasznak hírmondója, te,
Dalolj, te kedves, kis madár.*

*Oh, istenem, mi jólesik
A harci zaj után e dal,
Mikéntha bérci hűs patak füröszt
Égő sebet hullámival.*

*Dalolj, dalolj, kedves madár,
Eszembe hozzák e dalok,
Hogy nemcsak gyilkos eszköz, katona,
Egészersmind költő is vagyok.*

*Eszembe jut dalodról a
Költészet és a szerelem,
Az a sok jó, mit e két istennő
Tett és még tenni fog velem.*

*Emlékezet s remény, ez a
Két rózsafa ismét virít
Dalodra, és lehajtja mámoros
Lelkem fölé szép lombjait,*

*És álmodom, és álmaim
Oly kedvesek, oly édesek...
Terólad álmodom, hív angyalom,
Kit olyan híven szeretek,*

*Ki lelkem üdvessége vagy,
Kit istentől azért nyerék,
Hogy megmutassa, hogy nem odafönn,
De lenn a földön van az ég.*

*Dalolj, pacsirta, hangjaid
Kikeltik a virágokat;
Szivem mily puszta volt, és benne már
Milyen sok szép virág fakad.*

(Bethlen, 1849.)

a. A magánember vagy a költő nevében szólal meg a lírai én? Fejtsd ki válaszod!

5 pont

b. Miként válik a vágyott világ valóságossá a költeményben?

5 pont

c. Értelmezd a vers motívumait!

5 pont

d. Milyen szerepe van az ellentétnek a képalkotásban?

5 pont

e. Milyen műfaji sajátosságokat ismersz fel a versben?

5 pont

Helyes fogalomhasználat, nyelvi igényesség, helyesírás

5 pont

2.

Olvasd el a következő szöveget, majd oldd meg a hozzá kapcsolódó feladatokat/válaszolj a kérdésekre!

Marinov Iván: Kitalált középkor. Mi nem stimmel?

Heribert Illig nagy vihart kavart könyvében a történelem meghamisításáról elmélkedik. (...) Ha valaki nem ismerné a múlt század végének egyik sikerkönyvét, annak egy kis emlékeztető: Illig szerint történelmünk közel három évszázadát utólag kreálták egy összeesküvés keretében. A hamisítók – VII. (Bíborbanszületett) Konstantin bizánci császár, a vele rokon kapcsolatban álló III. Ottó német-római császár és II. Szilveszter pápa – motivációja Illig szerint az volt, hogy III. Ottónak neves császárórst kreáljanak, és hogy közelebb hozzák az emberiséget a kereszténység ideológiájában sorsfordító ezredik évhez. A szerző szerint minden, amit a 614. és a 911. év közötti időszakról tudunk – legyen szó népekről (avarok és vikingek), történelmi személyekről (Nagy Károly) vagy eseményekről (képrombolás) – a fantázia szülötte, s minden e korból származó régészeti lelet hamisítvány vagy korábbi/későbbi időkből származik. A matematikus-rendszerelemző Illig úgy véli, ha kiemeljük az általa megjelölt 297 évet a történelemből, az nem omlik össze, az egyes események ugyanis gond nélkül összekapcsolhatók. (...) A német ál-történész tanainak cáfolatát nagyban nehezítette, hogy a választott időszakból a többi korhoz képest kevés régészeti és írásos bizonyíték áll a szakma rendelkezésére.

Fodor István régész az illigi világ magyar vonatkozásairól elmélkedve megemlíti, hogy a német után először magyar nyelven volt olvasható a könyv. Ennek előszavát Pap Gábor jegyezte, aki Fodor szerint gesztáink hun történetének igazát vélte megszilárdulni a kiiktatott 300 esztendővel. A bevezetőt író Pap értelmezése szerint, ha Attila hun vezér halála (453) és Álmos fellépése (800-as évek dereka) közül kiiktatjuk az „ide erőltetett” 240 évet (nem tévedés, Illig 297 évét Pap önkényesen 240-re redukálta), a fennmaradó időtáv (a kb. 160 év) éppen megfelel öt generációnak (vagyis a „magyar krónikás hagyomány” szerinti különbségnek a két vezér között). Fodor rámutat: Pap e mondatával még a könyv szerzőjével is szembemegy, hiszen Álmos fellépése így a „kitalált időszakra” esik, sőt első uralkodócsaládunk őse ugyanolyan fikció e gondolatmenet szerint, mint Árpád, Kurszán és maga a honfoglalás. Pap szerint a betoldás kiagyalói és kivitelezői dicső múltat akartak kreálni maguknak a mi kárunkra (...), csináltak maguknak egy szakrális királyt Nagy Károly személyében, a mi igazi szakrális Turul-dinasztiánkat pedig elszakították gyökerétől – Attilától.

Ahogy azt Falvy Dávid történész a Szoc.Reál című egyetemi lap 2005 októberi számában kifejti: figyelemre méltó, ahogy egy elmélet más miliőbe kerülve szinte az ellenkezőjébe fordul: „a kitalált középkor eredetileg részben a német nemzeti identitás, és főleg az európai identitás egy lényeges elemét, Nagy Károlyt igyekezett dekonstruálni, ... míg a magyar interpretáció ugyanazt az elméletet az untilag ismert gondolatok 'újramelegítésével' a sértett nemzeti identitás konstruálására, illetve mesterséges megerősítésére használja fel”. Illig szándékairól árulkodik, hogy ez az átértelmezés a szerzőt egy csöppet sem zavarta, sőt, a magyar sikeren felbuzdulva még egy kifejezetten e piacra szóló verziót is kanyarított alapkönyve mellé, a csak magyarul napvilágot látott Magyarok a kitalált középkorban című könyvét. (...) Nem hiszem, hogy történészi oldalról folytatta volna valaki e pingpongot; ha ti megtaláljátok, tegyétek a kommentek közé!

(<https://www.urbanlegends.hu>)

1. A kitalált középkor elmélete megosztotta a történészeket. Ki melyik táborba tartozik? Jelöld a táblázat megfelelő rovatát!

	Támogatja a kitalált középkor elméletét	Tagadja a kitalált középkor elméletét
Heribert Illig		
Falvay Dávid		
Pap Gábor		
Fodor István		
Marinov Iván		

5 pont

2. Figyeld meg, milyen nyelvi eszközökkel fejezik ki véleményüket a tudósok egymás állításairól! Írj ki a szövegből egy-egy példát!

- a. Heribert Illig szerint Nagy Károly nem létezett.

- b. A cikk szerzője nem tartja tudományos ténynek Heribert Illig állítását a kitalált középkorról.

- c. Falvay Dávid szerint Heribert Illig alárendeli tudományos állításait a piaci igényeknek.

- d. Fodor István nem támogatja Pap Gábor elméletét a magyarok hun eredetéről.

- e. Falvay Dávid arra utal, hogy Pap Gábor kijelentéseit nem tudományos célok vezérlik.

5 pont

3. Mi a szöveg kommunikációs funkciója? Indokold válaszod!

5 pont

4. Hogyan befolyásolják a közvéleményt az áltudósok? Fejtsd ki véleményed 10–15 mondatban!

10 pont

Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvhelyesség, helyesírás.

5 pont

Megjegyzés: A feladatok sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

3.

Írj jellemzést körülbelül két oldal terjedelemben **Szent Margit, az alázatos szeretet példaképe** címmel a Margit-legenda alapján! Vedd figyelembe az alábbi feladatsorban javasolt szempontokat!

- a. emberkép és világszemlélet a középkori legendában 5 pont
- b. Margit sorsa, viszonyulása a neki szánt szerephez 5 pont
- c. a példázatok jellemábrázolásának sajátosságai 5 pont
- d. Margit példájának időszerűsége 5 pont

A jellemzés megfogalmazási módja külön elbírálásban részesül, melynek szempontjai a logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalom- és nyelvhasználat, helyesírás, valamint az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása. 10 pont

Megjegyzés: A szövegalkotásban nem kell figyelembe venni a szempontok sorrendjét. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

Javítókulcs

1.

a. A léthelyzet értelmezése 5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz (A pacsirtaszó hallatán a lírai én ráeszmél az aktuális és vágyott szerepei közötti ellentétre, a költészet, a dal felszabadító ereje idézi fel a szerelmet, teszi valóságossá a vágyott világot.) 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont

b. A vágyott világ valóságossá válásának megfigyelése 5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz (A pacsirtaszó által felidézett vágyott világ valósággá válik, amelyben a legmagasabbrendű érték a dal, a költészet és az érzelmek szabadsága. Utalás a földi menny megvalósulására stb.) 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont

c. Motívumok értelmezése 5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz (A pacsirta/madár a költészet jelképe, „a tavasznak hírnöke” – az évszaktoposz jelentései; „hangjaid/ kikeltik a virágokat” – a virág, mit a remény, az élet, a szépség metaforája; a költészet és a szerelem két istennő, az emlékezés és remény két rózsafa formájában jelenik meg – allegorikus ábrázolás, mitológiai utalások; a csatajelenetek borzalmaival szemben a madár a természet békéjét, nyugalját, biztonságát jeleníti meg) 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont

d. Az ellentét szerepe 5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz (Ellentétes képalkotás, a háború és béke képeinek ellentéte, a magány és szerelem ábrázolása, a valóság és vágyott állapot szembeállítás, álom és valóság, ellentétben álló szerepek: gyilkos eszköz-költő, végletes érzelmek, ellentétezés az auditív képekben: pacsirtaszó és csatazaj) 5 pont, érvényes, de csak

részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont

e. Műfaji sajátosságok

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz (Dal: könnyedség, zeneiség, érzelmi túlfűtöttség, jellemző a himnikus hangvétel, a szenvedélyesség stb.) 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont

Helyesírás, nyelvhelyesség

5 pont

2.

1. Logikai viszonyok felismerése, gondolatok értelmezése. Minden helyes jelölés 1 pontot ér. Helyes válaszok:

	Támogatja a kitalált középkor elméletét	Tagadja a kitalált középkor elméletét
Heribert Illig	x	
Falvay Dávid		x
Pap Gábor	x	
Fodor István		x
Marinov Iván		x

5 pont

2. A beszédszándék, a manipulatív technikák, az árnyalt véleménykifejezés nyelvi eszközeinek felismerése. Lehetséges válaszok:

- Heribert Illig szerint Nagy Károly nem létezett. – „a szerző szerint minden, amit a 614. és a 911. év közötti időszakról tudunk – legyen szó népekről (avarok és vikingek), történelmi személyekről (Nagy Károly) vagy eseményekről (képrombolás) – a fantázia szülötte, s minden e korból származó régészeti lelet hamisítvány vagy korábbi/későbbi időkből származik.”
- A cikk szerzője nem tartja tudományos ténynek Heribert Illig állítását a kitalált középkorról. – A német ál-történész tanainak cáfolatát nagyban nehezítette, hogy a választott időszakból a többi korhoz képest kevés régészeti és írásos bizonyíték áll a szakma rendelkezésére.
- Falvay Dávid szerint Heribert Illig alárendeli tudományos állításait a piaci igényeknek. – ez az átértelmezés a szerzőt egy csöppet sem zavarta, sőt, a magyar sikeren felbuzdulva még egy kifejezetten e piacra szóló verziót is kanyarított alapkönyve mellé, a csak magyarul napvilágot látott Magyarok a kitalált középkorban című könyvét.
- Fodor István nem támogatja Pap Gábor elméletét a magyarok hun eredetéről. –Ennek előszavát Pap Gábor jegyezte, aki Fodor szerint gesztáink hun történetének igazát vélte megszilárdulni a kiiktatott 300 esztendővel. A bevezetőt író Pap értelmezése szerint, ha Attila hun vezér halála (453) és Álmos fellépése (800-as évek dereka) közül kiiktatjuk az „ide erőltetett” 240 évet (nem tévedés, Illig 297 évét Pap önkényesen 240-re redukálta), a fennmaradó időtáv (a kb. 160 év) éppen megfelel öt generációnak (vagyis a „magyar krónikás hagyomány” szerinti különbségnek a két vezér között). Pap szerint a betoldás kiagyalói és kivitelezői dicső múltat akartak kreálni maguknak a mi kárunkra (...), csináltak maguknak egy szakrális királyt Nagy Károly személyében, a mi igazi szakrális Turul-dinasztiánkat pedig elszakították gyökerétől – Attilától.

- e. Falvay Dávid arra utal, hogy Pap Gábor kijelentéseit nem tudományos célok vezérlik.
– *a magyar interpretáció ugyanazt az elméletet az untig ismert gondolatok
'újramelegítésével' a sértett nemzeti identitás konstruálására, illetve mesterséges
megerősítésére használja fel*”.
3. A kommunikációs funkció meghatározása (tényközlés) – 2 pont. Érvényes indoklás – 3 pont
4. A tartalmi követelmények betartása 5 pont
- A véleménykifejtés követelményeihez való igazodás 5 pont
- Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvhelyesség, helyesírás 5 pont

3.

a. emberkép és világszemlélet a középkori legendában 5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont (pl. A középkori egyház világszemléletének középpontjában Isten és az ő világa állt. A földi élet célját a túlvilági boldogság elnyerése jelentette. Siralomvölgynek mondta a földi életet, amely az üdvösséghez vezető út állomása csupán. A túlvilági boldogsághoz az önmegtagadáson át vezet az út. Az ember legnagyobb ellensége a teste, ezért böjttel, önsanyargatással kell kínozni a lélek megtisztulása érdekében stb.) érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

b. Margit sorsa, viszonyulása a neki szánt szerephez 5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont
(pl. Árpád-házi Szent Margit IV. Béla király lánya volt, aki a tatárdúlás évében, 1242-ben született. A királyi pár Istennek ajánlott fel születendő leánygyermekét, ha az Úr megszabadítja az országot a pusztító ellenségtől. így került Margit már 3 évesen a veszprémi Szent Katalin kolostorba. Később a király a Nyulak szigetén megépíttette a Boldogasszony kolostort, ahová a lányát is átköltöztette; aszkétikus/önsanyargató életmód vállalása, imitatio Christi; szemben ezzel a világi élet kihívásai, a férjhezadás szándéka, Margit határozott szembenállása apja utólagos szándékával, a világi élet kényelmének elutasítása, a királylány-szerep megtagadása, a világi problémák iránti érdeklődés: tanácsokat ad a nemes asszonyoknak, támogatja őket, politikai konfliktusokat old meg; aggodalom, ima a hazáért, a kereszténységért stb.) stb.) érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

c. a példázatok jellemábrázolásának sajátosságai 5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont (pl. A középkor legnépszerűbb epikus alkotása, a műfaj elnevezése latin eredetű, jelentése „*olvasandó dolgok*”, szerzetesek olvasták fel egymásnak étkezés közben; témája: szent hely vagy szent életű ember történetének bemutatása, realisztikus és misztikus elemek keveredése; realisztikus elemek; csodás/misztikus elemek szerepe: a hősnő kiválasztottságát érzékeltetik; életében tett csodák: pl. benyúl a tűzbe és nem égeti meg kezét, a sötét szoba megvilágosodik jelenléte által; halála után tett csodatételek: pl. sírja jó illatot áraszt, sírjához zárandokoló betegek hosszas imádkozás, vezeklés után meggyógyulnak; példázatos/tanító jelleg, példaértékű magatartás, keresztény világszemlélet, a középkori világkép és embereszmény bemutatása: aszkétikus életmód, imitatio Christi, elkötelezettség, Jézus jegyese, alázatos magatartás, a nemzetért és hazáért való aggodalom, imádság stb.) érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes,

kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

d. Margit példájának időszerűsége

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont (pl. Időszerű üzenetek: Szent Margitra nem mint az önkínzás bajnokára kell tekintenünk: ő az Isten és ember iránti szeretet hőse volt. Készségesebbé váljunk megtenni a nagyobb jót, ha felismertük, hogy mi a feladatunk A saját korát megelőző női alak, mint példakép stb.) érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

A jellemzés tartalmi és formai jegyeinek betartása, logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalomhasználat

5 pont

Összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása 5 pont, összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek *részleges* betartása 4 pont, helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 3 pont, helyenként töredezett gondolatmenet, *helytelen* fogalomhasználat 2 pont, töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat, *kísérlet a válaszadásra 1 pont.*

Helyesírás, nyelvhelyesség

5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

Szerzők:

Bóné Éva –Református Wesselényi Kollégium, Zilah

Deák Magdolna – Bod Péter Tanítóképző, Kézdivásárhely

Demeter Emőke – Ady Endre Elméleti Líceum, Nagyvárad

Fazakas Emese – Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár

Farmati Anna – Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár

Gál Gyöngyi – Szatmár Megyei Tanfelügyelőség

Siklódi Beáta – Bolyai Farkas Elméleti Líceum, Marosvásárhely

Váradi Izabella – Országos Oktatáspolitikai és Értékelési Központ, Bukarest

Zsemlyei Borbála – Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár